

Bjørnstjerne Bjørnson

Sigurd Slembe

bokselskap.no
Oslo 2024

bokselskap.no, Oslo 2024

Bjørnstjerne Bjørnson: *Sigurd Slembe*

Teksten er hentet fra Universitetet i Oslo/dokpro.uio.no. Dokpros tekst er basert på *Samlede Digter-Verker*, standardutg. i 9 bind, Kristiania, Gyldendal, 1919–20.

ISBN: 978-82-8319-774-7 (bokselskap.no),

978-82-8319-775-4 (epub), 978-82-8319-776-1 (mobi)

Filen er lastet ned fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no

SIGURDS FØRSTE FLUGT

De Handlende

KOLL SÆBJØRNSON, *Lendermand.*

THORA, *Saxe Vigs Datter.*

SIGURD, *hendes Søn.*

Handlingen foregaar i Stavanger Kirke Aar 1122.

Første Scene

Et lidet Familiekapel i Stavanger Kirke, indviet St. Olaf. Tilhøjre er Altaret, men ses ikke. En kort Bænk staar tilvenstre. Ved Siden af den en Gitterdør, eneste Indgang.

Sigurd *(kommer ind, kaster sin Hue paa Gulvet og sig selv paa Knæ for Altaret).*

Nu skal du høre, Hellig Olaf!
Idag vandt jeg paa Bejntejn! Bejntejn var
den Stærkeste i Landet. Nu er jeg!
Nu kan jeg gaa fra Lindesnæs helt op
til Bjarm'landssneen uden at behøve
at løfte Hatten eller gaa afvejen.
Der, hvor jeg er, faar Ingen Lov at slaas,
at holde Støj, at true eller bande, –
Fred overalt! Og den, som lider Uret,
han skal faa Ret, saa Lovene maa synge.
Og har en Stor før banket op en Smaa,
saa skal den Smaa faa banke op den Store.
Nu kan jeg gaa og give Raad paa Thinge.
Nu kan jeg gaa til Kongens Bord og sætte
mig næst ham selv og sige: her er jeg!
Og dette har jeg Alt mig selv at takke!
Du Olaf, du har ikke gjort det Mindste.
Jeg bad dig sige, hvem min Fader var,
men tie, gjør du, som en rigtig Træklods.
Jeg *maa* faa vide det; det nytter ikke
Alt, hvad jeg gjør, naar jeg har ingen Slægt.
De raabe bare: der gaar Sigurd Slembe!
Ja «Slembe» sige de, jeg slaar dem ned,
men Andre voxe op og pege Fingre:
«bæ, Slembe, Slembe,» – er det ej en Skjændsel?
Staar unge Mænd i Leg, jeg træder til
og gjør det bedste Hug, det bedste Kast,
de raabe ikke: «Held dig, Sigurd,» – nej:
«hvad vil du her, gaa hjem igjen, du Slembe!»
Da tænker jeg: det gjør den Hellig Olaf,

som staar og tier borti Hovedkirken!
Hvis du blot vilde, du, saa talte Mo'r;
hun maa dog vide det! – O, Olaf hjælp mig!
Ser du da ikke, jeg foruden Slægt
er et Sankt-Hans Baal, som kun flammer ensomt
lavt i en Dal, det mindste Lys paa Fjeldet
kan sees bedre, – løft mig op paa Fjeldet!
Alle har Hæder, og kun ikke jeg!
Hver Mand i Hirten er forgyldt og vidtspurgt:
de fulgte Kongen paa hans Tog til Jorsal!
Men Flere komme ifra Myklegard
fra Kejservagten og har Guld og Minder;
det straalere af dem, saa jeg knap kan sove.
Folk rejse skarevis fra England, Franken,
Burgund, Apulien paa store Korstog.
Se Balduin var næsten simpel Ridder,
og han blev Konge i Jerusalem!
Og Buomund og Rajmund, Adhemar
og Tankred, Robert, de vandt ogsaa Lande!
Lad mig faa komme til, – blot Slægt og Skibe,
saa skal jeg tvinge dem at give Lande!
Nu kommer Moder; hun er stævnet hid,
hid for dit Aasyn, Koll er med som Vidne.
Nu maa du røre hendes Sjæl og Tunge,
saa skal jeg give dig det lille Bæger,
som jeg har arvet efter Saxe Vig.

(rejser sig).

Anden Scene

Sigurd. Thora, fulgt af Koll Sæbjørnson. (De Kommende knæle først for Altaret).

Thora.

Her er jo Opløb udenfor; du har
med Bejntejn kjæmpet.

Sigurd.

Ja, og vundet paa ham.

Koll.

Det er ej klogt at kjæmpe med de Bedste.

Sigurd.

Hvem Andre vel?

Koll.

En Søn af Adalbrekt
tør ikke altid vinde.

Thora.

Du har faaet
et Øgenavn istedetfor en Sang.

Sigurd.

Saa nævn min Fa'r, og Sangen den skal komme.

Thora.

Din Fa'r er Adalbrekt!

Sigurd.

Jeg tror det ikke.
I Vrede sagde han, jeg var en Andens.

Thora.

I Vrede, ja!

Sigurd.

Just da man taler Sandhed.

Thora.

Det Bedste flyr, og Djævle flytte ind.

Sigurd.

De røbe Sjælens tause Arbejd.

Thora.

Afstaa!

Sigurd.

Saavist som du har maattet give Væxt
til Fostret i dit Liv, du og maa give
det Navn og Hjemstavn!

Thora.

Du vil begge vinde
med ærlig Stræben gennem nogle Aar.

Sigurd.

De bedste Aar blot til at *bygge* Skibet?
Jeg har Jevnaldrende, som svede alt
i Middagssolen, under Grækenland. – –
Du, Koll, er Vidne; og saasandt som du
har Kirken bygget og din Slægts Kapel,
hvori vi staa, saa lær min Moder nu,
hvad Kirken kræver, og hvad Slægten kræver!

Koll (*til Thora*).

Du ved det, Thora! han kan tvinge dig;
thi han er voxen ...

Thora (*til Sigurd*).

– o, men gør det ikke;
Thi hvad du kræver er din Undergang.

Sigurd.

Er mig det Samme, naar det ej er Skjændsel.

Thora.

Men det *er* Skjændsel!

Sigurd (*studser lidt*).

– – Jeg er ikke Træl;
det føler jeg, – og du er Saxes Datter.

Thora.

Ak, der er anden Skam end Trællefødsel.

Sigurd.

I Øjeblikket. Men i næsten tyve
gravdybe Aar den Skam er sænket ned.

Thora.

Men den ved Side staar et Taarebæger,
det ene brydes med det andet op,
og jeg faar atter mine Smertensdage.

Sigurd.

Men mine Dage ere meget længre,
og uden Fader blive de vist tyngre.

(Koll sætter sig paa Bænken).

Thora (*efter Betænkning*).

Din Fader lever ikke!

Sigurd.

Men hans Minde,
maaske hans Magt, – og Mere vil jeg ikke.
– – Ser du da ikke, at jeg lever nu
som disse herreløse store Hunde,
der staar paa Afstand, hvor der deles Brød.

Thora.

Hvad gjør det dig? Du ved, du er den Bedste.

Sigurd.

Det kan vel være. Men det er dog tungt.
Slet ingen klapper den; den jages bort,
naar den vil lege med et Gaardens Barn.
I alle Kampe har hver Kjøter Hjælp
imod dens Kraft, og Øjet bliver sky,
og Haaret trodsigt, Halen lumsk mod Jorden.
– Saa kan jeg blive, hvis du længer tier.

Thora.

O, aldrig, aldrig! Du har Mod og Lykke;
blot du vil vente, kan du naa det Største!

Sigurd.

Men vente kan jeg ikke. Nu er Tid:
Vi staa i Kirken; her er Olafs Billed,
her er et Vidne, og her er jeg selv.

Thora.

Et Ord af mig tror du kan give Alt?

Sigurd.

Ja, Slægt er Følge, om man end gaar ene.

Thora.

Men hvis den Slægt, du fik, ej vilde kjendes
ved dig og mig? Ja, hvis den brød os ned?
Og hvis jeg skammed mig til Døde, Sigurd?

Sigurd.

Min Slægt mig skulde ville fejgt foragte? –

(med Eftertryk).

– – Saa maa den sidde med min Fædrearv!

Thora.

Storm ikke paa! Agt dog min dyre Bøn!
Riv ej omkuld paa Vejen frem til Ære
din gamle Mo'r! – O, skaan mig dog, jeg beder:
lad mig faa tie med min egen Skam,
lad mig faa holde dig fra Undergang!

Sigurd.

Nu ved jeg, o, saa frygtelig formeget
og saa for lidt!

Thora.

O, Sigurd, vær forstandig.
Et Øjeblik har styrtet mig i Skjændsel,
et Liv har bødt derpaa, samt Alt jeg ejed!
Et Øjeblik har røbet dig min Synd,
dit Liv *du* ogsaa spilder, faar du Mere.

Koll.

Nu maa du afstaa. Du maa tro din Moder.

Sigurd.

Farvel!

Thora (*forskrækket*).

Hvor gaar du hen?

Sigurd.

Til Havet gaar jeg!

Thora.

O, Sigurd, Sigurd!

Sigurd.

Ja, det Liv, du gav mig,
kan ikke slæbe paa din Tausheds Lænke.

Er det min Undergang at vide Alt,
det er det ogsaa, hvis jeg blot ved dette.

Koll.

Han har et trodsigt og fortvivlet Sind.

Thora.

Ja, hans du ejer, som har styrtet mig
fra Uskylds Lege – i de Tausers Samfund.
– Min Fader kasted mig ud af sit Hus
med dig, som just var født. Min Søster
stod højt i Vinduet og kasted Klæder
ned efter os, fordømte os og jaged
med høje Skrig – og tog sin Død af Sorg.
Thi nu, saa vid det: – du er født i Blodskam!
– Din Fader, Sigurd, – var min Søsters Mand –,
var Norges Konge, – han var Magnus Barfod!

Koll (*rejser sig*).

Kong Magnus!

Thora.

Ja. –

Sigurd (*foran Sankt Olafs Billede*). (*med Eftertryk*).

– Saa er vi To i Slægt!

Koll.

Den Kundskab bliver dig nok skjæbnesvanger.

Sigurd.

Ja, det er Mere, end jeg selv har tænkt.
– Men een Gang tænkt det aabner hele Verden!

Thora.

Nu maa du tie med det for de Andre!

Sigurd. *(betragter sig).*

Jo, jeg er saadan, at jeg strax kan gaa.

Thora.

Hvor vil du hen?

Sigurd.

Til Kongen, til min Broder.
Thi han skal give mig det halve Rige.

Thora.

Hvad tænker du!

Koll *(samtidig).*

Er du ved fuld Forstand!

Sigurd.

Uægte født er Kongen. Og hans Broder,
med hvem han Riget delte, var uægte.
Og flere Konger; thi Sankt Olafs Lov
gjør ingen Forskjel. Jeg har altsaa Ret
at være Konge!

Koll.

Sagte! sagte, Ven!

Sigurd.

Vor Fædrearv skal deles ganske lige.

Koll.

Den, som har Magten, vil ej gjerne dele.

Sigurd.

Med Ejstejn delte han, med Olaf ogsaa.

Koll.

Nu er han gammel og har faaet Søn.

Sigurd.

– Tør ikke nægte mig min klare Ret.

Koll.

Den maa bevises.

Sigurd.

Mo'r skal bære Jernbyrd!

Thora.

Med Jernbyrd vidne for min egen Skam!

Sigurd.

Naar jeg er Konge, skal den blive Ære!

Thora.

For mig? O, aldrig!

Sigurd *(øm).*

Hør mig og vær god.

For hver en Taare, som din Anger græd,

du skal faa Glædestanker ved din Søn!

Du skal gaa foran i de store Optog,

ved Gilder være paa min højre Side,

i Purpur klædes og med gyldne Smykker.

Altsaa du bærer?

Koll.

Det beror paa Kongen.
I bedste Fald, hvis han blot giver Vink,
kan hele Prøven faa et daarligt Udfald.

Thora.

Og sidste Skam end større end den første.

Sigurd.

En Konge Skurk?

Koll.

Nej, han er blot saa klog,
at han ej agter paa en Dreng, som kommer
foruden Følge og foruden Vidner.

Sigurd.

Foruden Følge? – Du, du Koll er Følge!
Du er jo Lendermand, din Slægt uhyre,
og dine Venner ere Landets Første.

Koll.

Den, som vil følge dig i saadant Ærind,
har brudt med Kongen og sat Sit paa Spil.

Sigurd.

Men jeg skal give dig det dobbelt, Koll!
Den anden Mand i Landet skal du blive,
din Slægt højagtes, som det var min egen.

Koll.

Dette er farligt, hvis det *ikke* lykkes,
– og endnu farligere, *dersom* det lykkes.

Sigurd.

En anden Konge har du ofte ønsket!

Koll.

Ja, det er sandt. Men ikke en som dig.

Sigurd.

Hvad er i Vejen? hvorfor ikke mig?
Gud selv har mig i Fødslen dertil indsat!
Er du en Høvding og vil ikke hjælpe
hver til sin Ret? Du, som for Olafs Aasyn
har hørt det først, du er af Olaf valgt
til Værn og Fæstning for hans ringe Slægtning.

Koll.

Til Værn for Landet er jeg valgt. Og hvis
det var til Held for Landet, gav jeg Hjælp.
– Det tror jeg ikke.

Sigurd.

Hør det, Hellig Olaf!
De vil fornægte mig! Kong Jorsalfarer
vil ikke give mig, hvad jeg har faaet
af Gud og dig! Din Lov de trampe paa,
og Guds, den hellige, som her er kjøbt
af Modersmerte, af et Liv i Taarer,
den sønderrives som forfalsket Skrift.
Du Martyrstærke, o indgiv mig nu
det Raad, som løfter mig af Stundens Fare.
– – Ha, han har gjort det! – Jeg skal gaa til Kongen
og sige ham, jeg er hans yngre Broder.
Men Land jeg kræver ikke af ham, nej,
blot Folk og Skibe, og saa vil jeg drage
paa Eventyr til fjerne, fjerne Lande,
som Olaf Trygvesson, som Olaf Digre,
som Harald Sigurdson, som Kongen selv!

Koll.

Prøv ej at nærme dig til Bjørnens Hule,
prøv ej at bide af hans eget Bytte.

Sigurd.

Naar jeg gjør Afkald paa min Ret til Riget.

Koll.

Han slipper ikke i Medbejlers Haand
sin gode Krigshær.

Sigurd.

Godt, saa vil jeg prøve
at samle Folkene paa egen Haand.
Her vente Mange paa et Eventyr;
De Store kuer han, i Synd sig vælter
og trodser sorgløs paa sin gamle Hæder
og paa den Splint af Korset, han bar hjem.
Jeg skal fortælle dem et lystigt Stykke
om andre Tider og om større Mænd, om Fædres Grave i de fjerne
Lande,
som længe ventede paa friske Krandsse.
Jeg skal fortælle dem om Kamp med Landse
paa Provençalernes Tourneringsplads
i gyldne Hjelme og i spansk Kyrads.
Og jeg skal føre dem til maurisk Guld,
til frække Hedningby af Bytte fuld
og derfra krigende mod Herrens Land,
hvor Blodet toes i Jordans hellige Vand.
Se, Verden skjælver i de stærke Grunde
og Kræfter vælte der af Folkebunde,
som før laa tramped'. Kristendommens Sol
har vakt et Mylder ifra Pol til Pol.
Didind vi jage som en Storm fra Norden,
der favner buende udover Jorden,
og stryger hjem igjen saa mange Skatte,
at Kongens Guldmænd skulle skinne matte.
Da er der Øre for et hurtigt Ord
om Rigets Deling over Drikkebord,
og vil han ikke, saa skal Sværdet dele,
og den, som vinder, drage hjem det Hele.

Koll.

Du glemmer Navnet paa den Ting, du skildrer.
I Norden kalde vi den Borgerkrig.

Thora.

Fra Solformørkelsen ved Stiklestad,
der endnu ruger over Norges Minde,
har Ingen baaret denne Kajnstanke.

Sigurd.

O, Jesus Kristus! – Hver en Port til Retfærd
ej blot er lukket, men med Syndens Segl.

Koll.

Det synes mig, at du for voldsomt jager
fra Skovens ene Grændse til den anden.
Der er saamangen Sti ...

Sigurd.

O, ti! –

Thora.

– Min Søn!
Bliv her i Fred og søg at ...

Sigurd.

Aldrig, aldrig!
Alt nu jeg føler, hvordan Jorden brænder!
Kan jeg vel tigge af mit eget Bord,
kan jeg vel tjene i min egen Gaard,
kan jeg Stigbøjlen for min Broder holde
og staa tilbage, medens han faar jage

mod Æresmaal, hans Hest besprænge mig
med Skarn til Afsked, ... o, fordømte Tanker,
i Hvirvel som den Støvsky om hans Hjelm
vil de omsuse mig, – jeg ser dem stige! –

Thora.

Men Sigurd!

Sigurd.

Hvor kom jeg frejdig som en Gut fra Sejer,
der netop lærte, at han Kræfter ejer.
Nu ser jeg alle som et splintret Staal
tilbage springe fra det høje Maal.
Mit Mod, min Længsel kjendte ingen Grændser,
den hele Verden var mig Arv og Rige;
– da fik jeg Retten til en Del deraf
og fik den ikkun for med den at miste
al Tro paa Retfærd og alt Godt, jeg vidste.
O, Moder, Moder, hvorfor taug du ikke.

(kaster sig paa Gulvet paa sit Ansigt).

Thora.

Til dig nu kommer, hvad jeg selv har lidt.

(over ham).

Kor af Korsfarende *(indefra Kirken).*

Dejlig er Jorden,
dejlig er Guds Himmel,
dejlig Sjælenes Pilgrimsgang.
Gjennem de fagre

Riger paa Jorden,
gaa vi til Paradis med Sang.

Tider skal komme,
Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang
Aldrig forstummer
Tonen fra Himlen
i Sjælens glade Pilgrimsgang!

Englene sang den
først for Markens Hyrder,
skjønt fra Sjæl til Sjæl den lød:
Fred over Jorden!
Menneske, fryd dig!
Os er en evig Frelser fød! –

Koll (*idet Sangen begynder*).

Korsfarerne!

(De to andre rejser sig, Moderen helt op, Sigurd paa Knæ. Lidt efter lidt føler han sig greben, og før Sangen er endt, er han oppe, og idet den ender, udbryder han).

Sigurd.

Jeg tager Korset! Til Jerusalem!
Tankreds og Balduins og Roberts Vej
til Herrens Ære og til egen Hæder!

Thora.

Saa bliver jeg alene!

Sigurd.

Naar de spørge:
hvor er din Søn? du svarer: Palæstina!
– Ja, over Nattens Nød paa Morgenskyer
højt straalere Korset i en Laurbærkrands.
Den, som den ene griber, faar den anden?

Thora.

Naar du tilbage kommer, er jeg død.

Sigurd.

Naar jeg tilbage kommer, er jeg Høvding
saa stor som Kongen, eller ogsaa kommer
mit Rygte sørgeklædt foruden mig.

Thora.

Men jeg? – Du tænker ikke mer paa mig!

Sigurd.

Jo, Mo'r. – Hvad Større kan din Søn vel naa?
Hans Hæder din. «Se, der gaar Sigurds Moder!»
saa vil de sige; «han er bleven Høvding
i Palæstina. Høvding under Korset.
Hun maa dog være glad.» – Her hjemme
gik jeg tilgrunde. Rejsen er en Flugt
fra onde Tanker ... hys, – fra Borgerkrig ...
– Ja, Mo'r, *jeg taaler ikke Uret!* Jeg,
jeg føler, hvad her voxer; – stands mig ikke!

(Orgel og Basuner fra Kirken).

– – O, under Korset! det den vilde Jætte
i Sten fornagler, det uddriver Djævla,
det tænder Hedningernes By i Brand.
Omstyrtelsens nedstegne Erkeengel
med Sværdet jager os udover Jorden,
det hele Syden staar i Glød og Lue.
Did maa jeg! – Slagenes Forbilled af
den yderste Dag maa lyne over Sjælen,
derpaa Opstandelsens fromt stille Psalme
bedugge den i Østerlandets Morgen.
Hør, Messen skyller over Kirkens Mure,
Hostien løfter for Højaltret Bispen,
indviede Kors uddele Præsterne ...
ja, jeg vil skynde mig at tage mit!

(ud).

Tredie Scene

Koll. Thora.

(Moderen vakler et Skridt efter ham, vender, synker i Knæ for Sankt Olaf, med opstrakte Arme, siden bøjet).

Koll.

Tilkjæmp dig Kraft! Alt Uundgaaeligt
det maa vi bære, som vi bære Navn,
eller som Alle bære Dødens Vished.
Og dette, Thora, se, det maatte komme.
En Ørn maa løfte sig, en Ulv maa ud,
en mægtig Længsel er kun mægtig Kraft,
og den maa prøve sig. – Græd ikke, Thora,
fordi du fostrede en saadan Søn.
Det største Langskib i Korsfarerflaaden,
det skal han styre, det udrusted' jeg;
saa faar han Vinger til sin første Flugt;
med Tiden voxe de. – Slet ingen Tak!
Det skylder jeg en Søn af Magnus Barfod, –
og jeg ser gjerne, at han kommer bort.

(Orgelspillet standser).

Thora *(som har rejst sig).*

O, at jeg ogsaa skulde lide dette!
Hans Barndom var saa skjøn,
hans Lærelyst umaadelig, hans Kraft
bestandig sejrrig, og hans Sind en Leg.
Da tænkte jeg saa glad, han trænger ikke
sin Faders Navn! Men se, helt Andet kom.
– Idag du hjalp ham til at sejre, Koll;
idag jeg tabte ham for hele Livet.

Koll.

Kan han derude faa sin Fred igjen,
saa har du vundet ham for mer end Livet.

Thora.

Med overflødig Haand bortkaster han
sin Moders Kjærlighed, bortskjenker Alt,
hvad her er sikkert, strør med gyldne Haab;
hans Øre hører ikke vore Raad,
hans Øje ser ej, hvad der ligger nær;
saa høje Længsler og saa ringe Vilkaar,
o, det vil ende som et Fald fra Fjeldet!

Koll.

De gaa fra Kirken, vi maa søge ham.

(gaar).

Fjerde Scene

Thora (*vil følge ham, vender dog endnu en Gang tilbage for Sankt Olaf, synes hensunken i Bøn, men rejser sig pludselig*).

Nej, Olaf giver ingen Trøst idag.
Mit Hjerte bæver som i hine Tider,
da Magnus rejste og lod mig alene.
Hvorhen jeg gik, jeg gik som mod en Storm,
der tog mit Aandedræt og al min Kraft.
Selv Kirken mørknedes og blev til Grav,
de Hellige stode som et Kors derover
og sagde ikkun, hvad jeg havde syndet.
O, hvorfor kommer det igjen idag,
det samme Mørke, hvorfor ængstes jeg,
som om jeg deri hørte Raab fra Skibbrud.
En Moder lider fra den Dag, hun blev det.
Hun elsker Barnet, førend det er født,
i Dødens Smerte giver hun det Livet,
og for dets Barndom skjænker hun sin Helbred.
Hun er det Øje, Fod og Arm og siden
det Vingepar, som bærer det mod Lyset.
Men har hun fuldbragt, o, saa mister hun det!
saa river det sig løs fra hendes Taarer,
ser ej tilbage, stormer under Jubel
frem, til det falder og har saaret sig;
eller det rejser sig og saarer Andre:
men begge Gange saarer det sin Moder.
Saaledes føder og opdrager hun
sig selv en Smerte, lang som hendes Liv.

(*gaar*).

Femte Scene

En Høj mod Havet. I en Bugt ses Korsfarerskibene ligge, færdige til at hejse Sejl.

Sigurd.

Det store Skib paa Fløjen, det er mit!
Det Første, som jeg ejer her i Verden!
Snart skal det bruse gennem Bølgens Skum
imod min Fremtid; jeg staar selv tilrors
og spejder Skyernes og Strømmens Gang
og hører Længslernes højstemte Sang,
da først jeg siger, at jeg rigtig lever!
Det var en skjæbnerig, en mægtig Dag.
Jeg vandt, jeg tabte, vandt igjen, – og nu
forlader jeg mit Fædreland, min Arv
og ved ej mere, hvad der venter mig,
end Flyttefuglen, som mod Norden ror.
Men netop saadan er det allerherligst!
Thi kun i Eventyrets Underland
kan jeg forglemme, hvad jeg tabte her.
Ak, som et Træ, det rankeste i Skoven,
afhugges for at blive Skibsmast, saadan
afhugge de mit Liv, som det staar frodigst,
og sætte det i Drift for Storm og Vove.
Vil det ej friste mig som Sang fra Hjemmet?
vil det ej rykke med en saar Erindring?
– Ikke, hvis det gaar godt. – Men dersom ...
ja, dersom Skibet knustes med mit Maal ...
jeg sad paa Vraget, Gud saa taus derpaa, –
o, Jesus, skaan mig! Da kom Djæвле strax
som Haj ved Skibbrud i de varme Søer!
Det er ej muligt, at det kan gaa galt!
Mit tvungne Afkald er saa altfor stort,
det maa belønnes, – og jeg strider jo
under Korsets Fane!

Sjette Scene

Sigurd. Thora.

Thora.

Er du der, min Søn!

Sigurd.

Ja, her, paa Stenen, stod jeg tit og saa
Skibene sejle; derfor maatte jeg
hidop at se mit eget lægge ud.
Se der; der er det! Rager som et Snebjerg
opover Skoven. Sejlet, hvor det spænder,
se Masten stigende med Ungdoms Mod,
se Barmen buet for et stormfuldt Favntag,
højbordet Skandsen som en Jomfrus Ære,
der bær' sin Fæstemand i trofast Bryst,
men kaster Fristerne med Kraft tilbage.

Thora.

Der gaar en Gysen over mig, saa tit jeg hører,
at En betror sin Lykke til et Skib.

Sigurd.

Det er umuligt, at det kan gaa galt!
Thi jeg har tænkt derover, føler nu
en Vished munter, o, som Lykken selv!
Og se til Morg'nen, som vi staa i, se,
med klare Farver smykker den min Afsked
og giver Løfte om en herlig Dag.
Hvad Duft her er af Vaarens unge Skud,

hvor frisk er Luften, Himmelen hvor høj,
og aldrig mindes jeg en Dag, hvorpaa
jeg kunde se saa langt udover Havet.
Den Bris, der gennemstrømmer Alt og slaar
mig let paa Kinden, siger den mig ikke
fra Luft, fra Hav, fra Morgen og fra Vaar:
Held til din Rejse, Sigurd Magnusson!

Thora.

Se, denne Ring, den satte Magnus mig
paa Armen Aftenen, da *han* tog Afsked.
Hvergang jeg saa den, husked' jeg din Fader;

(giver ham den).

hvergang du ser den, husker du din Moder,
hvad hun har lidt for dig, og hvor hun længes.
O, Sigurd, gaar det godt, saa tag mig til dig!

Sigurd.

Det skal jeg, Mo'r!

Thora.

Og dersom det gaar ilde ...
saa fly mig ikke, kom tilbage til mig!

Sigurd *(kysser hende).*

Gud dig velsigne, du min kjære Mo'r!

(sætter sin Ring paa).

Thora *(alene og bortvendt).*

Og saa i Guds Navn faar du rejse da!

(brister i Graad).

Sigurd.

Græd ikke Mo'r, mig hjælper Hellig Olaf!

(Korsfarensangen høres fjernt).

Thora *(kaster sig heftigt om hans Hals).*

O, kom tilbage, dersom det gaar ilde!

Sigurd.

Græd ikke, Mo'r; naar vi betænker det,
er det dog dejligt, at jeg kan faa rejse.

Thora.

Jeg siger heller ikke mer imod. Men –

(græder).

Sigurd.

Sæt dig her paa Stenen, paa min Sten,
og se mig første Gang ombord i Skibet!

Thore.

O, Gud og Fader! – –

Sigurd.

Trøst dig; jeg vil prøve
at komme igjen; vi rejser ikke strax.

(hjælper hende op).

Se saa; nu sidder du, hvor tit jeg sad,
og ser mig bæres mod min Ungdoms Længsel.

(op og kysser hende).

Farvel! Farvel! – jeg kommer nok tilbage!

(ud).

Thora *(paa Stenen).*

Sigurd! – – Sigurd! – –

(Sangen høres endnu, efter at Teppet er faldet).

SIGURDS ANDEN FLUGT

De Handlende

HARALD, *Jarl over Katanæs (ogsaa Jarl over en Del af Orknøerne, men fordreven af sin Medregent og Halbroder).*

HELGA, *hans Moder.*

FRAKARK, *hendes Søster.*

AUDHILD, *deres Søsterdatter.*

SVENN ASLEJVSSON, *en Dreng.*

SVENN BRIOSTREJP, *kaldt SVENN VIKING.*

SIGURD *fra Norge.*

KAARE, *Jarlens Mand.*

Andre Jarlens Mænd.

Katanæs i Skotland, og Orfjara paa Orknøerne, 1127.

Første Akt

Katanæs. En højbygget, noget mørk Hal fra Begyndelsen af det tolvte Aarhundrede.

Første Scene

Frakark. Helga.

(Den første syr paa en rød Skjorte, stærkt broderet med Guld og Stene, den anden paa en Baret).

Frakark.

Hør disse vældige Stød! Jeg tror, her aldrig mere bliver godt Vejr.

Helga.

Det er ogsaa sent paa Høsten.

Frakark.

Hvor det bryder i det svære Hus.

Helga.

Et Dobbeltthus skal der stærke Storme til at vælte.

Frakark.

Overgang til Høst er alvorlig; men især for den, der sidder i Uvished.

Helga.

Idag kommer Svenn Viking fra Orknø.

Frakark.

Hvad Tidende tror du, han bringer?

Helga.

Ingen god.

Frakark.

Nej. (*læner sig paa Bordet.*) Saa skulle vi ogsaa denne Vinter sne ned her.

Helga.

Idag er det netop tre Aar, siden vi bleve fordrevne.

Frakark.

Tre Aar til kunde jeg ikke holde ud.

Helga.

Det maa vi dog. – Vi have Ingen, som kan hjælpe os.

Frakark.

Daglig komme Vikinger hjem fra deres Sommertog. Med saamange tappre Mænd kunde Noget udrettes.

Helga.

Men de have ingen Anfører.

Frakark.

Jeg maa sige dig det: i de sidste Dage har jeg dog tænkt paa En. (*Søstrene se paa hinanden*). Hvad kræver du af en Anfører?

Helga.

Høj Byrd.

Frakark.

Det tror jeg, han har.

Helga.

Han maa være en Fremmed.

Frakark.

Hvorfor?

Helga.

En Anfører med fuld Magt kunde blive os farlig; derfor maa han staa frit, uden Slægt og Venner.

Frakark.

Saadan staar han, og saadan har jeg selv tænkt.

Helga.

Har du da ogsaa det, hvormed vi kunne vinde ham?

Frakark.

Der er kun eet Baand, som gjør tro, det er Fordelens.

Helga.

Han kunde vinde større Fordel ved at blive *utro*; thi Paal Jarl har flere Skatte end Harald.

Frakark.

Kjender du da et andet?

Helga.

Det gjør jeg. – Men kjender du Manden?

Frakark.

– Hvad synes dig om den Mand, der kom hid for fjorten Dage siden?

Helga.

Fra Skotland?

Frakark.

Ja.

Helga.

Godt.

Frakark.

Ham mener jeg.

Helga.

Jeg har ment det Samme fra første Dag, jeg saa ham; men jeg vilde ikke være den første, som sagde det.

(rejser sig).

Frakark *(rejser sig ogsaa).*

Hvad Mærke tog du, Helga?

Helga.

Jeg har aldrig været saa bange for nogen Mand ...

Frakark.

Men *jeg* har i disse fjorten Dage faaet mere Tillid til ham, end til Svenn Viking, som jeg kjender fra Barn.

Helga.

Ogsaa du tror, han er af høj Byrd?

Frakark.

Ja; – han giver alle Andre sit Værd.

Helga.

Og deltager aldrig i deres Lege –

Frakark.

Hvorfor siger han ikke, hvem han er?

Helga.

Han venter, vi skulle spørge.

Frakark.

Nuvel, saa spørge vi ham, – og vinde vi ham; men hvorledes? –

Helga.

Ja, tag nu ikke som altid for stærk Fart.

Frakark.

Sandelig her er længe ventet!

Helga.

Saa lad os høre Jarlens Mening.

Frakark.

Din Søns?

Helga.

Ja.

Frakark.

Hvis han havde nogen.

Helga.

Han er vor Høvding – og sæt, han ikke vilde.

Frakark.

Faar man nogensinde vide, hvad han vil?

Helga.

Det er sandt; men spørges maa han til det Sidste, – ellers kunde vi engang angre det.

Anden Scene

De Forrige. En ældre Tjener.

Tjeneren.

Eders Søsterdatter Audhild er nok borte.

Frakark.

Hvad mener du? Borte?

Tjeneren.

Hun er gaaet ud igaar, det er nu et Døgn siden. Trods Stormen er hun endnu ikke kommen hjem, hendes Piger turde Intet sige, men ledte; siden er gamle Kaare gaaet ud med mange Mænd, men hun er endnu ikke funden.

Frakark.

I saadant Vejr ude, alene, o, den bestandige Gang alene! –

Helga.

Over et helt Døgn? –

Frakark.

Her er jo ingen Naboer; hun maa være i Skoven eller ved Stranden –

Helga.

Eller omkommen!

Frakark.

Hvad siger du!

Helga.

Har du ledt overalt, i hver Hulning, hver Lund, hvert lille Sted dybest inde.

Tjeneren.

De har raabt med Vinden, og da maa det høres. Men hun kom ikke.

Frakark.

Jeg tænkte nok, dette blev Enden! Hun vilde aldrig være, hvor Andre var, og hun tog intet Raad.

Helga.

Alle Mand paa Gaarden maa ud! Vi ville selv med! – Der maa søges, saa ingen Plet bliver glemt i de store Skove.

Frakark.

Kald ogsaa dem til, der arbejde ved Skibsnøstene.

Tjeneren.

Men her kommer netop et Fartøj.

Frakark.

Bestemt Svann Viking! –

Tjeneren.

Det synes saa, og i saadant Vejr trænger han Hjælp.

Helga.

Han faar hjælpe sig selv. Kom, Frakark, lad os klæde os.

Frakark.

Men der er hun jo!

Helga.

Audhild!

Tredie Scene

De Forrige. Audhild.

Frakark og Helga.

Men hvor har du været?

Audhild.

Ude.

Helga.

Du sætter os Alle i den største Skræk! Dine Piger græde og søge i Skovene, gamle Kaare og mange Mænd have ogsaa søgt, nu først fik vi høre det og kom i den hæftigste Angst –

Frakark.

For dine Luners og Narrestregers Skyld.

Helga *(til Tjeneren).*

Du kan gaa. – *(han gaar).* Hvor har du været, Barn?

Audhild.

Mangesteder.

Frakark.

Hvor har du sovet inat?

Audhild.

Jeg har ikke sovet.

Frakark.

Din Adfærd er ikke passende. Du skal lyde dem, hos hvem du er, – om du ogsaa ikke har Kjærlighed til dem. – – Hvor gaar du hen?

Audhild.

At spise.

Helga.

Stakkels Barn; har du havt noget med?

Audhild.

Nej.

Frakark.

Nu finder du kun kold Mad, og trænger varm. Hele denne Gaard kan ikke rette sig efter dine Indfald, eller har du kanske et andet Sted at tage hen?

Audhild *(med Suk).*

Nej.

Frakark.

Saa faar du passe Tid, mit Barn. Du er i den Alder, at man maatte slippe at sige dig saadant. Og disse dine Udflugter? Hvem borger for, at du en Dag blev overfaldt af Vikinger, som lægge i Land, bortført eller noget endnu værre?

Audhild.

Jeg kan løbe fra dem.

Frakark.

Fra Mænd kan ingen Pige løbe. Hun kan endnu mindre værge sig, naar hun er tagen.

Audhild *(smiler).*

Frakark.

Hvorfor smiler du?

Audhild.

Jeg har en liden indviet Kniv, som jeg har arvet efter Fa'r, den hellige Marias Billede staar paa Bladet.

(tager den op af Barmen).

Helga *(pludselig over til Frakark).*

Hun kan vinde den Fremmede!

Frakark *(betragtede hende).*

Du har Ret!

Audhild.

Hvad vil I mig? –

Frakark.

Hun er smuk. – Tænker du aldrig paa at gifte dig, Audhild?

Audhild (*ryster Hovedet*).

Nej ...

Frakark.

Det skulde du dog. – Sidste Gang gik det daarligt. Det kan gaa bedre.

Audhild.

Man er sikkrest, naar man ikke prøver.

Helga.

Der er Mænd, som ere værdige en Kvindes Kjærlighed.

Audhild.

Derom skulde *du* især minde.

Helga (*saares*).

Ikke saadan! – Et godt Giftermaal giver Slægten Hæder, og sin Slægt skylder man noget.

Audhild.

I vil anden Gang handle mig bort!

Frakark.

Hvem nævner slige Ord? Som Helga sagde: der er Mænd, som ere værdige en Kvindes Kjærlighed; *Du* er ung og lever kun i Indbildninger; men vi have Erfaring.

Audhild.

Ja, I maa have Erfaring. Den, *du* valgte, Moster Frakark, blev kaldet Nidding, og den, *Helga* valgte, var saa brav, at han gjorde hende til – Frille.

Frakark.

Ti, dristige Barn!

Audhild.

Det kan jeg ikke, Moster; thi dette er min daglige Tanke.

Frakark.

Erfaring er ikke blot, hvad man selv har levet; thi da blev den ofte mørk.

Helga.

Tro om os, som ere dig i Moders Sted, at det Onde, vi selv kan have oplevet, byde vi ikke vort Barn. Her er ikke Tale om at gifte dig bort uden dit eget Minde; men du skal ikke sky alle Mænd, ikke tro, de alle ere uværdige, – dette er det, vi mene.

Frakark.

Unge Mennesker tænke, at de gaa med store Opdagelser i Livet. Endvidere tro de, at man ikke forstaa dem, fordi man lader, som man Intet mærker. Men vi forstaa dig godt, Audhild. Dog heller ikke dennegang vil jeg nævne, hvad du savner, jeg vil blot sige: Du kjeder dig her paa Katanæs.

Audhild.

Til Døden.

Frakark.

Hvad sagde du, om vi kom herifra?

Audhild.

Saa ofte er jeg skuffet, at jeg ikke tror, før jeg staar i Stavnen under god Bør! –

Frakark.

Den kunde du kanske selv give.

Helga *(til Frakark).*

Nu ikke længere idag.

Audhild.

Hvad mener du?

Frakark.

Her er en mærkelig Fremmed her paa Gaarden. Du har set ham.

Audhild.

Ja.

Helga *(som før).*

Ikke videre.

Frakark.

Hvad synes du om ham?

Audhild.

Ha, ha, ha! Vær vis paa, at fra Nu vil jeg hade ham! –

(hun tager sig i det samme smerteligt for Brystet).

Helga.

Hvad er det, Barn?

Audhild.

I skulde ikke plage mig idag. Jeg har ondt for Brystet; thi jeg har ikke spist.

Frakark.

Men Barn, hvorfor siger du ikke saadant strax?

(Audhild gaar).

Fjerde Scene

Frakark. Helga.

Frakark.

Hun har et forunderlig heftigt Sind.

Helga.

Og jo mere du paa een Gang kaster deri, des højere stiger Bølgerne.

Frakark.

Jeg forstaar ikke alle dine Hensyn.

Helga.

Nej, du forstaar blot, hvad du vil, – og (*idet hun sætter sig*) derfor er det ogsaa gaaet, som det er gaaet.

Frakark.

Hvad sagde du? – (*standsér lidt*). Man ved aldrig rigtig, enten man har dig med eller imod.

Helga.

Naar det gaar voldsomt, er jeg altid imod.

Frakark.

Og dog er her gjort for lidt.

Helga.

Harald er bleven altid ulykkeligere, – og da er her gjort formeget.

Frakark.

Jeg finder dog din Tanke i Alt, som hidtil er sket.

Helga.

Hvad tænker ikke en Moder for sin Søn; – men hun gør ikke Alt.

Frakark.

Hvorfor tænke blot paa denne Eneste! Det er dette, som svækker din Vilje. Jeg har ogsaa Børn; men derfor er mit Maal ikke dem eller mig alene; det var noget kort.

Helga.

Og dog har hver af dem et evigt Liv.

Frakark.

Den Enkeltes Evighed, hvorom nu saameget prædikes, er mig ikke ganske vis; men der er en Evighed, jeg er vis paa, og det er Slægtens. Saa dit Arbejde i den, og Slægtens Høst og Vaar tager det af din Haand, den ene for at lægge i Lade, den anden for atter at gjøre Udsæd. Livet er til alle Sider intet Andet end Kamp mellem de forskjellige Slægter. Stoltest bryder Bølgerne sig om Thronen. To Konger kæmpe, Slægtsrækker nedover lige til Bonden tage Del; de, der vinde, drive dem, der tabe, fra Ejendom og Land; men aldrig have de saasnart sejret, før de indbyrdes kæmpe om at komme længst frem; i Kjæder gaar det, og den ene Slægt drager den anden med, enten op mod Thronen, eller ned i Afgrunden.

Helga.

Saa bruge Landene ingen Love!

Frakark.

Ja, jeg for min Del kjender ingen anden Lov end Blodets, ej heller nogen anden Synd end den, at unddrage sig. Led maa tage Arbejde efter Led, at Slægten kan blive den første i sine Fædres Land. Og *jeg* vil ikke standse, før din Søn atter er Jarl over alle Orknøerne og Katanæs, at han kan hjælpe vor Broder til Jarl over Thorsaa, og vore Døttre til godt Gifte. Land og Folk til alle Sider maa blive vore. Thi da først er jeg sikker paa at eje det Gravsted, hvori jeg lægges, og at det æres af dem, der leve efter. (*tager Skjorten og gaar til Døren. Idet hun har aabnet den, raaber hun:)* Svinn Viking gaar i Spidsen for sine Mænd op mod Husene; vi maa tage mod dem!

Helga.

Allerede!

(hun følger skyndsomt).

Femte Scene

Harald. Svann Asleivsson.

Svann Asleivsson *(ser først ind).*

Jo, de er gaaet!

Harald *(kommer; de gaa frem).*

Du! Den Ulv, vi har fanget i Ulvegravene, ikke sandt, den bør hedde Moster.

Svann.

Ja, Moster! den ligner hende ogsaa, hvis den fik Hovedtøj paa.

Harald.

Men idag skal vi dræbe den, du.

Svann.

Det kan vi gjøre nu strax, – saa har vi noget at bestille.

Harald.

Men langsomt, Svann.

Svann.

Ja, langsomt.

Harald.

Faa høre, hvad du finder paa?

Svenn (*paa Hug foran Jarlen*).

Aa, vi kan binde Knive paa lange Stænger og stikke den.

Harald.

Ja, ja! – Men mer.

Svenn.

Saa kan vi kaste Ild paa den.

Harald.

Ja, ja! – Hvor ond du bliver, naar du faar Magt! – Mer! –

Svenn.

Saa kan vi tirre den til at bide i smaa Kjeppe; men der maa være Spiger paa.

Harald.

Ho, ho, hvor ond han bliver!

Svenn.

Ond? Den har jo dræbt vor bedste Hund.

Harald.

Det er sandt, ja det glemte jeg, den har dræbt Baldur. Moster har ogsaa –. Om vi slap den?

Svenn.

Hvorfor?

Harald.

Jo mellem alle Mosters Faar, – hvad?

Svenn.

Saa kom den jo ogsaa mellem dine? –

Harald.

Det er sandt ... Nu ja, saa dræber vi den. –

Svenn.

Saa kom da!

Harald.

Men det er dog stygt at se paa; kan ikke en Anden gjøre det?

Svenn.

Men Kjære! Moroen er netop at se paa!

Harald.

Det er ogsaa sandt, det glemte jeg. – Men ... *du* kunde jo se paa, og saa fortælle mig!

Svenn.

Saa er det bestandig! –

Harald.

Naa, naa, lille Svenn! Vær nu god, jeg skal finde paa en anden Leg for dig. – – Hvad er det? Er det Stormen?

Svensn.

Nej, det er Raab. (*klattrer op til Vinduet*). Det er Svenn Viking med alle sine Mænd. Nu er han kommen!

Harald.

Der er det! Den Fremmede har hans Plads ved Bord og Seng – nu bliver her Slagsmaal paa Gaarden, Svenn!

Svensn.

Hvem tror du vinder?

Harald.

Svensn Viking vinder! Jeg kan ikke lide den Fremmede, – end du?

Svensn.

Jeg lider Ingen her.

Harald.

Nej, lad dem bare slaas, saa blive vi dem kvit! Men det er ikke mig, som gav Pladsen bort – hører du! – Jeg skyder Skylden paa dig!

Svensn.

Men jeg gaar ikke fra dig!

Harald.

Nej, saa tør de Ingenting gjøre dig. Lider du Svenn Viking?

Svenn.

Ingen, Ingen!

Harald.

Ikke jeg heller ... O, den, der turde, Svenn!

Svenn.

Hvad vilde du saa?

Harald.

Ja, det siger jeg ikke. – Men een Ting tror jeg dog, jeg tør, hvis dette varer længe.

Svenn.

Hvad er det?

Harald.

– Dø –.

Svenn.

Men, kjære Jarl!

Harald (*har sat sig*).

Fortæl mig om Sigurd Jorsalfarer.

Svenn.

Beständig om ham!

Harald.

Det er en stor Høvding, Svenn.

Svenn.

Han *var*; – men nu er han gal.

Harald.

Hvoraft tror du, han blev gal?

Svenn.

Der kom en Fisk i Badekarret til ham.

Harald (*ryster Hovedet*).

Hm, hm! – Ved du, hvad den Fisk er?

Svenn.

Fisk?

Harald.

Det er en ond Tanke, som man ikke faar sove for.

Svenn (*gaar bort og fingrer ham i Haaret*).

Tænk nu ikke mere paa dette, Jarl. Lad os tage os Noget for, lad os synge.

Harald.

Ja, lille Svenn, ja, lad os synge.

Svenn.

Om Kongen uden Land og Dronning, den du selv har laget.

Harald.

Ja, den! – Ja, – syng du Omkvædet, saa skal jeg synge Visen.

Svenn.

Tag den saa ikke for tungt.

Harald.

Nej, (*prøver*) *den* Tone, – hvad? –

Svenn (*prøver*).

Ja den.

Harald (*tier*).

Svenn.

Nu, Jarl!

Harald.

Nej, jeg vil ikke.

Svenn.

Hvad skal vi nu finde paa?

Harald.

Imorgen skal vi more os, lille Svenn, – imorgen.

Svenn.

Der kommer din Moder, Jarl!

Harald.

Se saa! – Længer fik jeg altsaa ikke Fred.

(rejser sig).

Sjette Scene

Harald. Helga. Svann Aslejusson.

Helga.

God Morgen, min Søn!

Harald.

Det er mere, end jeg før vidste.

Helga.

Hvordan staar det da til?

Harald.

Aa, ikke fuldt saa slemt som med den Ærgjærrige; men heller ikke saa godt som med den, der er død.

Helga (*viser Baretten*).

Jeg har syet en smuk Hue til dig – ikke sandt? Gjør mig den Glæde at modtage den.

Harald (*idet han tager den*).

Tak! Den vil klæde mig godt paa min Bryllupsdag.

Helga.

Hvad mener du dermed, min Søn?

Harald.

Dermed mener jeg, min Moder, at jeg idag er stærkt forelsket og tænker paa at forandre mig.

Helga.

Der er vist Intet ivejen.

Harald.

Tror du, min Moder? – Ja, Huen er smuk, dens Glimmer passede vist godt paa et dødt Hoved.

Helga.

Et dødt?

Harald.

Thi det levende passer ikke mig. – Og Bruden, jeg talte om – forstaar du Latin, Mo'r?

Helga.

Nej!

Harald.

Saa skulde jeg have sagt dig hendes Navn paa Latin. – Ellers er hun sort i alle Sprog og meget stille ... Hvad har du kjøbt af mig med denne Hue?

Helga.

Det er en Moders Gave.

Harald.

Dine Gaver ere som Jacobs til Pharao. – Du vil gjerne ind i Gosen.

Helga.

Hvad kalder du saa?

Harald.

Mine Tanker, kjære Moder. Bliv ikke bange! Jeg skal bruge et andet Billede: hvergang du giver mig Noget, har du solgt en Stump af mig til Moster.

Helga.

Alle Helgene, hvad siger du?

Harald.

Bliv ikke bange! Der er Flere end dig, som maa se sit Billede i Vand. – Hvad er det saa, du vil have mig til idag?

Helga.

Det synes, som du er vred paa mig. – Er det fordi ... Svensn Viking atter forsøger at underhandle med din Broder?

Harald.

Jeg siger Intet; jeg er aldrig vred ... Nu, hvad vil du?

Helga.

Du behandler mig ikke smukt.

Harald.

Saa beder jeg om Forladelse. –

Helga.

O, vidste du, Harald ...! –

Harald (*vigende*).

Bliv ikke rørende, Mo'r; du ved, jeg giver mig alligevel.

Helga.

Saa sig din Mening, og vi skal Intet gjøre, hvis du vil saa!

Harald.

Nej, nej, for Guds Skyld! Jeg vil ingen Mening have!

Helga.

Hvorfor denne Mangel paa Tiltro ... Jeg er den dog værdig. – Jeg har lidt meget for din Skyld.

Harald.

Meget! – Ja, «Meget» kan være et stort Tal; men Meget fra Meget giver Intet ... lad det gaa op, Mo'r! ... Skynd dig, skynd dig, jeg har vigtige Forretninger, sig, hvad vil du købe af mig idag?

Helga.

Kjøre af dig? Jeg, som har givet dig hele mit Liv! Tror du, *jeg* vil mere for mig selv? Saasandt som der er en Himmel over os –

Harald.

Er der et Helvede under os! – Ja, ja, Mo'r, helst ikke op i det Høje; der er galt nok, hvor vi er.

Helga.

Det skal aldrig lykkes dig at betage mig Taalmodigheden. Jeg har engang havt dig paa Armen og har gjennem Barneøjjet seet den gode Spire i din Sjæl. Det, der nu møder mig, er ikke dig; utrættelig skal jeg vente og arbejde mig frem gjennem al din Tale og Handling til engang at finde det Smil, som gjorde mig til Moder. – O, vilde du sige, hvorledes jeg atter kunde faa se det?

Harald.

Strax kan jeg sige det: du skal gaa til Sengs; thi i Drømme er meget muligt, som Livet ikke længer kan. Ellers siger man, at i Døden kan ogsaa en ung Mand ofte faa tilbage sit Barneansigt; derfor bør du vente.

Helga.

O, Harald, har du nogensinde betænkt, – at du kunde dræbe mig?

Harald.

Ja, kjære Moder. Havde jeg ikke det, saa var meget nu anderledes.

Helga.

Jeg elsker dig over Alt i Verden, og der er ikke i Jordens og Tankens Kreds Noget, jeg skyr tilbage for, hvis jeg blot magtede endnu at købe dig en glad Time.

Harald.

Ja, en Moders Kjærlighed kan være forfærdelig.

Helga.

Min Søn! –

Harald.

Nu, nu, Mo'r! Lidelsen er saa lang, Navnet saa kort; vi bære den ene, lad da det andet ikke forfærde. Mo'r, dit Ærinde!

Helga.

Dine mange Ord –

Harald.

Ja, de er mine Dyner. Dit Ærinde!

Helga.

Gud, blot: Ærinde!

Harald.

Er det formeget at forlange? I har fordrevet mig fra mit ene Jarledømme, I har faaet mit andet, og min Magt, og mit Hus, og meget Mere! Og saa beder jeg kun om den lille Ting: at faa være i Fred. Men det maa nok være det Kostbareste af Alt; thi det under I mig slet ikke!

Helga.

Har du ved vor Skyld mistet, hvad du siger, o, tro, det var af Kjærlighed, – som tog fejl kanske. O, tro, det er vor Tanke ved Dag, ved Nat, at skaffe dig det igjen! – – Det sidste Forsøg – ad fredelig Vej – har vi gjort – Svenn Viking kommer netop tilbage – tag godt imod ham, hør hans Ærinde, og sig os din Beslutning.

Harald.

Der er Ræven, som jagede alle de forstyrrede Lam foran sig! – der er dit Ærinde! – Jeg har ikke sendt Bud til min Broder, jeg har Intet gjort, jeg vil Intet høre!

Helga.

Men i dit Navn gaar det dog, – og for Folkets Skyld, vor Skyld og din Skyld ...

Harald.

Nu ja, ... ja ... som I vil ... ja! – Men lad det hurtig faa Ende! (*Helga bliver staaende.*) Er der Mere?

Helga.

O, kunde ikke *jeg* spørge *derom*?

Harald.

Endnu Mere? ...

Helga.

Nej, nej ... der er ikke Mere!

(*hun gaar*).

Syvende Scene

Harald. Svenn Aslejuvsson. Siden Frakark, Helga, Svenn Viking.

Harald *(sætter sig).*

O, lod de mig blot i Fred; der er formange Ulve om een Hund. *(synker hen).*

Svenn Aslejuvsson *(som har sat sig paa en Fodskammel).*

Idag er en Vente-Dag. Idag skal vi ærgre os.

Frakark *(som kommer ind, fulgt af Helga og Svenn Viking).*

Her kommer vi med Svenn, vor første Mand; han bringer Budskab fra din Broder.

(Harald rejser sig, Svenn Aslejuvsson gaar hen til ham og staar hos ham).

Frakark.

Du faar nu selv høre, om der er mindeligt Forlig muligt.

Svenn Viking.

Guds Fred hos Eder, Herre Jarl! – Jeg kommer i slemt Vejr idag; men jeg vilde bære frem min Tidende.

Harald.

Rigtig nok har jeg hverken bestilt Vejret eller Tidenden, saa jeg ikke kan sige velkommen. Men du selv skal dog faa den Modtagelse, som du er værd.

Frakark.

Der er sørget herfor.

Harald *(sagte til Drengen).*

Han er saa tyk i Ansigtet, han ved det vist, at den Fremmede har faaet hans Plads.

—

Svenn Viking.

Stor Forskjel er der paa Eder Brødre. Paal er stille og ordknap, saa Folk kalder ham den Faamælte; du har mange Ord, ofte flere end fornødiges, og de kalde dig derfor ogsaa den Megettalende.

Harald.

Noget endnu Besynderligere kan jeg fortælle dig: vi vare engang saa temmelig lige; men den samme Ting, som gjorde ham taus, gjorde mig megettalende. *(han sætter sig, tager Gutten paa Knæet og læner sit Hoved mod hans Skulder).*

Frakark.

Sig saa dit Ærinde, Svenn, og da Jarlen glemmer at takke dig for din Umage, vil jeg gjøre det. Man maa paaskjønne, at du tager hid i saadant Vejr, — og fra en Jarl, som kanske bød dig bedre Vilkaar.

Svenn Viking.

Derom har jeg et Ord at tale siden. Nu vil jeg først røgte, hvad jeg har taget mig paa, skjøndt det synes, som at man har liden Tak derfor.

Svenn Aslejevsson.

Jo, han ved det! —

Svenn Viking *(nærmere).*

Paal Jarl sender Eder Guds og sin Hilsen. Han siger Eder, at den Halvdel af Riget, som I, skjøndt uægte født, fik af Eders Fader, har I forbrudt ved det, som senere er skeet. Men da jeg nævnte Eders nye Vilkaar, sagde han, at for det Venskabs Skyld, som han engang bar til Eder, vil han se, hvad han kan gjøre. Dog maa han sætte et nyt Vilkaar.

Harald.

Du maa gjerne dele halvt med mig, sagde Ulven til Haren, men naar du har spist dit, spiser jeg dig.

Svenn Viking.

Hans Vilkaar er, at I kommer alene, – uden Moster og Moder.

(Taushed).

Frakark.

Jeg haaber, du ser det dragne Sværd, som er lagt i Fredstilbudet?

Harald.

Ja, slib det du!

Frakark.

Forstaar du ogsaa ret? Din Moder, – hun, der for din Skyld i sexten Aar holdt ud hos din Fader, Haakon Jarl, trods de Forhaanelser, hans Ægtehustru og andre Folk overøste hende med, din Moder, som elsker dig, Harald, mere end fatteligt for os Andre, det er din Moder, som skal forskydes. *(Taushed.)* Du maa bestemt ikke forstaa det?

Harald *(ubevægelig).*

Jo, jeg forstaar det.

Frakark.

Det kan du ikke gjøre, Harald; thi da maatte du have et Ord at sige hende. Se dog hendes Angst ... elsker du din Broder mere?

Helga.

Frakark!

Harald *(som før).*

O, jo, jeg forstaar det Altsammen, – enten skal jeg dræbe min Broder eller min Moder.

Begge Søstre.

Hvad?

Harald.

Nu kan jeg ikke komme til Orknøerne, før min Broder er dræbt; thi paa de Vilkaar, som *han* nævner, dræber jeg jo min Moder. –

Helga *(imod ham).*

Ja! rejste du fra mig, dræbte du mig! *(knælende)*. Gud evig velsigne dig for de Ord, – o, det første Glimt af Kjærlighed, som jeg har seet paa tre Aar! Men nu har jeg seet det; *(omklamrende hans Knæ)* du kan nu støde til mig, thi du er syg; – men nu ved jeg det, at du dog elsker mig, – o, Harald, lad det denne Stund komme til Forklaring!

Harald *(har sat Drengen fra sig, siden rejst sig).*

Har jeg sagt Noget, som kan kaste dig paa Knæ for mig, saa beder jeg om Forladelse ...

Frakark.

Hendes Moderflamme trykkes tilbage af dine Blik og Ord som af en klam Røg. – Helga! At du dog ikke kan slukke paa Arnestedet og gaa ud i Verden til det store Lys! Dyrene elsker alene i første Led, Menneskene maa kunne omspænde mere. –

Harald *(som atter har sat sig, til Drengen).*

O, hende maa du engang huske, naar du bliver stor.

Frakark.

For at vende os fra denne Forvirring til vort Forehavende: var Thorkel Fostre tilstede, da Paal gav dette Svar?

Svenn Viking.

Fra ham kom det.

Frakark.

Det tænkte jeg!

Svenn Viking.

Han traadte frem og sagde, at Helga og Frakark har i tyve Aar vakt Ufred paa Orknøerne. Det var dem, som fik Jarlenes Fader til at stræbe efter Eneherredømmet, dem, som fik ham til at dræbe Magnus, Thorkel Fostres Frænde. Det er dem, som nu ogsaa have faaet Brødrene uforligte; thi deres eneste Tanke er Eneherredømmet. Saalænge de leve, er ingen Fred at vente.

Frakark.

Da vil jeg vende det om og sige, at saalænge Thorkel Fostre lever, er ingen Fred at vente. – Tak for dit Ærinde, Svenn; gaa ud og gjør dig tilgode.

Svenn Viking.

Det er vel nok; – hvis jeg vidste, hvorhen jeg skulde gaa.

Harald og Svenn Aslejevsson *(til hinanden).*

Nu kommer det!

Frakark.

Hvorhen du skal gaa?

Svenn Viking.

Jeg har altid her paa Katanæs havt den første Plads blandt Eders Mænd baade ved Bord og Seng; men medens jeg var borte i Jarlens Ærinde, er den givet til en Fremmed –

Frakark.

Det har jeg seet, men hvem har gjort det?

Helga *(skyndsomt).*

Bestemt en af Folkene af Vanvare.

Svenn Viking.

Nej, de sige, det er skeet paa Jarlens Befaling.

Helga.

Det kan ikke være muligt, det maa være misforstaet.

Harald.

Har man sagt, at jeg har sagt det?

Svenn Viking.

Eders Dreng har sagt det.

Harald (*tager ham i Øret*).

Hvor kan du finde paa noget saadant, Gut? –

Svenn Aslejuvsson.

Aa, strænge Herre Jarl, jeg vidste det ikke bedre, han var saa forskrækkelig fornem, han, som kom.

Harald.

Ja, du skal faa Noget af mig for dette, som du aldrig har faaet før!

Helga (*til Svenn Viking*).

Du hører altsaa, det blot er en Barnestreg.

Svenn Viking.

Jeg hører det: med Drengene kan man ikke stride, ellers skulde Svenn blive Svenns Bane.

Harald (*til Svenn Aslejuvsson*).

Ham maa du ogsaa huske, naar du bliver stor.

Svenn Viking.

Men han, som følte sig saa sikker, at han modtog Pladsen, maa ogsaa prøve, om han kan forsvare den. Folket er netop nu forsamlet paa Tuset.

(gaar.)

Harald og Svann Asleivsson.

Nu gaar det løs!

Helga.

Nej, Svann, betænk dig!

Frakark.

Vi, Svann, skal give dig Erstatning!

Helga.

Mindeligt Forlig!

(men Svann er alt ude).

Ottende Scene

De Forrige (uden Svenn Viking). Audhild (kommer).

Helga.

Jeg spaar mig meget Ilde af dette!

Frakark.

Hvorfor jager han ikke engang den Dreng!

Svenn Aslejevsson.

O, jeg maa op i Vinduet og se paa! (*klattret op*). Ganske rigtig! De staa paa Tunet, alle Mænd komme ud, Svenn taler – Se der! De Andre gaa lidt tilside ... Kom Jarl, det gaar bestemt rask, dette!

Harald (*til Vinduet; træder atter tilbage*).

Nej, jeg vil ikke se paa; fortæl mig du! –

(Audhild og Helga søge paa hver sin Side af ham at se.)

Frakark.

Dette kunde være undgaaet. – (*hun gaar ogsaa til Vinduet*). Svenn kaster alt Kappen.

Svenn Aslejevsson.

Den Fremmede smiler; han er ikke ræd. –

Harald.

Har de draget Sværd?

Svenn Aslejevsson.

Nej, ikke endnu. De tale fremdeles ... nu Svenn, ... nu den Anden ... Se der! Den Fremmede sprang ind paa ham! Ah! –

Alle.

De falder!

Svenn Aslejevsson.

Den Fremmede under! –

Alle.

Aa nej!

Harald.

Hvad er det? – Hvad er det?

Svenn Aslejevsson.

Nu har jeg aldrig seet Mage! (*hopper ned*). Den Fremmede sprang ind paa ham som en Kat, kastede sig ned med ham, sig selv under, og med Ben og Hænder op mod hans Bryst, vippede han ham over sig, flere Alen bort, – sprang saa selv op, trak Sværd og satte det paa ham!

(*Raab udenfor*).

Frakark (*frem*).

Jeg har aldrig seet saadant!

Helga (*efter*).

Han kan bruges!

Frakark.

Magter han Svenn Viking, magter han Alle.

(Raab udefra).

Helga.

Hør, hvor de juble mod ham!

Frakark.

Audhild, gaa ud og kald ham ind!

Audhild.

Jeg?

Helga.

Hun mener, du skal bede en af Folkene gjøre det.

(Audhild gaar, atter høres Raab.)

Frakark.

Hør! Den Mand er født til Anfører. Nu skal Paal Jarl faa Svar paa sin Sending!

Harald.

Dertil er han bestemt. – Jeg følte jo nok, jeg ikke kunde taale ham. – Svenn, hent Skaktavlen! Vi ville lege det Spil, hvori Høvdingen staar stille, og Kvinden er den første.

(sætter sig; Svenn gaar og kommer tilbage med Skakspillet).

Niende Scene

De Forrige. Audhild, saa Sigurd (i Datids-Ridderdragt med skotsk Snit).

Sigurd.

Guds Fred herinde! –

Frakark.

Vi vare alle Vidner til din Daad, og byde dig komme nærmere.

Sigurd.

Han vilde tage den Plads, I havde hædret mig med.

(Harald og Svenn sætte sig tilhøjre og spille).

Helga.

Du er kommen fra vor Ven, den skotske Konge?

Sigurd.

Sidst fra ham.

Helga.

Men du er neppe Skotte.

Sigurd.

Jeg er Normand.

Helga.

Hvordan kom du saa til Skotland?

Sigurd.

Mit Skib drev did i Uvejr. Jeg fik Tilbud og blev.

Frakark.

Hvor agtede du dig hen, da du kom did?

Sigurd.

Paa Korstog.

Helga.

Men nu?

Sigurd.

Hvis intet Andet byder sig – paa Korstog.

Frakark.

Har du intet egentligt Maal?

Sigurd.

Nej.

Helga.

Har du da ingen Slægt?

Sigurd.

Jeg har en Moder.

Helga.

Saa du har en Moder.

Frakark.

Hvem er du?

Sigurd.

Det, som mine Handlinger gjør mig til.

Frakark.

Vi skulle ikke spørge dig derom. – I fjorten Dage har du været her; vi har ikke frittet dig om dit Hjem eller dit Ærinde. Det kommer nu an paa, om du har syntes saa godt om os i den Tid, som vi om dig; vi agte nemlig at tilbyde dig Tjeneste.

Sigurd.

Saa træffer det godt sammen; thi mit Ærinde var omtrent dette.

Helga.

Det glæder os.

Svenn Aslejevsson *(til Jarlen)*.

Men du passer ikke paa.

Harald.

Jo, jeg passer paa!

Frakark.

Her tales nu om et Tog mod Paal paa Orknø.

Sigurd.

Jeg har hørt det.

Frakark.

Men Jarlen er syg; vi har ingen Anfører.

Sigurd.

Jeg ved det.

Frakark.

Vi have Tillid til dig; – du skulde ikke ville paatage dig Anførselen over de Mænd, du ser her, og flere til?

Sigurd.

Det er meget vilde Mænd.

Frakark.

Du maatte have Jarlens Magt over dem.

Helga.

Jarlen vil det ikke, jeg ser det!

Frakark.

Hvem spørger ham?

Helga.

Han vil det ikke! det skal ikke ske!

Frakark.

Hvad er dette for Noget i den sidste Time? – Harald, ønsker du ikke Krigen?

Harald.

Spurgte Nogen mig?

Frakark.

Du ved selv, i Fred kan Intet vindes; nu er her Lejlighed til at prøve en anden Vej.

Harald.

Til Galgen ere alle Veje lige gode, sagde Gutten; jeg kan gjerne gaa den korteste (*han spiller*).

Frakark.

Bliver man saa klog paa, hvad han vil? –

Helga.

Hvis vi gjorde galt!

Frakark.

Som jeg ofte har sagt: paa Orfjara bliver han først glad igjen. (*Til Sigurd*). Tager du mod Tilbudet?

Sigurd.

Det kommer an paa. Hvis Alle sværge mig Lydighed, og hvis jeg ingen Befaling modtager af Nogen, saa skal jeg anføre.

(Jarlen rejser sig, men sætter sig igjen).

Helga.

Dette er formegen Magt for en enkelt Mand.

Frakark.

Da bliver jo du Herre, alle vi Andre følge blot med.

Sigurd.

Nu, eller *jeg* skal følge med, og I befale.

Frakark.

– Du skal faa det, som du vil have det.

Helga.

Men Jarlen –?

Frakark.

– Høster kun Fordel deraf.

Harald.

Nu er jeg solgt, lille Svenn; hvad giver du nu for mig?

Svenn.

Nu giver jeg et helt Jarledømme for dig!

Frakark *(til Sigurd).*

Den Kvinde, du betragter, er vor Søsterdatter.

Sigurd *(hilsende).*

Det har jeg hørt.

(Audhild drager sig tilbage.)

Sigurd.

Kan Mændene strax tages i Lydighed?

Frakark.

Det kan jeg lide, at her endelig kommer En, som haster!

Helga.

Men hvad Løn kræver du?

Sigurd.

Naar jeg er færdig, kan I give, hvad I vil.

Frakark.

Han er efter mit Sind. – Audhild, sørg for, at Mændene blive kaldte ind som til Hirdstevne.

(Audhild gaar.)

Harald (*rejsende sig*).

Lad os nu gaa, Svenn, nu kommer her saa mange Folk.

(*Svenn samler Spillet sammen*).

Helga.

Gaar du?

Harald.

Kanske man vil savne mig?

Frakark.

Men nu komme Mændene.

Harald (*gaaende*).

Sig, jeg er syg; – saa er I heller ikke saa langt fra Sandheden.

Tiende Scene

De Forrige. (Uden Jarlen og Svenn). Audhild.

Helga.

Ser Du? det er ham imod! –

Frakark.

Halvvejs kan Ingen standse. – *(Til Sigurd)*. Du har vel underlige Tanker om Jarlen?

Sigurd.

Hm; – den, der ikke er stærk, kan ofte bukke under for sine egne Tanker.

Helga.

Du svarte kjærligt.

Sigurd.

Paa saadan Sygdom hjælper kun Lykke.

Helga.

Tror du? – Hvis det altsaa gik godt –?

Sigurd.

O, saa blev han strax frisk!

Audhild *(kommer)*.

Stormen har revet Taget af Skibsnøstene, derfor ere mange Mænd dernede. Men der er sendt Bud.

Frakark.

Tak, mit Barn!

(hun taler til hende, retter paa hendes Tøj).

Helga *(til Sigurd).*

Du synes saa vis paa, at han vil komme sig, dersom alt lykkes.

Sigurd.

Fordi jeg kjender lidt til dette. At stride med sin egen Slægt er tungt; for dens Skyld at miste Alt, hvortil man er født, er ogsaa tungt. Mange tør ikke vælge mellem saa haarde Vilkaar; – men er der valgt, – o, saa bliver man frisk, ganske frisk! –

Helga.

Du maa selv have udstaaet Noget.

Sigurd.

Den, som ikke kan hjælpe sig selv, finder ofte Lise i at hjælpe Andre.

Helga.

Derfor kom du!

Sigurd.

Og til Bevis har jeg Brev med fra Skotlands Kong David.

Frakark *(kommer til).*

Et Brev fra Skotlands Konge?

Sigurd (*giver hende det*).

Til Eder.

Frakark.

Jeg kan ikke læse; – der, Helga!

Helga.

Nej, mine Øjne ere i den senere Tid blevne saa daarlige; – men Audhild kan.

Frakark (*til Audhild*).

Kom hid og læs!

Audhild (*læser*).

«David, Konge over Skotland, sender Frakark, Maddads Datter, Guds og sin Hilsen! – Efterdi Vi vide, i hvilket Betyk din Søstersøn Harald Jarl lever, – hvem Gud unde mange Dage! – sende vi dig herved en Mand, som vist kan hjælpe Eder. I tre Aar har han været hos mig, og i to havt Anførselen paa egen Haand, og jeg har aldrig havt bedre Mand. Han vil nu rejse, hvilket bedrøver mig, men det glæder mig dog, at det er for Eders Skyld. Harald Jarls Strid med sin egen Broder ligger ham meget paa Hjerte; han hører, I savne en Anfører, og tilbyder sig selv. Og mit Ord er det, at I neppe faa nogen bedre. Alle Helgene bede den Herre Jesus, som forløste os, at tage os i sin Varetægt!»

Frakark.

Og dette har du ikke før givet os?

Sigurd.

Jeg vilde lære Alt her at kjende. Det var ikke gjort paa een Dag.

Frakark.

Uventet Hjælp er som Bud ved en Korsvej. Vi vide nu, hvor vi skulle hen.

Helga (*tager Sigurds Haand*).

Tak! Og Gud lønne dig! *Jeg* kan det ikke!

Ellevte Scene

Mændene komme; de Forrige.

Frakark.

Mænd paa Katanæs og fremmede Mænd! Ofte har I sagt: naar det gjaldt et Tog mod Paal Jarl paa Orknø, gik I med; thi den Uret, I led af ham, harmede Eder. Har I nu saasandt Eders Skibe istand, saa er her kommen En, som ved, hvorhen I skulle styre. Naar tappre Mænd gaa til Krig, bruges ingen Ord, – og mindst en Kvindes. Men efter Sejer passe de bedre, helst naar de ledsages af gode Gaver. Som den Ældste i vor Slægt lover jeg Eder disse, men kræver ogsaa, at I skulle love *ham* Lydighed, som vi give Eder til Fører. (*Idet hun løfter et Crucifix*). I Frelserens Paasyn tilsige I ham (*peger paa Sigurd*) den Lydighed, som Mænd skyldte sin Høvding.

Mændene.

Den tilsige vi ham!

Frakark (*til Sigurd*).

Saa tale du, som herefter har at byde over dem.

Sigurd.

Jeg har aldrig talt paa Ting eller ved Hirdstevne. (*nærmere*). Men saavidt mig syntes, var der dem, som Intet lovede. Disse gaa strax, – og dette være talt til dig, du Svenn Viking henne ved Døren.

Svenn Viking (*skubbende sig frem*).

Følge med skal jeg – men som fri Mand, der lægger fra og til, naar han lyster. Vi faar da at see, hvem der først viser Hælene, enten de, der svor saa hvast, eller han, som taug.

Sigurd.

Paa slige selvtagne Vilkaar kommer Ingen med. Men at du kan vide, jeg skatter dig, Svenn Viking, tilbyder jeg dig forud Fjerdeparten af det Bytte, som falder paa Anførerens Lod.

Flere Yngre.

Det var godt Tilbud.

Flere Ældre.

Ja, det var ikke saa ilde.

Et Par til Svenn.

Det kan du tage, Svenn.

Kaare.

Ja, deri er ingen Skam.

Frakark *(som staar hos Helga og Audhild).*

Han forstaar dem.

Kaare *(vender sig mod Sigurd, idet han tager Huen af).*

Mange ere her, som i fordums Dage have fulgt den herlige Høvding Magnus Barfod. Men ham ligner du, som den ene Draabe Vand ligner den anden, og derfor have vi ogsaa Lyst til at følge dig!

En anden gammel Mand.

Ja, denne er som han, der bar Løven paa den røde Skjorte!

Flere.

Han er en Søn af Magnus!

(Under dette har flere yngre Mænd trængt sig frem, en efter anden, for at se ham, hvorover Sigurd i Forlegenhed er kommen ganske hen i Forgrunden blandt Kvinderne).

Svenn Viking *(frem).*

Og der har du Grunden til, at jeg fulgte de Andre ind. Thi da jeg hørte dette af mange troværdige Mænd, syntes det mig ingen Skam at være overvunden.

(Sigurd over til den anden Side).

Helga *(til Frakark).*

Vi have gjort en Daarlighed! Han kan blive farlig for min Søn!

Frakark.

Tror du, Helga?

Sigurd *(pludselig mod Mandskabet).*

Saa stræb da I at ligne hans Mænd; thi hæderligere Eftermæle fik ingen Krigere. I Kveld drikke vi hinanden Held til, imorgen tjelde vi vore Skibe!

Alle.

Ja, i Kveld Lystighed, imorgen –

(de tale i Munden paa hverandre).

Anden Akt

En Hal paa Orfjara (Orknø). Det er mørkt.

Første Scene

Sigurd Slembe og Svenn Viking (begge rejseklædte. Den sidste bærer en Lygte og Sager fra en Rejse).

Sigurd.

Er dette en Modtagelse, naar man vender hjem fra et Tog, som har erobret dem Resten af Landet!

Svenn Viking *(som tænder Lys o. s. v.).*

Kanske ere de endnu ikke oppe.

Sigurd *(idet han tager af sig Klæder og Vaaben).*

Ikke oppe! Korsfarermunkene holde Otteprædiken paa Kapelhøjen, alt Folk er oppe.

Svenn Viking.

Saa have de ikke seet os.

Sigurd.

Du mener ikke, hvad du selv siger.

Svenn Viking *(nærmere).*

Kanske du heller vil tro mig, naar jeg fortæller dig, at Thorkel Fostre er dræbt inat.

Sigurd.

Umuligt. – Han sad fangen paa mit Æresord.

Svenn Viking.

Det er for tynd Mur mellem Frakark og den, hun hader. –

Sigurd.

Saa rejser jeg strax!

Svenn Viking.

Bliv hellere. Tag dit Land!

Sigurd.

Mit Land?

Svenn Viking.

Orknøerne er norsk Lehn, og Brødrene have forbrudt sin Lehnsret.

Sigurd.

Gaa!

Svenn Viking.

Du er dog Magnus Barfods Søn. Du har hjemme her.

Sigurd.

Gaa.

Svenn Viking.

Hele Hæren holder af dig!

Sigurd.

Saa gaar *jeg*. – Der maa Nogen forbinde mit Saar.

Svenn Viking (*idet han tager sin Lygte og følger*).

Hører I den Støj fra Højen? Nu er Thorkel Fostres Drab bekjendt blandt Folket! Nu kan det ske!

(*begge ud*).

Anden Scene

Helga (*kommer fra højre Side og lytter ved en Dør tilvenstre*).

Jo, han er oppe! – Men endnu i Dagbrydningen saa jeg Lys. Altsaa heller ingen Søvn paa Orfjara! – Han har atter, hvad han tabte; – det var altsaa ikke dette –

(lytter igjen).

Drengen sover vist, han gaar saa stille. – Derinde saa stille, – og ude, hvilken Larm fra den tidlige Dag. Korsfarermunkene ville have vore Folk mod Kristi Grav. Her er nok at tage vare, hvor de ere. Men hvilken Støj? Det kan aldrig være om Korstog, at der tales nu? Tales der om Andet, saa tales vistnok ogsaa om os, om vort Forehavende. Ord kan da falde, der kan gaa os imod, vi skulde have været der. – Sigurd er kommen, han er ikke at stole paa, han vinder Folket mere og mere, i et ophidset Øjeblik ... o, Harald maa følge os op paa Højen!

(lytter, banker).

Han standsede? – Nej, han gaar igjen.

(banker).

Intet Svar (*hun staar lidt*). Larmen stiger bestandig. Vi Kvinder kunne ikke gaa derop alene ... han *maa* gaa med! (*raaber*) Harald! Harald! det er mig!

(Døren aabnes).

Helga (*farer tilbage*).

Alle Helgene, hvor bleg han er! –

Haralds Stemme (*dæmpet*).

Denne Banken Dag og Nat er som Ravne over et Aadsel. Kom nu; men stille!

(hun gaar ind, han lukker).

Tredie Scene

Sigurd. Audhild (med en liden Flaske og Baand).

Audhild.

Hvor er I saaret, siger I?

Sigurd (*holder højre Haand frem*).

Her mellem de to Fingre ... et Spydstik. Blot et Par Draaber af Flasken, jeg gav Eder, og saa et Bind om. Man naar aldrig til at give mig dybt Saar.

Audhild.

Men selv giver I nok ofte.

Sigurd.

Og naar jeg engang saares, gror det strax.

Audhild.

En Lykke for den, der farer saa vide.

Sigurd.

I spilder Draaberne paa Gulvet.

Audhild.

Jeg har været tidlig oppe, jeg skjælver paa Haanden.

Sigurd.

I ser ikke ud til at være svag.

Audhild.

Jeg arbejder ogsaa imod. – Vil I holde Flasken.

Sigurd (*modtager den*).

Et saadant Lægemiddel er en herlig Ting. Jeg fik det af min Moder, Opfindelsen er kommen fra Irland med Magnus Barfod.

Audhild.

Det hjalp ham dog lidt tilsidst.

Sigurd.

Tilsidst hjælper Intet.

(hun ser paa ham).

Sigurd.

Men naar det er kommet saavidt, er det bestemt ogsaa sødt at give efter.

Audhild.

I er færdig. –

Sigurd.

Saa maa I have Tak (*smilende*). Højre Haand kan jeg ikke byde Eder. (*giver venstre*).
Hvor varm Eders er; min er kold.

Audhild.

Det tyder paa Sundhed.

Sigurd.

Saa siger man.

(prøver, hvor han skal gjemme Flasken).

Audhild.

Kanske jeg skal bevare dette Lægemiddel for Eder.

Sigurd.

Da nyttede det mig ikke stort; thi nu skal jeg rejse.

Audhild.

Skal I rejse?

Sigurd.

Ja, nu er jeg færdig her, – og Andre tage mit Arbejde.

Audhild.

Hvad mener I?

Sigurd.

I ved det altsaa ikke? – Medens jeg var borte, er Thorkel Fostre dræbt i sit Fængsel.

Audhild.

Sancta Maria, Thorkel dræbt?

Sigurd.

Ja. Paa mit Æresord havde jeg lovet ham Frihed, naar Alt var ordnet. Nu er det brudt, – og ikke ved mig.

Audhild.

Men ved hvem?

Sigurd.

Det kan baade skjønnes og siges. –

(Taushed).

Hører I Larmen fra Kapelhøjen? Der tales nu om Mordet. Korsfarerprædikanter rejse Landet rundt, gribe hver Lejlighed til at skræmme Folk mod Korstog, Sindene ere i Oprør, – hvad ellers maaske vilde være taalt blandt slige Folk, taales ikke, naar Tankerne gjære uklart i det Hellige. – Men *de* tage Følgerne, som ville have dem!

Audhild.

Nu ere vi nok først fortabte!

Sigurd.

Hvordan det saa er, jeg maa strax rejse. Bliver jeg, ser det ud, som om Mordet havde mit Minde.

Audhild.

O, Ingen vil tro Eder dette til! Og om saa var, I, der staar saa højt, frygter I et Skin?

Sigurd.

Ens Eftermæle er mere. –

Audhild.

Der kan komme Krav saa store, at selv Omdømmet offres.

Sigurd.

Men her ere de ikke. –

Audhild.

Helga og hendes Søn! –

Sigurd.

Skal jeg føre deres Sag, maa ikke Andre blande Ondt i den.

Audhild.

Hvad Andre have gjort, maa Harald Jarl ikke lide for ...

Sigurd.

Det faar nu engang at være hans Skjæbne, der er formegen Mistanke og Uærlighed omkring ham, han kan ikke længer hjælpes. – For dybt vil jeg heller ikke indvikle mig selv; thi min eneste Lykke er at staa frit.

Audhild.

Det tænkte ogsaa jeg – før; men fandt, det var Bedrag.

(Taushed).

Sigurd.

Med Baand komme Sorger.

Audhild.

Hvad, tror I, er tyngest at føre, – Tomhed eller Sorg?

Sigurd.

O, Tomhed! –

Audhild.

Saa har I selv svaret.

Sigurd.

Men hvor stor Del jeg end tog her, – det fyldte mig dog ikke! Jeg træder aldrig ind i en liden Kirke uden at tænke mig en stor, aldrig i en af Træ uden at længes til hine af Marmor med en Barm af Søjler og derover de uhyre Buer. Saaledes staar jeg heller aldrig i en liden Handling uden at tænke mig i en stor, i mange Tusinders Overvær, i Lysning af et Digt.

Audhild.

Det forstaar jeg, at med saadanne Længsler kan I ikke trives paa Orknø.

Sigurd.

O, havde jeg et Livsmaal, jeg skulde lide og taale trods Nogen!

Audhild.

Og det har I ikke?

Sigurd.

Ved I ogsaa, hvad I der spørger om? – Har I noget?

Audhild.

En Kvinde –

Sigurd.

Hun venter sit, det er sandt. – Jeg begyndte med at lægge mit bag mig.

Audhild.

Et Livsmaal, tænkte jeg, kunde altid tages.

Sigurd (*ryster paa Hovedet*).

Audhild.

Tilgiv, at jeg førte Eders Tanker til dette. – I rejser altsaa nu?

Sigurd.

Nu gaar det mig som engang før. Jeg havde alle Grunde klare for at rejse paa Korstog; da jeg kom til Skotland, blev jeg dog der. – Og det, skjønt jeg hver Dag længtes, – ikke hid, ikke hjem, ikke nogensteds, – længtes.

Audhild.

I bliver?

Sigurd.

Hvad I har sagt, og saadan som I har sagt det, jeg skal i alt Fald blive, til jeg har tænkt det over. – Jeg vil op paa Højen og høre, hvordan det staar.

Audhild.

Saa tag Sværd med.

Sigurd.

At I minder mig om Saadant? Tak! – Faar jeg til Gjengjæld minde Eder om Noget?

Audhild.

Hvis I vil have saamegen Tanke for mig –

Sigurd.

Jeg hører, I gaar omkring her paa Øen – alene. Disse Øer ere ikke sikke, jeg har hørt Ord falde; thi I er smuk. Nu ja, bliv ikke vred over mit Raad; I kan jo glemme det.

(gaar).

Fjerde Scene

Audhild, Helga (kommer fra Sønnens Kammer bedrøvet).

Audhild *(falder hende om Halsen).*

Jeg har vist ofte saaret dig!

Helga.

O, lærer du engang at elske, bliver du mildere!

(Audhild kysser hende heftigt og gaar).

Femte Scene

Helga.

Helga.

Nu finder jeg ikke hans Tanke. Den er som et skræmt Dyr; den flygter altid dybere ind. Formeget have vi gjort – eller forlidt. – Vi staa paa en Halvvej, og han frygter Alle, Ven som Fjende. Men hvis han Ingen havde at frygte? Hvis Sigurd, alle disse Mænd, – og vi selv bleve overflødige, – fordi han ingen Broder længer havde? Altsaa Broderen bort? – Stygge Tanke, hvorfor frister du mig! Jeg maa tale til Frakark ... nej, hun vil det Samme ... Jeg maa betro mig til Sigurd; nej, han er ikke længere at stole paa. – Svensk Viking? Ja, hvad vil jeg ham egentlig? – Her er jo ikke mere end een Ting, – og den tør jeg ikke. – Jeg maa se min Søn daglig hentæres, og kan ikke hjælpe! Ikke hjælpe? En Moder ikke hjælpe? Frakark; ja, Frakark er saa stærk ... Der staar en frisk Kjøling af hendes blotte Blik ... bort med Sigurd! Men er hun ikke værre end Sigurd? Hendes Voldsomhed skræmmer Alle bort. Men Sigurd drager igjen Alle formeget til sig. Jeg trængte, at der faldt Lys ned fra Himlen; thi i mit Sind bliver der altid Mørke.

Sjette Scene

Helga. Frakark (kommer).

Helga.

Har du været paa Kapelhøjen?

Frakark.

Ja.

(hun gaar nynnende omkring).

Helga.

Hvorfor denne forfærdelige Støj? Der kan ikke længer prædikkes; thi Alle tale jo paa een Gang.

Frakark.

Saa have de vel noget Vigtigt at tale om.

Helga.

Hvad mener du? – Tale de om os?

Frakark.

Det gjør de vist ...

(synger)

Han stod ud af Fjorden for fulde Sejl;
Bølgerne saa sig i Skjoldenes Spejl;
Selv holdt han Ror!

Helga.

Frakark, jeg frygter Sigurd.

Frakark.

Nu frygter jeg ham ikke længer.

Helga.

Er der da hændt Noget?

Frakark.

Ja; Folkene ville have ham til Jarl.

Helga.

Og du frygter ham ikke?

Frakark.

– En Haandfuld Forrædere –!

Helga.

Hvem have *vi* at stole paa?

Frakark (*synger*).

Han stod ud af Fjorden for fulde Sejl.

Helga.

Os selv? – Tager Thorkel Fostre hans Parti, bliver vor Magt for liden.

Frakark.

Ja, *Thorkel Fostre* kunde være farlig.

Helga.

Men han er jo her, og i Forvaring! Sigurd gaar daglig til ham, – o, vi ere Bytte for en dyb List!

Frakark (*synger*).

– – – Selv holdt han Ror!

Helga.

Frakark! Thorkel har meget at hevne.

Frakark.

Det har han.

Helga.

Den Dag, han er fri Mand, ere vi fortabte.

Frakark.

Ja, den Dag –

Helga.

Hvad mener du?

Frakark.

At du er en Nar; Thorkel Fostre er dræbt.

Helga.

Dræbt! (*Frakark synger*). I Fangenskab? (*fremdeles*). Ved hvem? (*træder et Par Skridt hen mod Søsteren*). Ved hvem?

Frakark.

De gjettede paa mig.

Helga.

Fy!

Frakark (*standser*).

Kom det fra Hjertet?

Helga.

Ja, fra Dybet.

Frakark.

Saa maa du være paa et grundt Sted idag.

(*gaar atter*).

Helga.

Frakark! hvorledes maa det gaa af tilsidst?

Frakark (*synger med stort Mod*).

Bølgerne saa sig i Skjoldenes Spejl.

Helga.

Ja, sit eget urolige Billede saa de! Vi, der svømme efter Skjæbnens Skib, vi maa synke, hvis vi ikke snart se mere!

Frakark.

Paa din Tak har jeg aldrig regnet, skjønt dette frelste os Alle. Thi slap Thorkel Fostre løs, svømmede vi neppe længe efter Skjæbnens Skib.

Helga.

En levende Fjende kan vindes, en død giver Intet uden Efterlevendes Hevn.

Frakark.

Saa rammer den i det Højeste en Kvinde; men *din Søn, vor Slægt* er grundfæstet.

Helga.

Tror du, at Sigurds Mænd mere vil løfte Sværd for os?

Frakark.

Nu larme de en Stund og tænke paa mangehaande; siden indse de nok, at uden Hjælp kunne de intet Oprør vove; thi deres egen Flok er forliden.

Helga.

Men Sigurd?

Frakark.

Over Thorkels Lig betænker han sig.

Helga.

Alle Traade glide mig ud af Hænderne; thi dette gaar for fort. – Jeg er ikke tryg, jeg frygter Alle, men mest Sigurd.

Frakark.

Sigurd rejser.

Helga.

Han rejser?

Frakark.

Han er for stolt til at være den Anden, hvor han en kort Stund drømte at blive den Første.

Helga.

Men naar han er rejst, hvem have vi saa mod Paal Jarl?

Frakark.

Paal Jarl? Han ligger udenfor med kun tre Skibe; han er Intet. –

Helga.

Du tror da, det staar godt?

Frakark.

Jeg gad vide, naar det stod bedre.

Helga.

Hvilken forfærdelig Larm fra Højen. Den stiger, bestandig stiger den.

Syvende Scene

De Forrige. Audhild.

Audhild (*skyndsomst, angst*).

Helga, Helga, tag Harald og flygt ... Mændene ville ikke længer tjene Eder, nogle ville til Paal Jarl, andre ville have Sigurd; der er Fare for vort Liv!

Helga.

Hører du, Frakark?

Frakark.

Kommer du fra Højen?

Audhild.

Ja; Alle, Alle ere i Oprør! Da Sigurd kom, blev han modtagen som en Konge; de, der vilde til Paal Jarl, standsede atter, han talte ...

Frakark.

... Fiskede i rørt Vand.

Audhild.

Sigurd traadte ædelt op. Han bad dem skille mellem Harald Jarl og dem, der gjorde, hvad Harald ikke vilde –

Frakark.

Se, se!

Audhild.

Men Munkene skrege om Broderkrig og Helvede, bestandig Broderkrig og Helvede. Almuen var ophidset, Nogle lovede Korstog, og Andre raabte, at Jarlerne maatte fra Øerne, men Svenn Viking over dem Alle, – at nu maatte Sigurd tage Styret!

Helga.

Min Søn, min Søn!

Audhild.

O, der blev saadan forfærdelig Larm. Jeg tror, jeg saa Sigurd sidde paa Skjolde, det brød hen over mig, de raabte – om mig og efter mig, Nogle, at de vilde brænde vor Gaard, Andre, at nu kom Paal Jarl op efter Fjorden – jeg ved ikke, hvorledes jeg kom hid ... men flygt, Helga; thi snart bryde de ind over os!

Helga *(bestemt).*

Jeg rejser med min Søn. Saa bliver det vel Alle bekjendt, hvem Mordet skyldes.

Frakark.

Gjør det ikke, Helga; thi saa skilles vi.

Helga.

Naar min Søn er frelst, tænker jeg først paa, hvem jeg forlod.

Audhild.

Det bryder sig som Isflager i en Storm. Flygt, Helga!

Helga.

Ja! (*iler mod hans Kammer; standser*). **Sigurds Stemme?**

Audhild.

Han kunde dog endnu frelse os!

Helga.

Men han vil ikke.

Audhild (*forbauset*).

Vil han ikke?

Sigurds Stemme.

I, der holde Vagt mod Fjorden, melde hvert Sejl, der kommer, I, der staa Vagt om Huset, slipper Ingen igjennem, ud eller ind, uden min Befaling.

Audhild.

Hellig Olaf, hvad er dette?

Frakark.

Ere vi Fanger i vort eget Hus?

(De tre Kvinder stille sig sammen.

Ottende Scene

De Forrige. Sigurd (bevæbnet).

Sigurd.

Det maa gjøres strax! – Nu, det er godt, I ere her begge To! –

(Sigurd tager Hjelmen og Kappen af, gaar tilbage mod Døren og slaar Skodden for).

Frakark.

Hvad tænker du paa?

Sigurd.

Jeg kunde nok heller spørge Eder derom.

Frakark.

Vi stænges inde.

Sigurd.

Ja, – og Vagt udenfor.

Frakark.

Ogsaa for den anden Dør?

Sigurd.

Ja; – prøver I desuagtet paa at bryde ud, kan det hænde, I ere Dødens.

Helga.

Saa dette er den Fremmede, vi betroede os til!

Frakark.

Vogt dig, Sigurd!

Sigurd.

For Eder? – som nu ikke kan vogte Eder selv?

Frakark.

Vi gav vor Magt til en redelig Mand; men finder en Oprører.

Sigurd.

Giv mig Pergament; der skal skrives Fredsforslag.

Frakark og Helga.

Fredsforslag!

Helga.

Med hvem?

Sigurd.

Med Paal Jarl.

Helga.

Hans Magt er altsaa atter stegen?

Sigurd.

Ja.

Helga.

Og du vil ikke møde ham?

Frakark.

Skjønner du ikke, han skal mødes med Pennefjedre?

Helga.

Sigurd! Du møder ham ikke?

Sigurd.

Nej.

Helga.

Nu tror du dig sikker. – Men er du saasandt en Forræder, Sigurd Slembe, som Intet paa Jorden skal beskytte dig mod mig alene – –!

Sigurd (*studser*).

– – Nu vil jeg vise, at jeg her har den øverste Magt.

Frakark.

Tro ikke, du har os her. Vi kan finde Hjælp, hvor du mindst venter!

Sigurd.

Sæt Eder et højere Maal; thi dette glipper.

Frakark.

Tal ikke til mig om Maal, unge Mand; thi af os to har jeg det længste.

Sigurd.

Hvad sagde I? – Nu ja, det er sandt; – der skal ogsaa saa lidt til. Men mind mig ikke for stærkt derom – *nu!*

Audhild (*træder frem*).

O, svar mig: skal Helga rejse?

Sigurd.

Hun, som I Alle, ere mine Fanger. Herfra kommer Ingen.

Audhild.

Men naar Paal Jarl kommer?

Sigurd.

Saa langt som hid kommer han ikke.

Helga.

Ikke?

Sigurd.

Han venter, at alt Mandskab skal strømme mod ham fra denne Forsamling. I dets Sted faar han høre, at det har samlet sig om mig.

Frakark.

Med dig har vi altsaa at gjøre.

Sigurd.

Med mig.

Frakark.

Og *du* underhandler med Paal Jarl, – nu forstaar jeg!

Helga.

Har du Hjerte til at glemme ham, som sidder syg i sit Kammer og kjender ingen Fare?

Sigurd.

Gak selv derind. Jeg deler ikke længer min Magt eller mine Planer med Nogen. – I har gjort Ulykke nok.

Audhild.

O, I er ædel – I misbruger ikke Eders Magt?

Helga (*til Frakark*).

Se Audhild!

Sigurd.

Jeg tænkte, *vi* havde talt sammen.

Audhild.

Ja, *jeg* tror Eder!

Frakark *(til Helga).*

Du har Ret!

Helga.

O, nu kommer det for sent!

Frakark.

Nu er det farligt!

Sigurd *(som er gaaet til Bordet, rejser sig).*

Men jeg kan jo ikke skrive, – min Haand ... *(til Audhild)* saa maa I hjælpe mig.

Audhild.

Jeg? – Jeg har kun skrevet for mig selv.

Sigurd.

Eders Hjælp gjælder nu meget. – *(bestemt)* I nægter mig den ikke.

Audhild.

Naar I kan være tjent med den –

Frakark.

Hun skriver ikke saa godt, det kan bruges.

Sigurd.

Derom kan Ingen dømme, som selv ikke kan læse. – I fjerner Eder!

Helga.

Audhild skal følge med!

Sigurd.

Audhild har lovet at blive.

Frakark.

Os skal hun lyde; vi ere hende i Moders Sted.

Sigurd.

Men nu er det mig, som befaler, – og faar ikke hun skrive, kan *det* hænde, som bliver slemt for Eder Alle.

Frakark.

Kom, Helga; – i Nød flyder ofte Raad af Uraad!

Helga.

Ja, saalænge det gaar med!

(de fjerne sig).

Niende Scene

Sigurd. Audhild.

Sigurd.

Folket tror, at jeg vil tage Magten; ene derved kan jeg frelse Eder Alle. Nu benytter jeg min Stilling til hurtigt Forlig mellem Brødrene, – saa falde alle Oprørsplaner af sig selv.

Audhild.

Altsaa for Brødrene gjælder Fredsforslaget?

Sigurd.

For Brødrene.

Audhild.

Herligt!

(sætter sig for at skrive).

Sigurd.

Sidder I godt saaledes?

Audhild.

Tak. –

Sigurd *(langsomt).*

«I den hellige Treenigheds Navn gjøre vi følgende Forlig, – som vi søge stadfæstede af den norske Konge.»

Audhild (*spørgende*).

Den norske Konge?

Sigurd.

Lenspligten maa op igjen; deri ligger den eneste Sikkerhed.

Audhild (*skriver*).

Sigurd (*for sig selv*).

Mon ikke de to Brødre elske hinanden? Jeg maa prøve, hvad Kvinderne ikke have prøvet; og *dette* have de neppe prøvet! –

Audhild.

... «Den norske Konge». –

Sigurd.

«Vi regjere Øerne tilsammen og bo tilsammen paa vore Ejendomskaarde – med een Hird.»

Audhild (*rejser sig halvt*).

Tilsammen og med een Hird?

Sigurd.

Adskilte have de aldrig været lykkelige.

Audhild (*ser paa ham og skriver*).

Sigurd (*for sig*).

Men de, som kunne sætte Ondt, maa bort, – ja, *hun* maa bort! –

Audhild (*om en Stund*).

– «med een Hird».

Sigurd.

«Alle, der ere delagtige i Thorkel Fostres Drab, forvises Øerne for bestandig.»

Audhild.

Altsaa Frakark? –

Sigurd.

Ja, det er hende, jeg mener.

Audhild (*skriver*).

Sigurd.

Men Moderen maa blive. Nu maa hun have lært.

(*Pause*).

Audhild.

– «for bestandig». – – Nej, nej, I maa ikke se!

Sigurd.

Vist maa jeg se!

Audhild.

Men husk, at jeg hidtil kun har skrevet for mig selv. –

Sigurd.

Klart og frit. – Altsaa det Sidste: «Sigurd fra Norge med Tilnavnet Slembe forvises Øerne for bestandig».

Audhild.

Jesus! Men hvorfor? –

Sigurd.

Det ønsker begge Jarler. – Uden denne Post have de heller ingen Tillid til mine Forslag.

Audhild.

Men hvorledes kommer I bort? Eders Mænd? –

Sigurd.

Saasnart begge Jarler er kommen sammen, savnes jeg. Thi jeg er rejst med Korsfarerne.

Audhild.

I sagde jo nys, at I ikke vilde rejse.

Sigurd.

Nu er det blevet nødvendigt. –

(Taushed, Audhild skriver endelig).

Sigurd *(som er falden i Tanker).*

Saa gjør jeg min Pligt. – Men hvis jeg tog Magten og førte Øerne tilbage under den norske Krone, gjorde jeg ogsaa min Pligt. Og ikke alene min Pligt; men min Ret. Havde jeg først Lenet, fik jeg lettere Riget; thi derfra gik jeg en klar Dag paa Havets blaa Tæppe mod Thronen. – – – Usikkert blev det dog altid. Og føre de mig ikke til Norge, er Orknøerne mig ikke nok. De splitte kun mine Længselsers Tog, aaben maa Vejen staa mod al Verden; – videre frem! – – – Havde jeg kun Noget, som bandt mig ...

Audhild.

Jeg er færdig.

Sigurd *(ser i hendes Arbejde, sætter en Finger paa).*

Audhild.

Har jeg glemt Noget?

Sigurd.

Ja: – «med Tilnavnet Slembe». – Men har I glemt det, skal det heller ikke staa.

(hun rejser sig).

Audhild.

Der er ikke mere?

Sigurd.

Nej. I maa have Tak!

Audhild (*bliver staaende*).

(*Taushed*).

Audhild.

I rejser altsaa?

Sigurd.

Ja. – Det Raad, jeg gav Eder, bliver det sidste.

Audhild.

Det var netop derom ...

Sigurd.

I husker det altsaa?

Audhild.

Ja ... Og til Bevis paa, at jeg vil følge det, jeg har en Kniv; (*tager den af Barmen*) den trænger jeg nu ikke længer ... og jeg vilde gjerne, at I skulde tage den ... den er indviet!

Sigurd.

Et herligt Vaaben!

Audhild.

Den er kommen fra Jerusalem. – Fader har baaret den derfra.

Sigurd.

Den skal endnu engang gjøre Rejsen, og føre mig hjem, som den førte ham.

Audhild.

Og saa faar Gud være med Eder!

Sigurd.

Gaar I?

Audhild.

Ja ...

Sigurd.

Dog ikke strax?

Audhild.

Der er jo ikke mere.

Sigurd.

Men vi har jo igrunden aldrig talt sammen? –

Audhild.

Nu tror jeg ogsaa, det er bedst, vi ikke taler mere sammen.

Sigurd.

Hvad sagde I der?

Audhild.

Intet (*vil gaa*).

Sigurd.

Audhild!

Audhild.

Farvel!

Sigurd.

Audhild!

Audhild.

Sigurd!

(han springer to Skridt mod hende, da kaster hun sig om hans Hals).

Audhild (*som af en Bedøvelse*).

Hvad har jeg gjort? –

Sigurd.

Jeg ved ikke; men jeg er i et Øjeblik bleven lykkeligere end tænkt i et Liv.

Audhild.

I maa bort.

Sigurd.

Nu ikke mere.

Audhild.

Eders Korsfarere?

Sigurd.

Kjender dem ikke.

Audhild.

Eders Forsætter?

Sigurd.

Husker dem ikke.

Audhild.

Gud i Himlene, saa er jeg lykkelig!

(Omfavnelse).

Sigurd.

Audhild!

Audhild.

Sigurd!

Sigurd.

En Gang til, Audhild!

Audhild.

Sigurd! – Evige Skaber, at du elsker mig!

Sigurd.

Se paa mig!

Audhild.

Jeg gjør intet Andet.

Sigurd.

Du har Taarer!

Audhild.

Jeg kan ikke for det.

Sigurd.

Lad mig kysse dig!

Audhild.

Ja! –

(han kysser hende).

Sigurd.

Kan dette ende?

Audhild.

Ikke, medens jeg holder dig.

Sigurd.

Saa løs dit Haar og bind mig!

Audhild.

Er det ogsaa dig, jeg holder?

Sigurd.

O ja!

Audhild.

Og det er sandt, du elsker mig?

Sigurd.

– Som at jeg tænker!

Audhild.

Det er næsten formeget til at tro paa.

(Omfavnelse).

Tiende Scene

De Forrige. Helga (kommer).

Sigurd.

Hvad vil I?

Helga.

Forslaget.

Sigurd.

Hvad? Forslaget? – Her er det!

Helga.

Det indeholder?

Sigurd.

Nej, ikke læs; men Underskrift – strax!

Helga.

Maa altsaa vide, hvad der staar.

Sigurd.

Nej, – jo; – men ikke her! Hører I, læs og drøft derinde, saa *jeg* Intet hører; thi ved Olaf: jeg vil ingen Betænkning, blot Underskrift!

Helga.

Jeg kjender Eder ikke igjen!

Sigurd.

Nej, I kjender mig ikke! – I ved ikke, hvem jeg er – hvad jeg nedlader mig til! – Ingen Betænkning, Kvinder! Underskriften her om et Øjeblik!

Helga.

Alle Helgene! – Her maa være noget ... (*kaster et Øje i Dokumentet og raaber*) skal Frakark bort?

Sigurd.

Ja!

Helga.

Men Frakark?

Sigurd.

Ja! Ja! Vov ikke at sige et Ord derimod.

(Helga til sin Søns Dør).

Ja, har jeg sagt, ja!

(hun forsvinder).

Ellevte Scene

Sigurd. Audhild.

Sigurd.

Ved disse Kvinder er noget saa ideligt Overhængende, Sejgt, der turrer, trætter! –
O, Audhild! – Er du løben i Krog? – Kom frem igjen! (*hun tier*) Audhild? (*hun tier*)
Hvor forandret du ser paa mig?

Audhild.

Jeg er bange dig!

Sigurd.

Er du bange mig?

Audhild.

Du er jo To.

Sigurd.

Hvad siger du?

Audhild.

Dette var jo ikke dig!

Sigurd.

Men Audhild?

Audhild.

... haard som en Staalffeder, hoppende over Gulvet uden Skridt, med gnistrende onde Øjne og en Stemme som fra en lang Gang i Mørke ... Medens du staar saaledes, kommer det frem igjen!

Sigurd.

Blot Hidsighed, Audhild. Følelser i Oprør slaa let over.

Audhild.

Men saaledes?

Sigurd.

Glem det og kom frem igjen!

Audhild.

Saa sig noget Godt først.

Sigurd.

Jeg er kun Godt, naar jeg ser paa dig. Og er der endnu en Uro i mig, som gjør dig bange, da tro, at den flygter det Øjeblik, du vil rødme i min Morgenbøn, smilende forny min Dag, kalde hjem og drage Slør over min Aften ... (*hun kommer*) thi hos dig er der Fred og Hjem. Læg dine Hænder paa mit Hoved.

Audhild.

Sigurd, kunde du nogensinde gaa fra mig?

Sigurd.

Umuligt!

Audhild.

Denne Uro i dig? – Hvem er du, Sigurd?

Sigurd.

En, der glemmer, hvem han er.

Audhild.

Har du da gjort noget Ondt?

Sigurd.

Nej. – Men spørg ikke.

Audhild.

Kjærligheden har Fortrolighed. – Alt, Alt, kunde jeg sige dig.

Sigurd.

Ogsaa jeg dig. – Men jeg ved forud, at ikke Alt vilde gøre dig godt.

Audhild.

At jeg ved Noget fortiet, gør mig ondt. – Har du elsket Nogen før?

Sigurd.

Aldrig.

Audhild.

Hvorledes kom du saa til at elske mig?

Sigurd.

Jeg tror i et Øjeblik – ja, jeg ved ikke; – men du mig?

Audhild.

Fra jeg saa dig! Og nu kan jeg sige dig det: var du rejst, saa døde jeg!

Sigurd.

Og nær var jeg rejst!

Audhild.

Ja, se dette! Hvor ganske anderledes du maa elske end jeg.

Sigurd.

Jeg er ogsaa en Anden.

Audhild.

Ja, Noget jeg ikke fatter; noget Forunderligt, Stort ... Du maa være en mægtig Mands Søn.

Sigurd (*viger*).

Audhild!

Audhild.

Hvad er det?

Sigurd.

For vor Fremtids Skyld: nævn ikke mere Saadant.

Audhild.

Gud!

Sigurd.

Ikke det Blik, Audhild!

Audhild.

Det Blik? ... Jeg ved ikke af det ...

Sigurd.

Det spørger altid: hvem er du, Sigurd?

Audhild.

Saa se ikke paa mig!

(hun gjemmer Hovedet hos ham).

Tolvte Scene

De Forrige. Helga.

Sigurd.

Der igjen!

Helga (*fra Sønnens Kammer*).

Du maa være en Troldmand, Fremmede! Hvad der i tre Aar ikke er lykkedes mig, har *du* opnaaet: han rejste sig og sang! Da det kom til Frakark, lo han og kaldte paa Drengen. Her hans Underskrift, se, med hvilke uhyre Bogstaver!

Sigurd (*tager Forslaget*).

Godt, – saa skal det strax sendes.

Trettende Scene

De Forrige. Frakark.

Helga.

Men hvad vil Frakark sige?

Sigurd.

Spørg hende; thi der staar hun!

Helga (*raabende*).

Frakark!

(Begge Søstre betragte hinanden). (Taushed).

Frakark (*endelig*).

Hvad er det?

Sigurd.

Jeg har opsat et Fredsforslag mellem Brødrene, deri hedder det blandt Andet, at Alle, som have Del i Thorkel Fostres Drab, forvises Øerne. – Dette Forslag har allerede Harald Jarls Underskrift.

(Taushed).

Sigurd.

Det er Eder, som er ment.

Frakark.

Saa det er Lønnen.

Sigurd.

Jeg tror, den svarer til Arbejdet.

(Taushed).

Frakark *(til Sigurd).*

Men *du* bliver?

Sigurd.

Jeg forlader Øerne samtidigt. *(afsides i stor Overraskelse)* Men det gør jeg jo ikke længer?

Audhild.

Men det gør du ikke *nu!*

Frakark.

Hvem skal *saa* staa hos Jarlen?

Helga.

Ingen.

Frakark.

Ingen?

Helga.

Uden mig. Brødrene skulle herefter leve sammen.

Frakark.

Ha, ha, ha, ha!

Helga.

Du er ikke den Eneste, som dette Budskab har glædet. Ogsaa Harald lo.

Frakark.

Ha, ha, ha, ha! – – Saadan naar Børn skulle bygge; Voxne faa Stene frit.

Helga.

Andet skal du se! *(til Sigurd)*. Lad Forslaget strax komme i Paal Jarls Hænder!

(Sigurd ser paa det, men svarer ikke).

Helga.

Betænker du dig?

Sigurd *(fra hende, for sig selv)*.

Nu er Alt forandret! Nu gro min Fremtids Planer i samme Jord som deres.

Helga *(mod Audhild)*.

Hvorfor gaar han ikke? – *(til Sigurd)*. Du rejser jo; det er jo dit eget Forslag!

Sigurd.

Det *var*; – men hvem støder sin Baad fra Land, naar en Kvinde vinker med hvid Haand, og Huset staar aabent bag hende?

Helga (*med Udraab imellem dem*).

I elske hinanden!

Sigurd.

Ja! (*gaar over til Audhild*). Og jeg rejser ikke!

Helga.

Du staar ikke længer fri i min Søns Tjeneste! Du har pludselig faaet egne Planer!

Sigurd.

Det er sandt; fra nu af har jeg atter Maal!

Helga.

Skal saa min Søn synke? –

Sigurd.

Nu arbejder jeg ikke længer for Andre. –

Helga.

Og du tager, hvad hans er?

Sigurd.

Jeg tager, hvad bydes!

Helga.

Jesus Christus! Hvor faar jeg nu Hjælp!

Frakark (*frem*).

Hos mig, Helga. – Fra ham, Audhild! Han er en Forræder imod vor Slægt!

Sigurd.

Jeg tror, jeg lader det bryde løs strax!

Helga.

Er der den mindste Ærlighed i dig, saa sender du Forslaget!

Sigurd.

Ja, jeg lader det bryde løs ...

(vil rive Forslaget itu).

Helga (*til*).

Det er ikke længer dit! – Hans Haand staar paa det, som hersker i Landet.

Sigurd.

Landet er ikke hans; det er den norske Konges!

Frakark.

Siden Magnus Barfods Levetid har Lenspligten ikke været oppe.

Sigurd.

Saa sidde Brødrene i uret Ejendom ... og det er paatide at gjøre Forandring.

Frakark.

Du vil paatage dig dette?

Sigurd.

Jeg har et Ord at sige den norske Konge, som giver mig i Len, hvad *de* have med Uret.

(Audhild har fjernet sig).

Helga.

Og alt dette Blod, som i denne Slægt har været spildt for det ulyksalige Herredømme, skal være flydt for en Fremmed?

Sigurd.

Saa gaar det altid. – Lige fra Fafners Guld har røvet Gods givet Lidelse og liden Lykke.

Frakark.

Men dette Gods har du paataget dig at forsvare for os!

Sigurd.

Da I dræbte Thorkel Fostre, brød I selv vor Pagt. Her skylder jeg Ingen Noget (*viser mod Audhild*) uden hende!

Helga.

Er Audhild den Lov, hvormed du griber efter min Søns Land?

Sigurd.

Hun gav mig Lyst til at bruge den Lov, som ligger i mine Mænds Sværd. Men jeg har en anden og større, som I skulle høre læst den Dag, jeg staar hos den norske

Konge.

Helga.

Er du da den, de sige –?

Sigurd.

Det skulle I saa faa at vide.

Frakark.

Ser du, ser du, Helga, hvorledes det gaar at dele Magt med en Anden? Og du vil endnu dele den med din Søns Broder?

Helga.

O Audhild, hjælp mig, saasandt som du nu ved, hvad det er at elske!

Audhild (*til Sigurd*).

Sigurd, dette trænger vi ikke for at leve sammen.

Sigurd.

Skal da *jeg* altid offere?

Audhild.

At forsmaa, hvad Andres er, det er ikke at offere.

Sigurd.

Men det er ikke deres! Vidste du blot: det er mit med større Ret, end det er deres!

Audhild.

Hvad der nu er oppe i din Sjæl, forstaar jeg ikke. – O, giv Forslaget, jeg følger dig jo overalt!

Helga.

Hører du: *hun* beder, som du har valgt, *jeg* beder som en Moder, og *han* beder, som i dette Forslag ser al sin Lykke.

Sigurd (*for sig selv*).

Nu: lad Paal Jarl komme! Desto lettere tages begge Brødre til Fange – og sendes den norske Konge ... Her er Forslaget!

(*giver det til Audhild*).

Audhild.

O Tak, Tak! Her, Helga!

Helga.

Saa være alle Helgene priset! Det maa strax afsted.

Frakark (*imøde*).

Betænker du dig ikke?

Helga.

Nej. Dette er det eneste Middel, som ikke er forsøgt til hans Frelse.

Frakark.

Der er dog endnu et.

Helga.

Frist mig ikke! Paal Jarl skal komme!

Frakark (*nærmere*).

Men naar han kommer ... (*Helga standser*) saa give vi ham den Skjorte, som jeg har syet paa i tre Aar.

Helga.

Ti! (*hun gaar*).

Audhild.

Sigurd, hvor rejse vi saa hen?

Sigurd.

Mød mig her hver Morgen, før de Andre staa op.

Audhild.

Rejse vi da ikke?

Sigurd.

Det skal jeg sige dig, naar Paal Jarl kommer.

Tredie Akt

Hallen prydes med Skjolde, Skind, Tepper; Bænke opstilles, Svende løbe ud og ind. Det er i Morgengry; Svende sidde sammen i en Klynge og pudse Sølvtoj, Kaare blandt dem; han synger.

Første Scene

Kaare. Svende.

Kaare.

Hvad vælter de Bølger i stille Vejr?
Hvad stiger saa stort i Vest?
Hvad tænder Stjerner i Dagens Lejr
som Fakler til Dødningfest?

Alle.

Gud hjælpe dig, vor Jarl,
Gud hjælpe dig, vor Jarl,
det er Helga, som kommer til Orknøj.

Kaare.

Hvad er det for Drage, som puster frem,
saa Bølgen gaar rød af Blod?
Søfuglene skrige, de flygte hjem,
de flokke sig om min Fod.

Alle.

Gud hjælpe dig, vor Jarl,
Gud hjælpe dig, vor Jarl,
det er Helga, som kommer til Orknøj.

Kaare.

Hvad stiger af Stavnen for sælsom Mø
i Straaler og mild Musik?
Hvad er det, som gjør, at Blomsterne dø,
hvad taarer saa Eders Blik?

Alle.

Gud hjælpe dig, vor Jarl,
Gud hjælpe dig, vor Jarl,
det er Helga, som kommer til Orknøj.

En vinterklædt Mand (*ind ad Døren*).

Stille! Der er tændt Lys hos Jarlen.

(Alle rejser sig).

Kaare.

Han venter sin Broder. Ses Skibene?

Manden.

Endnu er det for mørkt.

Kaare.

Nu, nu, der vil snart komme Dag.

(de gaa).

Anden Scene

Jarlen og hans Dreng.

Jarlen.

Kom nu! Her er Ingen.

Drengen.

Hu, her er saa koldt.

Jarlen.

Saa tag mere om dig. *(klæder ham).*

Drengen.

Hvorfor vil du ogsaa være her?

Jarlen.

Her er Rummet større.

Drengen.

Vil du da aldrig sove?

Jarlen.

Siden, siden skal jeg sove. – Nu maa min Broders Skibe kunne ses?

Drengen.

Endnu er det for mørkt.

Jarlen.

Stakkel, du er træt. Vaag blot denne ene Nat med mig. Siden skal du faa Ro. – Du siger, at de sy paa Skjorten?

Drengen.

Ja, begge to.

Jarlen.

Og de taler om min Broder, naar de sy?

Drengen.

Bestandig.

Jarlen.

Bestandig. (*Taushed*). Hørte du Noget af Mændenes Samtale i Nat.

Drengen.

Nej, ikke i Nat; jeg var saa søvnig.

Jarlen.

Du hørte dog Visen.

Drengen.

Ja Visen –

Jarlen.

Den er om min Moder, siger du.

Drengen.

Ja og om din Fader, som blev gal, da din Moder kom. – Men det blev han jo ikke?

Jarlen.

Han var en klog Mand. – Men den Vise synger Alle?

Drengen.

Den synger Alle.

Jarlen.

Den synger Alle. – (*Taushed*). Svensn?

Drengen.

Ja.

Jarlen.

Vi ere altsaa hadede her paa Øerne?

Drengen.

Jeg tror ikke, I ere elskede.

Jarlen.

I Dag maa jeg sige dig, hvad længe har ligget mig paa Hjerte: – jeg vil rejse herfra!

Drengen.

Rejse? Hvorhen?

Jarlen.

Rejse fra det Hele, fra Had, fra Fristelse, alt Ondt, rejse!

Drengen.

Saa vil jeg følge med.

Jarlen.

Did jeg rejser, kan Ingen følge.

Drengen.

Fra Orknørerne føre blot de store Skibe.

Jarlen.

Ikke de alene. – Det er en Opfindelse, Svenn; naar jeg taug, var det den, jeg grundede ud.

Drengen.

Jeg forstaar dig ikke.

Jarlen.

Og dog er den gammel. Men den maa hvergang findes paany; forklares kan den ikke.

Drengen.

Og du har fundet den?

Jarlen.

For længe siden. – Ser du, det var den, der forbød mig at gjøre Modstand; thi jeg vidste jo, jeg havde noget i Baghaand. – Det var ogsaa den, som gjorde mig taalmodig; thi jeg tænkte, jeg kunde rejse, hvis det blev for galt. Men nu er det bleven for galt: – nu ville de dræbe min Broder!

Drengen.

Og du rejser?

Jarlen.

Over de store Vande; Havtaagen skal tage og skjule mig.

Drengen.

O, rejs ikke, o, for min Skyld, rejs ikke!

Jarlen.

Ogsaa for din Skyld maa jeg rejse. Forlænge har du vist været hos mig. Du har en stor Fremtid ivente, jeg vil ikke staa den ivejen.

Drengen.

Du staar Ingen ivejen!

Jarlen.

Alle, endog mig selv. Jeg lever mig selv til Byrde, Andre til Spot og Had, men En til Fristelse, og det er min egen Moder. For min Skyld har hun gjort meget ondt; for min Skyld vil hun dræbe min Broder. Hvorfor skal han dø? Er det ikke bedre, at jeg gaar bort, som til Intet duer, end han, som er en daadkraftig Mand? Og skal jeg ikke spare min Moder for en Synd? Og skal jeg ikke give dig en Fremtid, min elskede Dreng?

Drengen.

Gaar *du* fra mig, saa har jeg Intet mere at længes til.

Jarlen.

Du er ung, du bliver snart glad igjen.

Drengen.

O, aldrig!

Jarlen.

Jo, naar du gaar hjemme paa din Faders Gaard og tænker, at nu har din stakkels syge Jarl det godt, der han er, saa vil du dog føle dig glad.

Drengen.

Men hvor gaar du da hen?

Jarlen.

Hys!

Drengen.

Skal dine Hunde ogsaa følge dig?

Jarlen.

Dem skal du tage til dig. De hylede inat; – o, du maa være god mod dem!

Drengen.

Vil du da strax gaa ifra os?

Jarlen.

Jeg ved det ikke, og om jeg vidste det, saa sagde jeg det ikke. Græd ikke, lille Svensn.

Drengen.

O, kan du aldrig mere besøge mig?

Jarlen.

Jo, om Natten, i dine Drømme. Dertil tror jeg, at jeg faar Lov; thi jeg ved, at jeg har været saadan hos min Broder. Og da ville vi tale sammen som nu, og da vil jeg sige dig til, naar en Fare truer dig, og hjælpe dig med de Tanker, som blive for tunge for Een.

Drengen.

Men om Dagen vil du ikke komme?

Jarlen.

En Natvandrer var jeg og bliver jeg; Dagen har jeg ikke kjendt. – Græd ikke, lille Svensn! Hvor du har været god mod mig! Nu skal du have Tak for Alt. (*kysser ham*). Og saa maa vi skilles!

Drengen.

Nej, nej! (*kaster sig om hans Hals*).

Jarlen.

For idag mener jeg blot ... fat dig, min elskede Dreng! (*græder selv*).

Drengen.

O, du siger mig farvel, du rejser ikke, uden at jeg ved det!

Jarlen.

Nej, nej –

Drengen.

O, tag mig med!

Jarlen.

Hys! – Store Ting vente dig! Vidt vil du fare, stærke Gjerninger ville berømme dig, Fjender ville rejse sig, men segne for dit Sværd, sejrende vil du fuldbringe Alt, som jeg efterlod dig at gjøre, og da først vil du følge mig. – Gaa nu ud i Morgenluften og styrk dig!

Drengen.

Men du kalder paa mig, naar du vil rejse.

Jarlen.

Det lover jeg dig. (*henover mod Døren med ham*). Nu kommer Dagen, og da vil jeg tilbage i mit Kammer og være ene. – Farvel!

Drengen (*om hans Hals*).

O, Jarl, hvor jeg holder af dig!

Jarlen.

Tak, Tak!

(han kysser ham gjentagende, skyder ham derpaa ud af Døren).

Tredie Scene

Jarlen (*alene*).

Se saa! Nu er det Tyngste gjort. – Nu kommer de vel. Jeg vil ind i mit Kammer og vente for halvaaben Dør. Naar de ere komne, vil jeg slaa den helt op for deres Samvittighed.

(*ind tilvenstre*).

Fjerde Scene

Audhild (*fra højre Side*).

Ak, jeg er altid den Første. Men hvis jeg ikke var det, vilde jeg skamme mig. – Nu maa han snart være her; thi jeg saa, at de gik med Lys nede ved Nøstene. Dagen er ikke langt borte; naar dens første Straaler kysser Sneen, saa vil han – (*gjemmer sit Ansigt*). Til han kommer, vil jeg bede; jeg glemmer det jo ganske. Inat vaagnede jeg, ved at Jarlens Hunde tudede saa stygt, da blev jeg bange og vilde bede. Men blot det gik i en Dør, lyttede jeg efter Sigurds Skridt; blot Skildvagten hostede, kom jeg ud af mig selv; thi jeg tænkte, det var Sigurd, som ventede. O, hellige Mænd og Kvinder, vredes ikke, at jeg glemmer Eder over ham; jeg ved, det er Uret, men jeg kan ikke hjælpe for det. Nu vil jeg afbetale og bede, ligetil han kommer (*knæler*). Men ikke til Eder, I strenge Helgene i Kirken; thi I forstaa mig ikke; men til dig, du hellige Olaf, til dig, som tog den guldhaarede Astrid i Favn, skjønt det vist ikke var ganske rigtigt, – *du* maa vide, hvad de Elskende lide, at de stedes i mangehaande Fristelser, som de slet ikke bestaa, og at de glemme Eder, I Hellige, og Alt, som er til, og betale siden derfor med Taarer i et helt Liv. Men værer ikke saa strænge med *mig*; thi jeg har det værst af Alle. Jeg kan ikke holde den Mand fast, som jeg elsker. Jeg lever i en bestandig Angst for, at den næste Dag skal tage ham fra mig; jeg køber ham vist dyrere, end jeg har Ret til, han er for stor for mig, men alligevel maa jeg faa Lov at beholde ham! Thi hvor er han ikke herlig! Jeg gik og vilde ikke se det; men selv naar jeg vendte mig fra ham, følte jeg ham som en Overstraalelse; jeg gik og indbildte mig, at jeg ikke vilde elske og kom til at gjøre det saa alt for meget – o, tilgiv mig; thi hvor er han ikke herlig! Selv hans Vrede, er den ikke som Bølge paa Bølge, hans Tale, jager den ikke Tankerne op som Fuglene i en Skov, naar Jægeren træder hurtig ind, hans Gang, er den ikke let og Slag i Slag som Eccho i en Sommernat, hans Bevægelser, ere de ikke som Tonerne i en Kjæmpevisse; hans Øjnes Sprog, er det ikke rigt susende i Rummet som Vinden gennem Træernes Kroner. – Men er dette at bede! Dybt bøjer jeg mig af Skam, – hans Billede fortrænger Eders, I hellige Mænd og Kvinder ... stille, der er han selv!

Femte Scene

Sigurd (ad Hoveddøren). Audhild.

Sigurd.

Her er jeg!

Audhild.

Men se: jeg var den Første!

Sigurd.

Det kom deraf, at jeg igaarftes laa længere vaagen end du; thi jeg tænkte paa dig!

Audhild.

Men stærkere er den Kjærlighed, som vækker af Længsel, end den, som holder vaagen af Erindring.

Sigurd.

O, naar jeg sover, er min Søvn saa fuld af Drømme om dig, og derfor kunde jeg imorges ikke vaagne.

Audhild.

Da elsker jeg mere; thi mine Drømme om dig ere saa heftige, at de vække.

Sigurd.

Nej, Audhild, da elsker jeg mere; thi Drøm og Liv gaar nu saa sammen, at jeg ved ikke, naar jeg sover, og naar jeg vaager.

Audhild.

Da elsker jeg dog mere; thi borte fra dig *kan* jeg ikke sove.

Sigurd.

Nu tabte du; thi du er aldrig borte fra mig.

Audhild.

Nej, jeg vandt; thi ikke engang min *Tanke* kan erstatte dig selv.

Sigurd.

O, min Tanke, den er dig!

Audhild.

Lad os da bytte, at vi kan leve hinandens Lykke.

Sigurd.

Saa har du uddannet dig i disse herlige Dage, at du kunde følge med til Provence og blive Kjærligheds Dronning.

Audhild.

Er jeg blot din, saa har jeg den Krone, jeg attraar.

Sigurd.

Hvor du er glad!

Audhild.

Thi gladere har *du* aldrig set paa mig!

Sigurd.

Hvoraf kommer det, tror du?

Audhild.

Du har fattet Beslutning om at rejse!

Sigurd.

Nej.

Audhild.

Men skulle vi ikke rejse?

Sigurd.

Hvorhen?

Audhild.

Til Skotland.

Sigurd.

Skotland er jeg kjed af.

Audhild.

Til England.

Sigurd.

Det har jeg kæmpet mod.

Audhild.

Til Normandiet.

Sigurd.

– Kunde træffe Landsmænd.

Audhild.

Sigurd, jeg bliver bange!

Sigurd.

Vi kunne blive, hvor vi ere.

Audhild.

Men du har jo landsforvist dig?

Sigurd.

Blot jeg strækker Haanden ud, er jeg Jarl her!

Audhild.

Af Andres Ulykke maa ikke vor Lykke bygges.

Sigurd.

Jeg gjør Jarlerne en Velgjerning ved at ende deres Herredømme, og Landet en endnu større.

Audhild.

Min Sjæl ængstes ved dette. – Hørte du Haralds Hunde inat?

Sigurd.

Nej. – Men lad os hellere tale om Kjærlighed.

Audhild.

Vi lever voveligt; den stjæler Dage fra sig selv.

Sigurd.

I Vished om nær Fare forlyster den sig.

Audhild.

Du er som den, der ser i Havet, dit Blik kommer aldrig op igjen.

Sigurd.

Disse Dages Lykke er saa umaadelig som Havet.

Audhild.

Men naar det bærer Fjendens Skibe henimod dig, maa du dog se op.

Sigurd.

At de ere Fjendens Skibe, er ikke vist; men *det* er vist, at *du* nu sidder ved min Side.

Audhild.

Kan du da ikke tænke paa mer end een Ting ad Gangen?

Sigurd.

Kan nok; men vil ikke. Thi *vilde* jeg, saa sad jeg ikke her!

Audhild.

Hvad sagde du?

Sigurd.

Nu har du det Blik igjen –?

Audhild.

O nej! (*hun gjemmer Hovedet hos ham*). Sigurd! (*hun holder Haanden for hans Øjne.*) Se Intet, uden min Kjærlighed.

Sigurd.

Og derfor gjør du mig blind?

Audhild.

Anderledes tør jeg ikke. – O, den Dag du ser en stor Tanke komme, saa farer du!

Sigurd.

Umuligt; thi med Kjærlighed kom netop een: jeg fik atter Maal.

Audhild.

Just det gjør mig ræd; thi Kjærligheden er altsaa ikke ene.

Sigurd.

Nej, i stort Selskab, Jarleselskab!

Audhild.

Sigurd, Sigurd, du vil Andet end mig!

Sigurd.

Kjærlighed aabner Livet.

Audhild.

Der er det! O, du forlader mig tilsidst.

Sigurd (*omarmer hende*).

Barnagtige! Lægger du Mærke til, at alle vore Samtaler gjør en rund Ring, som vi maa lukke med et Kys.

(han kysser hende).

Audhild.

Jeg er dog lykkelig.

(det banker).

Audhild (*farer op*).

Det er Jarlens Skibe, som ses!

Sigurd.

Ikke endnu.

Audhild.

Men naar de ses –?

Sigurd.

Du hører over hele Gaarden, naar de ses (*det banker igjen*). Vagten vil tale med mig.

Audhild.

Skal jeg holde mig rejsefærdig?

Sigurd.

Vent, til jeg taler med dig.

Audhild.

Sigurd, hvad er din Hensigt?

Sigurd.

Stol paa mig!

Audhild.

Jeg kan ikke gaa, jeg ved ikke hvorhen. (*brister i Graad*). O, lad mig være hos dig.

Sigurd.

Det gaar ikke an; jeg har meget at tage vare.

(*det banker*).

Sigurd.

Ja, ja!

Audhild.

O Sigurd, forlad mig ikke!

Sigurd.

Barn, hvordan falder du paa saadant? ... *(han fører hende til Døren).* Godmorgen! *(endnu i Døren.)* Godmorgen!

(aabner Hoveddøren).

Sjette Scene

Svenn Viking (vinterklædt). Sigurd.

Sigurd.

Undskyld, jeg lod dig vente.

Svenn.

Vi ser endnu ingen Skibe; men det bliver ved Aftalen?

Sigurd.

Naturligvis.

Svenn.

Altsaa, – naar du giver Tegnet? –

Sigurd.

Saa tage I Jarlene tilfange; – men varligt.

Svenn.

Frakark søgte atter igaar at faa Bud over til Katanæs *(smiler)*.

Sigurd *(smiler)*.

Saa.

Svenn.

Men han, som hun gav Pengene, drak dem op. *(ler)*.

Sigurd (*ler ogsaa*).

Saa.

Svenn.

Korsfarerskibene kaster løs idag.

Sigurd.

Nu; derfor var der Lys ved Nøstene i Nat.

Svenn.

Ja; – de tror, du vil være med (*ler*).

Sigurd (*ler ogsaa*).

Saa. (*de ser en Stund paa hinanden; Svenn vil gaa*).

Sigurd.

Du Svenn?

Svenn.

Nu?

Sigurd.

I maa ikke gjøre noget, før jeg giver Tegn.

Svenn.

Nej, nej.

Sigurd.

Selv om det sker lidt sent.

Svenn.

Godt.

(gaar).

Sigurd *(som har seet efter ham).*

Jeg vil ned til Korsfarerne. Thi det var dog muligt, jeg rejste.

(gaar).

Syvende Scene

(Døren til højre aabnes langsomt; de to Søstre komme. Frakark bærer Skjorten). Frakark. Helga.

Frakark.

Endnu ses ikke Skibene, men vi maa skynde os, medens vi ere ene. Har du Salven?

Helga.

Her.

Frakark.

Blot indvendig. Kommer der et Korn paa din Finger, –

(de løfter Skjorten for at vende den).

Helga.

– Ja, jeg ved det.

Frakark.

Lokkende er Skjortens Ydre; han er glad i Guld og Stene; – han tager den strax paa.

(de stryge med et Klæde; og de holde med et Klæde).

Helga.

Du lægger Aad for den Ulv, som skal komme; men vi have den anden i Huset.

Frakark.

Over Paal Jarls Lig fanger Sigurd Eftertanke.

Helga.

Han gjorde det ikke over Thorkels.

Frakark.

Det er den rolige Gjentakelse, som skrækker, ikke det enkelte Træk. – Stryg tyndere, Helga.

Helga.

Ja, den maa ikke ses.

Frakark.

Denne Gift er en skøn Opfindelse.

Helga.

Hvem mon den skyldes?

Frakark.

Vist en Kvinde, som var utro.

Helga.

Hvorfor netop en utro?

Frakark.

Hun tænker dybest – og tausest.

Helga.

Det trøster mig, at han vil dø først og uden Smerte.

Frakark.

Og vil være lykkeligere, end han nu er.

Helga.

Blev ogsaa han det, som lever efter!

Frakark.

Alene bliver han det nok.

Helga.

Ja, saa haaber jeg. – En af Brødrene maa dø. Jeg er nu meget rolig.

Frakark.

Naar saa Maddads Slægt styrer Orknøerne og Katanæs, har vi dog gjort Noget, Helga.

Helga.

Jeg vil lade rejse et Kapel her paa Øen. Det gamle er raaddent i Taget.

Frakark.

Jeg har altid tænkt mig – ja vel, der om Haanledet –, at din Søn burde gjøre et Korstog nu, naar Alt var endt. – Det vil opmuntre ham; det gjorde hans Fader, da Magnus var fældet.

Helga.

Ja, du siger Noget.

Frakark.

Ved Korstog stryger man ud, baade egne og Andres Synder.

Helga.

Jeg tror ikke Andres.

Frakark.

Saa har jeg dog hørt, – ja vel, i Armringen; allesteder, hvor det kommer mest nær –. Men Munkene love vel ofte mer, end de kunne holde.

Helga.

Aa, for Penge ville de gjøre meget.

Frakark.

Jeg har talt med Bispen i Kirkevaag. Det er en fornuftig Mand, som det er let at faa Salighed hos.

Helga.

Nu er der snart ikke mere Salve.

Frakark.

Saa maa vi dog have strøget for tykt. – Desto lettere vil hans Død blive.

Helga.

Han har gjort os megen Sorg.

Frakark.

Og mere forestod.

Helga.

Vidste jeg, hvad jeg nu ved, saa skulde dette være gjort for tre Aar siden.

Frakark.

Det foreslog jeg.

Helga.

Ja; da vilde Meget være anderledes.

Frakark.

Men vor Alderdom bliver stille.

Helga.

Jeg er ogsaa træt. Jeg kan have det behov.

Frakark.

Her paa Orfjara maa vi bo; Havet lægger saadant Alvor til.

Ottende Scene

Harald kommer (let morgenklædt). De Forrige.

Helga.

Vel staaen op, min Søn!

Harald.

Kunde jeg sige Eder det Samme! – Det var en sælsom Skjorte.

Frakark.

Den er en Velkomstgave for din Broder.

Harald.

Virket af Eders Hænder maa den ogsaa komme vel. – En Anden vilde det have kostet noget at gjøre en saadan Skjorte.

Frakark.

Nu; – den har kostet os tre Aar.

Harald.

Tre Aar. – Der kunde gjøres meget godt i tre Aar. – Hvor længe gik Jesus Christus omkring med sine Disciple?

Helga.

Det ved jeg ikke.

Harald.

... Tre Aar ..., det er et helligt Tal. Karl den Store gjorde meget i tre Aar! – Olaf den Hellige kristnede hele det sydlige Norge. Mindre Tid behøvede Vilhelm for at erobre England, Alexander den halve Verden! Og i tre Aar har jeg Intet gjort; – men I have gjort denne Skjorte. – Kan man med een Dag betale for tre Aar?

Helga.

Har man i tre Aar betænkt sig og er bleven ulykkeligere i hvert, saa maa man en Dag forsøge.

Harald.

Har man i tre Aar betænkt sig og er bleven ulykkeligere i hvert, saa maa man en Dag forsøge. – Det Samme sagde du for tre Dage siden.

Helga.

Det er nok muligt.

Harald.

Og da sagde jeg: underligt hvor vore Tanker træffes, sagde jeg.

Helga.

Det gjorde du ogsaa.

Harald.

Men idag igjen.

Helga.

Hvad mener du, min Søn?

Harald.

Tre Aars Arbejde er den jo; – i tre Aar har jeg ikke arbejdet. Kunde jeg nu ved at tage den paa komme i tre Aars Arbejde?

Helga.

Der er ikke Mening i, hvad du siger.

Frakark.

Skjorten er bestemt for din Broder.

Harald.

Men den passer herligt til en Bodsskjorte for mig.

Helga.

Du ved ikke, hvorom du taler.

Harald.

Hør mine Hunde, de stakkels Bæst! Giv mig Skjorten!

Begge.

Vogt dig!

Harald.

Naar jeg har den paa, saa kan I bedre se, hvorledes den passer Paal.

Helga.

Rør den ikke!

Harald.

Skal den da ikke røre ved Paal?

Frakark.

Farven smitter endnu.

Harald.

Da maa det være fra Eders Hænder; thi dette er jo Kjøbetøj.

Helga.

Dine Hunde tude.

Harald.

Ja, de tude stygt. – Giv mig Skjorten!

(vil tage den).

Helga.

Det gjælder dit Liv!

Harald.

Nu spøger du!

Helga.

Skulde det være dig, der spøger?

Harald.

Livet, Mo'r, Livet. Tre Aars Arbejde indbyder til en Times Dands; – Paal skal se paa fra sit Skib!

Begge.

Hvad siger han?

Harald.

Aldrig har jeg bedet Eder om Noget, det jeg mindes; men nu beder jeg om denne Skjorte. Jeg har faaet en Kjærlighed til den, som Røgen til Luftens Barme, Høstbladene til Jorden, Aftentaaren til Havet, eller en saaret Hjort til et Gjemme.

Frakark.

Er det Galskab?

Harald.

Jeg sværmer mod denne Skjorte! Det er ikke dens Farve; thi den minder om Blod; ikke dens Perler; thi de minde om Havets Falskhed; – ikke dens Guld; thi det minder om Helvedes Ild. Men det er dens tre Aar vævede ind i den som gode Tanker i en ond Handling, eller Mening i en Gals Tale, eller Daniel ved Nebukadnesars Gjæstebud. Giv mig Skjorten, at jeg kan finde mig selv i den – kun et Øjeblik; thi længer varer dog ikke et Menneskes Klarhed. – Hvad Stort har I ment med den, Kvinder? *Er* der noget Større end at give et grædende Barn Trøst eller en Mand Klarhed?

Helga.

Harald, skaan os!

Harald.

O, Mo'r, det er blot Spøg Altsammen, blot Spøg! Eller kan der tænkes noget Spøgefuldere end Ræve, der blive bange for sin egen Skygge? eller gjerrige Kvinder, der lade sin Baad, saa de synke midtvejs? eller en Huntiger, der opdager, at den har kjælet sin Unge ihjel? eller den Ærgjerrige, der dør Dagen før Kroningen? Saadan har jeg seet Livet tage fejl, og nu tilsidst ser jeg ogsaa Døden gjøre det.

Begge.

Men Harald, hvad er der?

Harald.

Hys, hys! Det pibler, det krabler i min ene Finger, den, der rørte Eders Skjorte, den er bleven frugtsommelig med en Hemmelighed; nu, jeg lægger den til Øret, fortæller den, o, I skulle vide ... der er Skjorten!

(med et Spring er han ved Bordet, Kvinderne have glemt den over hans Finger, han tager Skjorten, løber til sit Kammer, stænger Døren).

Niende Scene

De to Søstre alene (efter ham).

Helga.

Skjorten er forgiftet! Min Søn, Gift!

Frakark.

Den er for din Broder, Afsindige!

Helga.

Du styrter dig i den evige Fordærvelse!

Frakark.

Og os Allesammen!

Helga.

For den almægtige Barmhjertigheds Aasyn falder jeg paa Knæ og raaber til ham og dig! Jeg, som gav dig Livet og tusinde, tusinde Gange har givet dig det paany ved at vove mit, jeg, jeg, jeg gjør det! Gaar *du* fra mig, er der bare Nat og Forfærdelse og ingen Himmel længere omkring Jorden.

Frakark.

Tag den ikke paa!

Helga.

Tag den ikke paa! Tag den ikke paa!

Frakark.

Han gjør det, han gjør det dog!

(hun river Huen af sit Hoved).

Helga *(rejsende sig).*

Fordømte, græsselige, Spøgelse af en ond Aand, *du* er det! Koldere end Trækvind Vinternatten, sygere end Mosedamp har du forkjølet min Sjæl. Gjennem den eneste Svaghed, jeg ejer, Kjærligheden til dette Barn, som jeg fødte i Synd, fik du Magten over mig, og saa mishandlede du mig! Betragt nu dit Arbejde! Magnus, Haakon, Thorkel, min Søn, jeg, ere snart væltede omkring dig, staa nu du der som Gravsten med Indskrift, der siger, hvoraf vi døde! – Der kommer han!

(hun falder).

Tiende Scene

De Forrige. Harald (i Skjorten).

Harald.

Nu, Mo'r, faldt du!

Frakark.

Lad os hjælpe hende op igjen.

Harald.

Saa falder hun en Gang til.

Frakark.

Nu er det ude!

Harald.

Ja, nu er det ude! – Nu er det Synd, at alle Brønde ere tilfrosne; thi jeg brænder i Helvedes Ild. – Saa dette var det, som I havde tiltænkt ham; – hvad maa da være tiltænkt Eder? O, hjælp mig! jeg vidste dog ikke, det var saa forfærdeligt! Min Broder, min Broder, min Broder, kunde du nu se mig! Lad mig holde det ud, det koster at dø som en Mand, bøj mig ikke ... *(skriger.)* Nej, nej, nej, jeg holder det ikke ud! *(falder).*

Helga *(rejsende sig).*

O, min Søn, hjælp ham!

Frakark.

Der er ikke det til i Verden, som nu kan hjælpe ham.

Harald.

Jo, Noget ... o, hvilken Smerte! ... Mo'r, du er den Nærmeste til det!

Helga.

Hvad er det?

Harald.

Eller S venn, kald paa S venn! – Det flammer, det brænder, det suser, det knitrer, ...
o, o! lad mig faa Vand!

Frakark *(har bragt ham Vand).*

Her, her!

Harald.

Nej; giv mig det, du Mo'r; *(hun gjør det, han drikker.)* Et Øjeblik Lise ... *(ser paa sin Moder.)*
Stakkels Mo'r! Saa denne Lædskedrik i Døden blev det, du skulde give mig. – – O,
det kommer igjen med slikkende Tunger af et Ildbade; kald paa S venn! *(raaber.)*
S venn, S venn!

Ellevte Scene

Svenn (kommer med Kniv i Haanden). De Forrige.

Svenn.

Du raaber, Jarl! Skjorten! Gift!

Harald.

Giv mig din Kniv.

Svenn.

Jarl, Jarl!

(han kaster sin Kniv bag sig og styrter mod Jarlen).

Harald.

Kom mig ikke nær. Du dør af det! – – Din Kniv, din Kniv! – – aa nej! nu behøver jeg ingen Hjælp; det er snart forbi. *(Svenn tager og holder hans Hoved.)* Svenn, husk mine Hunde.

Svenn.

Ja.

Harald.

Og bed min Broder, at han lader Messer læse for mig ...

Svenn.

Ja.

Harald.

Hvor Alt forandrer sig ... Er det dig, som nu staar der?

Helga.

Nej, det er mig.

Harald.

Er det dig.

Helga.

O, se hid til mig!

Harald.

Jeg ser dig ikke.

Helga.

Her er jeg, her! O, kan du tilgive mig!

Harald.

Hvem holder mit Hoved?

Svenn.

Det er mig ... Svenn.

Harald.

Er det Svenn. – Hvor er du Mo'r?

Helga.

Nu holder jeg din Haand.

Harald.

Vogt dig for Skjorten, Mo'r.

Helga.

Nej, Harald, jeg vil dø med dig.

Harald.

Nu var det første Gang, du forstod mig, Mo'r. Hvor er du?

Helga.

Det er mig, som nu kysser dig.

Harald.

Men hvor lyst det bliver ... Er det dig, som er hvid? –

Helga.

Her er Ingen hvid.

Harald.

Jo, her er Nogen ... Læg mig ned. – *(det bliver gjort.)* Mo'r, hvor er du? *(hun kaster sig over ham).*

Svenn *(rejser sig).*

Nu er han død.

Tolvte Scene

De Forrige. Sigurd (kommer i det Samme).

Sigurd.

Død?

Svenn.

Ved sig selv.

Sigurd.

Herre Jesus!

(han vil løfte ham op).

Svenn.

Rør ikke ved Skjorten; den har Gift.

Sigurd.

Gift?

Svenn.

Den var syet for Paal; men han tog den paa.

Sigurd *(lynslagen).*

Det gjorde han! Og jeg?

(dækker Ansigtet med sine Hænder).

Trettende Scene

De Forrige. Svinn Viking, fulgt af Flere.

Svinn Viking.

Nu ses Paal Jarls Skibe!

Sigurd.

Men Harald Jarls er lagt i Havn.

Svinn Viking.

Han er død!

De Andre.

Død!

Sigurd.

Ja, ved sig selv! – *(kaster sin Kappe.)* Bær ham i denne Kappe; den, han har, er forgiftet.

Svinn Viking *(idet han gaar forbi Sigurd for at tage fat).*

Den Ene er afvejen!

Sigurd *(heftigt over Scenen).*

Gud, du store advarende, hør mig: den anden Broder skal faa sejle med Fred! –

Helga *(til dem, som lægge Kappen).*

Varligt! Varligt!

Svenn Viking.

Han kjender ingen Smerte mere.

Helga (*som har rejst sig, byder med et Tegn Mændene at vente*).

Frakark! Det Hus, du vilde bygge os, er sunket sammen over os Alle. Kun du er sparet, og det Værste, som kan hænde den Ærgjerrige, bliver din Lod: du skal leve længere end dine Planer. – Det bliver øde for dig! Gud besøge din Alderdom! – I Andre ... bed for mig! Den alt for store Kjærlighed, som bragte mig Døden, bed, at den dog maa tale for mig hos Alkjærligheden. Ham, jeg har søgt i Livet, vil jeg søge videre frem; men lad der læses mange Messer; thi kanske Kjærligheden alene ikke magter at forene os. Farvel!

(de gaa med den Døde, hun efter).

Sigurd (*til Drengen Svenn*).

Og du, min lille Ven, hvor vil *du* hen?

Svenn.

Jeg følger ogsaa, til han er begravet.

Sigurd.

Og saa?

Svenn.

Saa tager jeg hans Hunde og ror hjem.

Sigurd.

Du har været en tro Tjener; du har gjort Mange til Skamme.

Svenn.

Saa faa I have Tak for mig!

Sigurd.

Er ikke dette din Kniv?

Svenn.

Jo.

(han tager den, betragter den, ser roligt paa Frakark og gaar).

Sigurd *(til hende).*

Der voxer din Banemand.

Frakark.

Har du mere at sige mig?

Sigurd.

Nej.

Frakark.

Saa bliver du ene.

(hun gaar).

Fjortende Scene

Sigurd.

Saa bliver jeg ene ... i dette Hus ... mellem Lig og brustne Planers Suk ... Ansigt til Ansigt med mine egne ... Denne Stilhed ... denne Stilhed bagefter, stirrende paa mig som et uhyre Øje ... Alt, jeg ser paa, synker ned i det, her er blot Uendelighed, Uendelighed ... o, den er over mig som en Susning af Hærskarernes Vingeslag; thi *han* er her, han, den store, vrede Gud. Mig skaante han, hvor skal jeg krybe hen og skjule mig, Advarselen sattes saa forfærdende stor foran mig, knust synker jeg i Knæ for dig: jeg vil aldrig lade Magten oftere friste mig! Kan jeg ikke tjene Andre, hvad jeg nu har lært, og har du nægtet mig at styre selv, nuvel, saa vier jeg mig *din* Tjeneste, du Verdensordnende, – ikke af Ærgjerrighed, som første Gang, men uendeligt fra den kimende Tanke til hvert fødende Øjeblik Handling. Gjør dette Forsæt til mere end et Blink, som din Vredes Lynild skræmte ind i min Sjæl, gjør det til en lang Lysning over mit Liv. Dybt under mig synker Alt, som bandt mig, i Begejstring løftes jeg op til dig, som Disciplene til din Søn, havende Intet med, svæver min Aand imod dig, bred du Korsfanen ud, og hvor den vajer, vil jeg stride, dit Navn til Ære! Hvad er dog Alt paa Jorden uden Taage, som spredes og samles af hvert Aandedrag; hvor har min Sjæl ængstet sig forgjæves i disse selvvalgte Maal, der komme og gaa. Dit Kors paa Skulderen er ikke tungt; thi tyngre end Alt, jeg ved, er den Tomhed, Sjæle sukke under, som søge, hvad jeg har søgt. O, hør mig, Korsførende, idag er jeg hos dig, men stræk den ud, saa der ingen Nat mere kommer mellem os.

(Audhilds Stemme høres).

O, hvilket Jammerens Hus! Hvor er du, Sigurd? Sigurd, hvor er du?

(hun kommer).

Femtende Scene

Sigurd. Audhild.

Audhild.

Hvad er der hændet? Helga ligger død over sin Søns Lig; aabne ere alle Døre,
Fremmede bryde ind, Paal Jarl kommer, Frakark ror afsted, hvor har jeg Skjul
uden hos dig, du evig Elskede!

Sigurd (*viger*).

Da søger du det hos en Landflygtig!

Audhild.

Tag mig med!

Sigurd.

En Hustru er for Fred og Hjem, men jeg har intet blivende Sted.

Audhild.

Du forlader mig?

Sigurd.

Morgenen er brudt ind over vore Favntag, Huset renses, nu søger Hver til Sit! –

Audhild.

Saa kommer, hvad jeg har frygtet! – Hvad skal der saa blive af mig?

(synker i Knæ og gjemmer Hovedet).

Sigurd (*nær mod hende*).

Spørg heller, hvad du har havt hos mig?

Audhild (*giver ham begge Hænder*).

Lykke, den eneste, jeg har kjendt!

Sigurd.

Smerte og Skjælven, en Times Henrykkelse, en andens Taarer.

Audhild.

– Thi hvem er du, Sigurd, at jeg aldrig har følt mig sikker hos dig?

Sigurd.

Magnus Barfods Søn, Arving til Norge.

Audhild (*idet hun rejser sig i stille Smerte*).

Saa skulde du ikke have talt til mig.

Sigurd.

Jeg har ikke fundet Ro i den ganske Verden; derfor, da du bød mig den, var det sødt at give efter.

Audhild.

Du tog min, og har selv ingen faaet.

Sigurd.

Barn, hvor ondt jeg har gjort dig.

Audhild.

Der hænder mig dog ikke Mere, end jeg vidste. Thi Angst og Bæven var det Første, du gav mig. Traadte du ind, kunde jeg neppe aande. Hvad siden er skeet, ved jeg ikke; det gaar sammen for Øjet som Hav og Luft. Jeg har ikke en eneste Dag været rigtig vaagen.

Sigurd.

Det har vi nylig lært, at saameget tør det ene Menneske ikke blive for det andet.

Audhild.

Det har jeg ogsaa følt ... O, hvad skal saa ske?

Sigurd.

Det, der ligger bag os, gav ikke Hvile, – saa maa vi søge længer frem. Jeg bliver Korsfarer!

Audhild.

Saa gaar jeg atter ene, som jeg begyndte.

Sigurd *(modtager hende).*

Naar du om Morgenen aabner din Laage, og det slaar koldt imod dig, men Lyset stræber gennem Kulden op over Bjergene, da tænk paa mig!

Audhild.

Og naar det om Aftenen dæmmer med farvede Erindringer om Lyset, der gik bort, og Alt bliver Drøm og Minde, da tænk paa mig!

Sigurd.

Denne Ring blinker mat med et Minde; den gav Magnus Barfod min Moder; den giver jeg dig.

Audhild (*lægger Armen om hans Hals*).

Sig mig, at jeg er den Eneste, du har elsket!

Sigurd.

Mere vil jeg sige dig: gennem hele mit Liv kan jeg ikke elske nogen anden.

Audhild.

Saa tænker jeg mig dig som min herlige Mand, der er paa Rejse.

Sigurd.

Men du maa ikke dølge for dig selv, at han neppe kommer tilbage.

Audhild.

Nej, thi han følger det store Tog, som ogsaa jeg vil prøve at naa.

(Fra Søen høres):

Dejlig er Jorden, dejlig er Guds Himmel,
dejlig Sjælenes Pilgrimsgang.
Gjennem de fagre Riger paa Jorden
gaa vi til Paradis med Sang.

Sigurd (*idet Sangen begynder*).

Hører du Korsfarernes Sang? Anden Gang løfter den mig af Drøm og Tvivl, men højere end første. Disse Toner, strygende gennem Luften som Engle i hvide Slæb,

o, lad dem blive vor større Brudesang! Audhild, Farvel! *(de omfavne hinanden, han river sig løs)*. Ja, jeg kommer, jeg kommer! *(ud)*.

Audhild.

Herre, følg ham!*(falder paa Knæ)*. Men bliv ogsaa hos mig!

SIGURDS HJEMKOMST

De Handlende

SIGURD SLEMBE.

KONG HARALD GILLE, *hans Halvbroder.*

KOLL SÆBJØRNSON

THJOSTULF AALESON

HALLKELL HUUK, *Kongens Lendermænd.*

BEJNTEJN

SIGURD STALLAR

GYRD, *Brødre, Kongens Mænd.*

IVAR KOLLBEJNSON, *Befalingsmand i Hirten.*

IVAR INGEMUNDSON, *Skald.*

ERLEND.

EN VAGT.

EN NONNE.

EN FINNEPIGE.

HIRDMÆND, BORGERE o.s.v.

Tiden 1136 og de tre følgende Aar.

Første Akt

I Bergens Kongsgaard.

Hallen er festlig prydet. Indgangsdøren foran paa højre Side (fra Tilskuerne). Op mod Midtvæggen staar paa en Forhøjning Kongestolen med Bord foran. I Stolen sidder Harald Gille, hans Stallar sidder ved samme Bord lige mod ham, men lavere. Paa hver Side af Kongen staar en Kjertesvend med højt Lys. Paa Bænke langs begge de andre Vægge sidde Kongens Mænd; Borde med Mad og Drikkevarer staa foran dem, Opvartende løbe frem og tilbage; naar Kongen bydes Noget, sker det knælende. Gyrd har den Dag Overopsyn med Beværtningen. Der er stor Pragt.

Første Scene

Kongen, Koll Sæbjørnson, Hallkell Huuk, Thjostulf Aaleson, Ivar Ingemundson, Bejntejn, Gyrd, Sigurd Stallar, Ivar Kollbejnson, o. fl. (Der føres en dæmpet Samtale).

Thjostulf Aaleson *(rejser sig fra sit Sæde og gaar til Ivar Ingemundson, der sidder længst foran tilhøjre. Thjostulf drager en Krak frem og sætter sig lige mod ham).*

I kjender ham altsaa?

Ivar Ingemundson.

Ikke ham selv, men hans Skjæbne.

Thjostulf.

Det var haarde Ord, vi hørte om ham. Tror I, de ere sande?

Ivar.

Her blev saa stille bagefter. Dermed tror jeg, de ere dømte.

Thjostulf.

Bejntejn maa have truffet ham før. Saadan taler ingen Mand, der ikke selv er krænket.

Ivar.

Bejntejn vil være Landets bedste Mand. Men Sigurd overvandt ham allerede som Gut.

Thjostulf.

A-ha! Da kommer Sigurd til en uheldig Tid; thi Bejntejn og hans Slægt ...

Ivar.

Man hører Eder! –

Thjostulf.

Hvorlænge har Sigurd været paa Korstog?

Ivar.

Hele otte Aar.

Thjostulf.

Og siden?

Ivar.

Siden har han sejlet i to Aar i Nordsøen frem og tilbage mellem Danmark, Island og Normandiet.

Thjostulf.

Som Kjøbmand?

Ivar.

Som Kjøbmand.

Thjostulf.

Han har været uvis med sig selv.

Ivar.

Det har han nok været hele sit Liv.

Thjostulf.

Men han kommer i en uheldig Tid ...

Ivar.

Kongen forstaar, hvem vi tale om.

Gyrd *(sagte til Thjostulf).*

Kongen vil gjøre Eder den Ære at drikke med Eder!

(Thjostulf iler tilbage til sin Plads, rejser sig med sit Bæger, som han holder ind mod sit Bryst, idet han bøjer Hovedet, indtil Kongen har drukket).

Kongen.

Skaal, du!

Gyrd *(raaber).*

Kongen drikker!

(Alle slippe, hvad de have i Haanden, bøje Hovedet og folde Hænderne, til Kongen har drukket).

Hallkell Huuk.

Maa det være mig tilladt, Herre, at tage op det Emne, vi sidst slap; thi jeg vilde gjerne spørge Koll Sæbjørnson, der netop nu kommer fra Orknøerne, om Mordet paa Thorkel Fostre. Hvem har Ansvarret derfor?

Koll.

Nu er det ti Aar gammelt.

Hallkell.

Det ved jeg nok; men ogsaa, at den Dræbte var Eders Frænde. Skyldes dette Mord ikke Sigurd Slembe?

Koll.

Han havde dengang den øverste Magt paa Øerne; mere ved jeg ikke.

Hallkell.

Havde han den øverste Magt, bærer han ogsaa Ansvarret. – Hvad synes Eder, Herre, om at kræve ham til Regnskab derfor? Saa fik han kanske Andet at tænke paa end Halvdelen af Eders Rige?

Flere.

Ja! Hallkell har Ret!

Kongen *(hvis Sprog og Udtale er noget fremmed).*

Lad – lad tale om noget Andet! *(til Hallkell)* Skaal, du! *(Alle bøje Hovedet o.s.v. som før).*

Thjostulf.

Tag det ikke ugunstigt op, Herre, at vi gjerne ville afværge denne Fare. Thi at Sigurd er Magnus Barfods Søn, er neppe tvivlsomt, da han bærer Beviset paa sin

Pande. Nu beder han ærbødigt om et Svar; dette maa han faa. At det skal gaa tvertimod hans Ønske er ikke tilraadeligt, thi deraf opstaar Strid.

Hallkell.

Men at det skal gaa lige *til* hans Ønske, kan heller ikke Mange ville, som nu sidde højt her.

Gyrd.

Den Udvej, som Hallkell før bød, synes mig ikke ilde.

Flere.

Nej, den er ikke ilde.

Thjostulf.

Mig synes, at deri ligger baade Uretfærdighed og Fare. Kongen, der har saa godt et Hjerte, er det Synd at tilraade saadant.

Kongen.

Stallar, har vi ikke en Gave til Thjostalf?

Stallaren.

Ja, ... de Gaver, som vi sidst fik hjem, ere alle ...

Kongen.

Tag det Bæger!

(giver Stallaren. Kongen faar et andet, Stallaren overrækker Thjostulf).

Thjostulf *(har rejst sig).*

Det synes Mange med mig, at I er den huldrigeste Konge i Norden!

(Bægeret gaar rundt til Beskuelse; man modtager det med Udraab og Beundring).

Gyrd *(raaber).*

Kongen drikker! *(Alle som før).*

Halkell.

Vi talte om Orknøerne. Kunde det ikke tækkes Eder, Koll Sæbjørnson, at fortælle os Noget om Orknøerne. Da I kommer lige derfra, maa der være Meget, som er de Fleste af os ukjendt.

(Kongen nikker til Koll).

Koll.

Da Kongen, vor Herre, synes opmuntre dertil, er det mig naturligvis en Pligt. I, Herre, gav min Søn Folk og Skibe, og da gik det hurtigt med Landets Undertvingelse. Paal Jarl blev tagen tilfange af en rask Mand, som hedder Svenn Aslejevsson, og Orknøerne kom under min Søn, er saaledes atter et Len under Norge. *(rejser sig).* Det er mig en glad Dag denne, hvorpaa jeg ved Eders Bord, høje Herre, kan takke for den store Naade, som blev min Søn og mig tildel, skjønt vi vare mest uværdige af Alle. Og de herlige Mænd, jeg her ser sidde, føle vist som jeg, at Kronen har faaet en stor Besiddelse tilbage i Orknøerne, og det *mere* ved Rygtet om denne Konges forunderlige Godhed og Huldsalighed end ved Strid, som det altid er bedst at undgaa. Den gode Jomfru Maria og den hellige Olaf vil staa frem med Forbønner alle Dage! Eders Mænds Kjærlighed og Eders gamle Lykke følge Eder til Eders sidste Stund, – den vi ønske langt borte, til Held for dette Rige, men især for os, der staa Eder nærmest!

Alle *(rejse sig).*

Held følge Kongen.

Kongen.

Stallar, har du ikke en Gave til Koll!

Sigurd Stallar.

De Gaver, som vi sidst fik hjem, ere alle ...

Kongen.

Saa tag Puderne under mig!

(De rykke Silkepuderne, han sidder paa, frem og give Koll).

Alle *(i Munden paa hverandre).*

O, hvilken Gavmildhed, hvilket kjærligt Hjerte!

(Puderne gaa rundt).

Koll *(har rejst sig).*

I behøver ikke, milde Herre, med saa kostbare Gaver gjøre synligt, at min Alderdom efter megen Møje skal i Eders store Naade hvile blødt og stille ligesom i Silke og Dun. *(Bifaldsmumlen).*

Ivar Kollbejnson.

Saa gavmild Herre sad aldrig paa Norges Throne.

Alle.

Aldrig!

Ivar Kollbejnson.

Hvad var selv Haakon Athelstejnsofostre?

Andre.

Eller Magnus den Gode?

Atter Andre *(samtidig).*

Eller Olaf Kyrre, eller – *(almindelig Tale).*

Hallkell *(højere).*

Her er ikke En af os, som ikke skylder ham Halvten af sin Ejendom!

Ivar Kollbejnson *(endnu højere).*

De Fleste skylde ham Alt!

Gyrd.

Kongen vil rejse sig!

(Alle springe op, Kongen bliver hjulpen af Sæde. Man kommer frem i Grupper om Kongen. Under det Følgende borttages Bordene).

Kongen.

Dengang jeg endnu ikke var Konge, kunde jeg saa godt staa paa mine Ben.

Alle.

Ha, ha, ha!

Ivar Kollbejnson.

I har jo ogsaa været den bedste Hurtigløber, som Norden har seet.

Halkell.

Jeg var tilstede, dengang I, Herre, værdigedes at løbe omkaps med Magnus's gøtske Hest.

Flere.

Jeg ogsaa! Kongen vandt i tre Løb!

Kongen.

Men siden jeg er bleven Konge, saa er det gaaet fra Benene og op i Hovedet.

Flere.

Ha, ha, ha! Saa er det gaaet fra Benene op i Hovedet!

Halkell.

Men saa veldannede Ben som Eders nedenfra og helt op til Hoften tror jeg, ingen anden Mand tør vise Magen til.

Ivar Kollbejnson.

En Mand, som havde den Ære at føle paa de kongelige Ben, sagde, at han skulde tro, de vare gjorte i en Smedie, hvis de ikke vare saa hvide.

Kongen *(til Ivar Kollbejnson).*

Du skal faa Lov at føle paa dem!

Ivar.

Bed Gud bevare!

Kongen.

Hvorfor ikke?

Ivar.

Lægge Haand paa Kongen!

Kongen.

Men jeg give Lov!

Ivar.

Ikke for Alt i Verden.

Kongen.

Men jeg befale dig!

Ivar Kollbejnson.

Saa megen Nedladenhed! (*føler*) Ja, er det ikke, – er det ikke som – hele Vejen!

Kongen.

Kanske der ere Flere, som have Lyst at føle paa mine Ben?

(*Man trænger sig frem*).

Koll.

Jeg tror nok, jeg har kjendt dem saa faste før.

Kongen.

Har du det, Koll!

Koll.

Ja, i Marmor og Guld.

Kongen.

I Marmor og Guld! Ha, ha, ha!

Thjostulf.

Det er mærkværdigt! Det er jo Hesteben. Ja jeg mener Forbenene – paa Hesten. Egentlig mener jeg ikke Hesten, men om saa stærke Ben som Hestens Forben sad paa et Menneske, mener jeg, ... ja, det er mærkværdigt!

(Flere kjender).

Ivar Kollbejnson.

Jeg skulde aldrig ønske Andet paa Jorden, havde jeg saadanne Ben.

Gyrd.

Hin Mand, som kalder sig Eders Broder, har ventet i Gaarden i tre Timer.

Kongen.

Lad ham komme morgen. Sig: Vi have Forretninger.

Ivar Ingemundson.

I otte Dage har han faaet samme Svar.

Koll.

Hvis jeg maa sige det: det tør dog maaske være bedst ikke at sende ham for ofte bort.

Hallkell.

Ja, lad os engang faa det afgjort med ham!

Kongen.

Det tænkte jeg, mine Mænd havde gjort – uden mig.

Thjostulf.

Saadan stod ogsaa I engang for Sigurd Jorsalfarers Dør; han tog Eder ind og kaldte Eder sin Broder.

Hallkell Huuk.

Den store Forskjel var der, at Harald *var* Kongens Broder, men Ingen ved, hvem denne er.

Thjostulf.

Harald blev stedt til Jernbyrd; det samme kunde denne fordre.

Hallkell.

Kongen kan ikke stede til Jernbyrd enhver Fremmed, som kommer ind i Gaarden med frække Paastande.

Gyrd.

Thi vi vide Alle, hvordan det gaar til med Jernbyrd.

Koll.

Om man ogsaa ved det, saa siger man det ikke.

Ivar Ingemundson.

Thjostulf, tal mere!

Thjostulf.

Herre Konge, I har endnu aldrig staaet tilbage for nogen Forgjænger i mild Nedladenhed. I gjør det heller ikke idag!

Kongen.

Thjostalf har Ret. Hvad Sigurd Jorselfar gjorde mod mig, det gjøre jeg mod denne.
– Befalingsmand, før ham ind.

(Ivar Kollbejnson gaar).

Sigurd Stallar *(bukkende).*

Vil I ikke bestige Thronen?

Kongen.

Jo, han har jo været baade i Provence, Roma, Jorsel, Myklagard. Vi maa vise, at vi kjende de sidste Regler.

Koll.

Men, Herre, det var dog maaske at tage for meget Hensyn til ham.

Hallkell.

Vi vide jo endnu ikke, hvem han er.

Kongen.

Nu, – saa staa Vi her? – Saadan?

Gyrd.

Kongen burde maaske sidde, og alle de Andre staa.

Kongen.

Nu; jeg skal sidde, og I skal staa.

Thjostulf.

Var det ikke bedst, vi sad her omkring nede paa Gulvet? Det skal være Brug hos mange udenlandske Fyrster.

Kongen.

Det vil jeg paa ingen Maade. I skal ikke sidde paa Gulvet.

(de ordne sig).

Anden Scene

De Forrige. Sigurd, Ivar Kollbejnson, (som bliver staaende lidt afsides).

Sigurd *(bøjer Knæ for Kongen).*

Den hellige Olaf, vor Himmelfrænde, være idag tilstede ved vort Møde. *(rejser sig).*

Thjostulf *(til Ivar Ingemundson).*

Denne Mand ser ud, som havde han lidt meget.

Ivar.

Ja, ja!

Sigurd.

Herre Konge og Broder, I har ladet mig længe vente. Hav nu ogsaa I Taalmodighed; hør mig og husk, at det er femten Aars Kamp, som idag stedes til een Times Afgjørelse.

Magnus Barfod, der er Eders Fader, er ogsaa min. Lendermanden Koll Sæbjørnson var tilstede i Stavanger Kirke, da min Moder for Guds Aasyn betroede mig dette. Dengang var jeg 20 Aar.

Den mægtige Herre Sigurd Jorsalfarer, vor Broder, sad paa Norges Throne. Han var en uægte Søn som jeg selv, jeg havde Ret til at dele hans Throne. Men Koll Sæbjørnson og min Moder beviste mig, at dertil kunde en ukjendt Dreng ikke naa. Være i Landet uden min Ret følte jeg ikke Kraft til; da drog jeg paa Korstog; jeg vilde vinde Magt og Ære i fremmede Lande.

Men Gud kastede mit Skib og mit Forsæt op mod Skotlands Kyst og slog det i Stykker. En Kjæmper af saa urene Grunde vilde han ikke have.

Vinket forstod jeg ikke; men tog Tjeneste, hvor jeg var, og lod mismodig den ene Dag følge den anden.

Da hørte jeg, at lige ved Siden skete *det*, hvorfor jeg var flygtet: paa Orknøerne, det gamle norske Len, sloges to Halvbrødre om Magten; did rejste jeg og tog dens Parti, som var svagest.

Sejer fik jeg; men den Tanke: for *hvem* har du sejret? – skjød Planer i min Sjæl; kunde jeg ikke faa Landet, vilde jeg have Lenet, og de to svage Brødre kastede jeg tilside.

Da stængte Gud mig ved en forfærdelig Advarsel alle Ærgjerrighedens Veje, bange slap jeg mine Planer, selv mine Pligter, tyede i hans Favn og troede at se den Krone, der funkler for os Alle i Evighedens Morgen. Jeg tog Korset.

Jeg var Korsfarer i otte Aar. Mangt et stort og højtideligt Øjeblik gav det mig paa Havet og i de blaa Lande; men Fred gav det mig ikke. Thi et Menneske kan ikke brænde sine Tanker over som en Traad, og Nørfasunds Sol, saa hed den faldt, magtede ikke fortære Erindringen om mit Hjem, min Fødsel og de Pligter, jeg havde flyet.

Thi dette var Ordet: jeg havde flyet dem, jeg havde ikke løst dem.

Og hvilket Selskab var jeg kommen imellem? Munke, der før Slaget sang og prædikede om en salig Død, men rømte, strax en østerlandsk Hvidkappe flagrede frem under Palmen; Riddere, der foran Kampen omfavnede hinanden med Broderkys, bagefter dræbte hinanden i Strid om Byttet! Tjente jeg dog ikke min Gud bedre, spurgte jeg, ved at vende hjem og taalmodig bære de mindre Pligter, som vente?

Men to Gange havde jeg taget fejl, den tredie Gang vilde jeg ikke, derfor lod jeg min Tanke modnes i otte Aar; – kan I begribe, hvad Tid det er for den, der længes?

Thjostulf (*til Ivar Ingemundson*).

Denne Mand har lidt meget, og der er Sandhed i hans Tale.

Kongen.

Visselig, visselig, han er vor Broder!

Koll.

Forhast Eder ikke!

Sigurd.

Da jeg atter stod i Danmark, hørte jeg, at de to, for hvis Skyld jeg nærmest var kommen, begge vare gangne i Kloster. Men jeg hørte ogsaa, at Sigurd Jorsalfarer var død, hans Søn Magnus var bleven Konge, men kun over den halve Del; thi den anden halve regjerede en yngre Halvbroder af mig selv; det var Eder, Herre! I havde vovet, hvad jeg havde flyet, og den Mand, som i sin Tid havde fraraadet mig, (*peger paa Lendermanden Koll Sæbjørnson*) han havde tilraadet Eder, han stod nu stærk ved Eders Side! – Og saa jeg hen til Orknø, da forsøgte *hans Søn* at gjøre, hvad jeg ogsaa der var flygtet for; thi han underlagde sig Paal Jarls Rige! –

Thjostulf.

Dette havde jeg ikke holdt ud.

Gyrd (*til Hallkell*).

En mærkelig Skjæbne!

Sigurd.

Det var Sorg og Strid i begge Lande, jeg vilde ikke forøge den. I to Aar sejlede jeg i Nordsøen frem og tilbage som Kjøbmand; men i denne Tid blev Paal Jarl paa Orknø fangen og dræbt! Forinden var i Norge den unge Magnus bleven fangen og – blindet!

Kongen.

Det gjorde ikke jeg, – jeg ikke!

Sigurd.

Jeg ved det; og Eders Mænds Taushed siger mig, hvem som gjorde det.

Det rygtedes snart, at I tvertimod havde det mildeste Hjerte, gjerne delte Eders Magt og gav hver Mand sin Ret. Da tænkte jeg: maaske han ogsaa giver mig min, nu er Stunden kommen! Fredelig, alene vil jeg gaa til ham, sige, hvem jeg er, og hvad jeg har lidt. – Derfor, Konge og Broder, kommer jeg idag! Vil I ikke kjendes ved mig, saa sig kun et Ord, og Hellig Olaf er mit Vidne, at jeg træder tilbage. Men har I Hjerte for mig, o, saa er jeg ført saa kjærligt, at jeg, der var heftig og stærk, jeg skulde vente og forbedre mig; men en Broder, der var mild, skulde vinde Landet for os Begge!

Kongen.

Saadan skal være! Ja, ja –!

Hallkell *(der har trængt sig frem).*

Herre Konge!

Sigurd.

Naar jeg ser Eder sidde i den kongelige Stol, og den simpleste Mand ved Eders Bord have det bedre end jeg, som er Eders Broder, saa rejser der sig ubudne Tanker. Lad dem ikke vinde, saa Alt, jeg til idag har kjæmpet, skal være forgjæves!

Kongen.

Hallkell, Hallkell, – maa ikke være for strenge!

Sigurd.

Jeg er ført vidt omkring i Handling og Tanke. Jeg har været i flere Slag end alle disse Mænd tilsammen, næsten hele den bekjendte Verden har jeg besøgt, en stor Sum af Erfaring og Planer bærer jeg med. Og jeg har en Trang til at virke, saa stor, at jeg neppe kan raade den. Dette maa Altsammen faa blive mit Fædreland til Velsignelse!

Der gives Øjeblikke i vort Liv, hvori det Gode og det Onde hænge lige over Vægten; – hvis dette var et saadant for mig! Men der gives ogsaa Øjeblikke, for hvis Skyld vi

ene ere blevne til; – hvis dette var et saadant for Eder! Hvis I var bleven Konge alene for at øve denne store Handling – og saa forsømte den!

Men det gjør I ikke! I erindrer, hvordan I selv kom til Sigurd Jorsalfarer, I vil vise Eder taknemlig for den store Lykke, Gud har laant Eder, og lade en Del komme til mig! (*falder paa Knæ*).

Kongen (*rejser sig, bevæget*).

Ja, ja, du er min Broder! Jeg vil gjøre alt Godt mod dig!

(*omfavner og kysser ham*).

Hallkell, Gyrd, Sigurd Stallar, Bejntejn.

Konge, Konge!

(*stor Bevægelse mellem Høvdingerne*).

Kongen.

Men I sige selv, han er min Broder! Koll, du har hørt hans Moder, hvad sagde hun?

Koll.

Hun sagde, han var Magnus Barfods Søn.

Kongen.

Der kan I høre! Og jeg *føle* det! Føle det strax!

Gyrd.

Men i saa vigtig Sag tager man ikke *Beslutning* strax.

Hallkell.

Og i Statssager har *Hjertet* neppe den første Stemme.

Ivar Ingemundson.

Men Retten.

Kongen.

Ja, Retten! Og jeg gjør mod ham, som Sigurd mod mig, det er Retten!

Hallkell.

Sigurd Jorsalfarer gav Eder Ret til at bevise Eders Fødsel, mere gav han ikke. At I blev Herre til Norges Rige, skylder I Eders Høvdinger, som derfor fortjene at spørges tilraads i en Sag af saa usædvanlig Vigtighed, og det gjør mig ondt, at jeg først maa minde Kongen herom.

Kongen.

Mine Høvdinger! Kjære Venner! Ville I have Alt, jeg ejer, saa tag det! Men i saadan Sag, hvor mit Hjerte sige mig, at det gaar mig meget galt, hvis jeg ikke gjøre ret, – at jeg ikke leve længe, fordi jeg føle ... ja, jeg kan ikke sige ... jeg kan ikke Eders Sprog ... men vær god mod mig; for jeg vil være god mod Eder!

Thjostulf.

Jeg skal aldrig glemme Kongen, hvor vakkert I har følt og talt idag.

Det Første, som *her* er at gjøre, er uomgjængeligt: tvivler Nogen om, at denne Mand er Magnus Barfods Søn?

De fleste Høvdinger.

Ja!

Thjostulf (*studser, fatter sig*).

Godt, saa er det Andet at stede ham til Jernbyrd, saa kan han bevise sin Fødsel; thi saadan Ret fik Harald.

Hallkell.

Saa vide vi ogsaa Udfaldet, saasandt der kan opdrives nogle Skilling til Præsterne!

Koll.

Jeg maa gjentage, at saadant siger man ikke.

Hallkell.

Ja, jeg er for god en Undersaat til at lægge Dølgmaal paa det: de gloende Jern maa ikke blive Alfarvej op til Norges Throne.

Thjostulf.

Saavidt jeg ved, var Hallkell et af Vidnerne, dengang Kongen gik. Jeg har endnu aldrig hørt en Mand staa og beskyldte sig selv for Bedrageri!

Kongen.

Nu, nu, ikke uforligte! Kjære Venner! – Stallar, har vi ikke en Gave til Thjostalf.

Stallar.

De Gaver, som vi sidst –

Hallkell.

– Kong Harald og hans Mænd have Ingen bedraget, ganske andet Bevis forelaa end de gloende Jern. Men de Beviser, som skulle bygge Sigurds Sag, dem savne vi ganske.

Kongen.

Nu blive det saa indvikkelt. Du Koll, hvad sige du!

Koll.

Jeg har endnu aldrig seet eller hørt, Herre Konge, at den Mand selv var tilstede, hvis Sag man undersøgte.

Kongen.

Det er sandt, det er sandt, det er en stor Fejl! Sigurd, gaa ind til mig selv, Befalingsmand, følg –, nej, en Større: Stallar, følg ham! Stol paa mig! jeg give strax Svar!

(Sigurd bukker og gaar).

Tredie Scene

De Forrige (uden Sigurd Slembe og Sigurd Stallar, hvilken sidste dog kommer strax tilbage).

Kongen.

Nu sætte jeg mig ned; nu skal vi ret tage det grundig. Tal du, Thjostalf, først.

Thjostulf.

Skal der gaa Beviser forud for Jernbyrden, saa lad os begynde med dem. *(til Ivar Ingemundson).* Lever hans Moder?

Ivar.

Hun er i Kloster.

Thjostulf.

Desto større Magt ligger paa hendes Vidnesbyrd, som hun har afsagt Verden, og det er sin egen Skam, hun betror. Forlanger man mere Bevis? Nu, han har det i sit Aasyn, hent Vidkunn Jonson fra Bjarkø, hent de gamle Mænd, som fulgte Magnus paa hans lystige Tog, og vi skulle høre!

Gyrd.

Thjostulf taler, som om han heller vilde Sigurds Vel end Kongens.

Thjostulf.

Det er daarlige Venner, som tage andre Hensyn end Retfærdighedens. Forsømme vi dem, kan Harald maaske miste Mere end det halve Rige. Men ve den, fra hvem Ulykken maatte komme.

Gyrd. Sigurd Stallar.

Dette er Trusel!

Kongen.

Nej, nej, ikke uforligte! Thjostulf har Ret, og hvad jeg føle, er saa mange Ting. Vær nu god, Hallkell!

Hallkell.

Det tror jeg dog, jeg altid har været. Thjostulf var nok langt borte, dengang jeg tog Eder med til Norge og førte Eder for Sigurd Jorsalfarer. Dengang var det lidt voveligere at være Eders Ven end nu.

Kongen.

Ja, ja, Hallkell, du var den Første!

Hallkell.

Men skal Lønnen for det, vi da gjorde, være den, at vi nu skulle faa *to* Herrer, saa vil jeg just ikke kalde den stor.

Thjostulf.

Landets Tarv er dog vel lidt mere end Hallkells, og Retfærdighed ikke altid det Samme som Fordel.

Hallkell.

Landets Tarv beror væsentlig paa Høvdingernes. – Men lad Koll tale; jeg forstaar ikke, hvorfor *han* tier.

Koll.

Ja, jeg kan ingeniunde give Hallkell Medhold.

Kongen.

Der høre du!

Koll.

Jeg maa meget mere give Thjostulf Ret. Jeg har aldrig tvivlet paa, at Sigurd var Magnus Barfods Søn.

Kongen.

Der hører I!

Thjostulf.

Hvad forlange vi saa Mere?

Koll.

Men netop derfor har jeg idag levende husket den Tid, da her var to og tre retmæssige Konger, der laa i Slagsmaal paa hvert Thing hele Landet rundt. Det er den sørgeligste Tid, jeg har levet.

Kongen (*rejser sig*).

Nej, nu blive det saa indvikkel! – Hvad skal vi saa gjøre? Sig det kort!

Koll.

Desværre, det lader sig ikke sige kort. Men Opsættelse har jeg tilraadet fra det Første. Tid giver Tanker.

Kongen.

Nu ja, saa opsætte vi det!

Thjostulf.

Men I lovede ham jo Afgjørelse.

Kongen.

Det gjorde jeg ogsaa ... Dette er som Djævelen, saa indvikkelt. Hør, kan vi dog ikke faa afgjort *Noget?*

Thjostulf.

Ja for Exempel, om han er Eders Broder eller ej.

Gyrd, Sigurd, Hallkell, Bejntejn.

Nej, det er det Samme som Alt.

Hallkell.

Dette er kun en Snare!

Kongen.

Nu ja, hvad skal vi saa?

Gyrd (*sagte til Kongen*).

I husker nok ikke, hvem I har lovet at besøge efter Bordet?

Kongen.

Torden og Lynild, det har jeg glemt!

Gyrd (*hviskende*).

Det er ikke saa godt at lade hende vente!

Kongen.

Nej, hun give mig en Ulykke, gjør hun!

Thjostulf.

Lad denne Dag være mærket af en kongelig Handling; tag Beslutning, før I gaar.

Kongen.

Men, min gode Mand, jeg har gjort Alt, jeg kan!

Thjostulf.

Sig ham i det Mindste et Par Ord til Trøst, saa han har Noget at haabe!

Kongen.

Ja, saa han kan haabe, – ja, det vil jeg!

Halkell *(til Gyrd).*

Han maa ikke tale med ham!

Gyrd *(til Kongen).*

Kan ikke en af os sige Sigurd dette?

Kongen.

Ja, det er bedre! Sig ham, sig ham, at han kan haabe!

Thjostulf.

Men det er dog for lidt!

Kongen.

Men, min gode Mand –

Gyrd.

Hun venter!

Kongen.

Ja, ja! – Ak, hvad en Konge Alt har at høre og gjøre!

(gaar, Hirten følger, efter at først Alle har stillet sig i to hilsende Rækker).

Fjerde Scene

Koll, Hallkell (gaar i Samtale opover). Ivar Ingemundson, Thjostulf (nedover). Ivar Kollbejnson (sætter sig for sig selv).

Ivar Ingemundson.

Slip ikke Kongen af Syne de første Dage, saa er maaske endnu ikke Alt tabt.

Thjostulf.

Jeg giver baade Kongen, Sigurd og hans Sager Fanden.

Ivar Ingemundson.

Det gjør I ikke!

Thjostulf.

Aa nej, det gjør jeg heller ikke. Men jeg vil rejse hjem til Viken. Jeg er kjed af det Hele her.

Ivar.

Det gjør I heller ikke.

Thjostulf *(barsk).*

Jo, jeg gjør!

(Pause).

Saalænge her er Godvejr og Vindstille, er det ofte Hygge med en saadan Konge. Men strax det slaar i Sejlene saavidt, at man ikke netop kan holde Rorpinden med Benene, saa er det dog en Elendighed!

Ivar.

Hvorfor hjalp I ham frem!

Thjostulf.

Ja, det maa I spørge Koll om, han tænkte for mig.

Koll (*nedover, idet Hallkell gaar*).

Taler I om mig?

Thjostulf.

Ja, vi gjør! Hvordan kan I staa foran Harald og sige, det er farligt med to Konger. Var det ikke netop I, som gjorde Harald til Magnus's Medkonge?

Koll.

Men saa skaffede vi jo ogsaa Magnus bort saa hurtig som muligt.

Thjostulf.

Tænkte I altsaa strax paa at styrte Magnus?

Koll.

Duede den Drukkenbolt til Konge?

Thjostulf.

Han var dog bedre end denne – Benmand.

Koll.

Ja, det er en Smagssag.

Thjostulf.

I Begyndelsen troede jeg, det var blot Sprog, han manglede, men det er jo Hoved!

Koll.

Hvem har ogsaa sagt, at en Konge skal have Hoved?

Thjostulf (*studser*).

Ivar Ingemundson.

Det har Gud sagt.

Koll.

Saa, har han det? det vidste jeg ikke. – Men i alle Fald tror jeg, at det ikke er saa rigtig sagt af ham.

Ivar Ingemundson.

Dette er letfærdig Tale, og Skriftens Ord herom burde en gammel Høvding kjende – og ære.

Koll.

Min vise Skjald, jeg tror dog, I har læst en Smule fejl. Thi der staar nok, at en Konge skal være Hoved, men ikke at han skal have? –

Ivar Ingemundson (*svarer ikke*).

Thjostulf.

Er det Eders oprigtige Mening, at en Konge skal være – som denne her?

Koll.

Jeg vil just ikke sætte ham op som et Mønster. Men han er saamænd ganske god, – at sige, saalænge der staar gode Mænd omkring ham.

Thjostulf.

Vi saa det idag.

Koll.

Idag var han ganske dygtig, ret over Forventning. Thi kom en Mand som Sigurd paa Thronen eller ganske nær den, saa var det forbi med os Allesammen.

Thjostulf.

Sigurds Fejl er altsaa, at han har for godt Hoved?

Koll.

Det glæder mig, at I engang har forstaaet det.

Thjostulf.

Det er nederdrægtigt, hvad I der siger.

Koll.

Man ved, hvad man har, men ikke, hvad man faar.

Thjostulf.

Og med dette søvnige Ordsprog tænker I at vippe en Mands Ret og et Livs Lidelse? En liden doven Spøg stiller I hen i Vejen for de Evner, den Virkelyst, der higer mod

sine Fædres Throne! Drager heraf ikke et Uvejr op, saa maatte jeg ikke forstaa de dybe Øjne, som idag dømte vor Forsamling.

Koll.

En Mands Ret og et Livs Lidelse er mig Intet mod et Lands Skjæbne. Den Straf, Koll Sæbjørnson maatte lide for denne Tro, skal han paatage sig med Taalmodighed. Godaften mine Venner!

(gaar).

Femte Scene

Thjostulf, Ivar Ingemundson, Ivar Kollbejnson.

Thjostulf.

Hør, Ivar, der er intet Udkomme! De store Hoveder, der løfte sig op over Massen, behøve kun at blinke over til hverandre, saa trænger Ingen indenfor Kredsen.

Ivar Ingemundson.

Nej, der maa engang komme en Konge, der hugger flere i et Hug.

Thjostulf.

Hvad er det, I der siger? De mægtige Lendermænd, som ere Landets Styrke og Ære, – bed Gud bevare os!

Ivar Ingemundson.

Saa er Verden kun skabt for nogle Faa, og Kristendom en Vildfarelse.

Thjostulf.

I lille, stille Menneske, hvad er det dog for Tanker I omgaas med? –

Ivar Ingemundson.

Dem, der koge paa Bunden af den halve Verden. Hvert Land er mig som et lukket Kar; Laaget derover er Kongemagten, Baandene derom ere Lendermændene. Men den ædle Vin er i Gjæring, den løfter Laaget, den sprænger Baandene, den vælter i røde Strømme over de hellige Marker ved Jerusalem. Thi Korsfarersangen, hvad er den andet end Frihedslængsel og Skaberlyst, som bryder Grændsen og taber sig i det Uendelige. –

Thjostulf.

Var denne Opfatning sand, saa er hele Verden syg med kvalt Aandedræt.

Ivar Ingemundson.

Thi i den hele Verden er der kun ti tusinde Mennesker, der faa røre sig i fri Villie, og den er for Sjælen, hvad Luften for Lungen. De sydlige Lande tappes for det urolige Blod i grusomme Korsfarerkrige; men derved berøves de ogsaa sin Kraft og lade sig atter lænke. – I de nordlige Lande erobrer snart den kuede Kraft Plads over Fængselherrernes Lig!

Thjostulf.

Dette er en Tale af Eders lave Herkomst. Her er Retfærdighed at faa i Landet, her er Plads for den Stærke, jeg har aldrig seet Andet.

Ivar Ingemundson.

Saa stod I ikke ved Haralds Hof idag.

Thjostulf.

Nu ja, kommer det derpaa an, saa skal Sigurd ogsaa erfare, at saa er det.

Ivar Ingemundson.

Nu, saa vis det! – Her er ikke mange, der kjende de Kræfter, som I ejer, fordi I begynder at glemme dem selv. I kjeder Eder nu; her er ikke Krig længer, ikke store Formaal, ikke en undertrykt Sag at kjæmpe frem. Tag Sigurds paa Eders stærke Skuldre og bliv atter Thjostulf Aaleson! Ved dette Hof gaar I tilgrunde! I Øjeblikket blusser I op, Eders ædle Hjerte gjør Oprør, men en Spøg eller en Gave slaar det atter ned. Samle nu disse gode Indskydelser til Dagens bestandige Tanke, og det vil gaa som altid, at en god Sag og en god Mand give hinanden Væxt.

Thjostulf.

Hvor er Sigurd?

Ivar Ingemundson.

Han venter jo i Kongens Rum. Men Kongen er gaaet til sin Frille, i det hele Land er der kun to Mænd, som nu tænke paa ham, det er I og jeg.

(Thjostulf giver ham Haanden og gaar).

Ivar Ingemundson *(til Ivar Kollbejnson).*

Sidder I her?

Ivar Kollbejnson.

Ja.

Ivar Ingemundson.

Venter I Nogen?

Ivar Kollbejnson.

Ja.

Sjette Scene

Sigurd Slembe, Thjostulf, Ivar Ingemundson, Ivar Kollbejnson.

Sigurd Slembe.

Er Kongen ikke her?

Thjostulf.

Nej.

Sigurd *(stigende).*

Er her intet Svar til mig?

Thjostulf.

Nej.

Sigurd.

Hvor gik Kongen hen?

Ivar Kollbejnson *(rejser sig op og kommer frem).*

Til sin Frille!

Sigurd.

Til sin – *(standser).*

Ivar Kollbejnson.

Undrer det Eder? –

Sigurd.

Alt havde jeg tænkt mig; – kun ikke LigeGYldighed!

Ivar Kollbejnson.

Da der skulde besluttes over den fangne Magnus, – gik ogsaa Kongen bort til sin Frille.

Sigurd.

Er det muligt!

Ivar Kollbejnson.

Da han atter spurgte efter ham, var Magnus afhugget den ene Fod, blindet, – og endnu værre lemlæstet.

Sigurd.

Saadan gik det til!

Ivar Kollbejnson.

Men Høvdingerne troede, at Biskop Rejnald af Stavanger gjemte Magnus's Skatte. Da Rejnald ikke vilde tilstaa, hængte de ham ude paa Øren i fuld Ornat; Kongen var den Dag drukken og fik først vide det den anden Morgen.

Sigurd.

Men hvad gjorde han saa?

Ivar Kollbejnson.

Han gik i Kirke og tog Syndsforladelse.

Sigurd.

Men hvad gjorde han med sine Høvdinge?

Ivar Kollbejnson.

Han tog paa Jagt med dem.

Sigurd.

Er det sandt, hvad denne Mand fortæller?

Thjostulf.

Ja, det er sandt! Ja, det er en Skjændsel, og her maa Noget gøres!

Ivar Kollbejnson.

Det sige Flere end I!

Sigurd.

Hvem er I?

Ivar Kollbejnson.

Befalingsmand i Hirden. Men egentlig er jeg Sigurd Jorsalfarers gamle Hirdmand og siden hans Søns.

Sigurd.

Hvad? Er her Mænd fra Magnus's Hird i Haralds?

Ivar Kollbejnson.

Over Halvdelen er Magnus's gamle Hird.

Sigurd.

Og I vilde spise Haralds Brød?

Ivar Kollbejnson.

Thi vi ventede.

Sigurd.

Hvem?

Ivar Kollbejnson.

Vi hørte, at Sigurd Magnusson sejlede i Nordsøen.

Sigurd (*gjør et Sprang frem*).

(*Pause*).

Thjostulf (*efter ham*).

Ingen Voldsomhed!

Sigurd.

I har Ret!

Thjostulf.

Jeg har engang i en farlig og stor Stund brudt min Kongsed. Men siden har jeg dog ikke ret været mig selv. – Gaa aldrig over Lovens Grændse! Men *did*, med alle Eders store Evner, – og hvis I vil have en Hjælp – (*byder Haanden*).

Sigurd (*tager den*).

Tak!

Ivar Kollbejnson.

Saa staar nok jeg Vagt under Eders Galge om tre Dage.

Thjostulf.

Gamle Mand, saa kjender du os ikke!

Ivar Kollbejnson.

Men jeg kjender Hallkell Huuk og ti andre Stormænd her ved Hoffet. Her gjælder det om at komme først.

Sigurd. Thjostulf.

Hvorned?

Ivar Kollbejnson.

Ja, kan I ikke skjønne det, saa vil jeg ikke sige det.

(*Pause*).

Sigurd.

Tænker over Halvdelen af Hirden det Samme?

Ivar Kollbejnson.

Den venter paa et Vink.

Thjostulf.

Imorgen lader jeg Eder tage tilfange, hver eneste Mand, og anklager Eder for Planer til Kongemord!

Ivar Kollbejnson.

I faar Andet at bestille, – saasandt som Koll og Hallkell hviskede sammen her paa Gulvet.

Syvende Scene

De Forrige. Bejntejn. Vagt.

Bejntejn *(til Sigurd).*

I Kongens Navn: I er Fange!

Thjostulf. Sigurd.

Fange!

Bejntejn.

I er anklaget for at have myrdet Thorkel Fostre paa Orknø, og I skal sidde i Forvaring, til I er frifunden eller dømt.

Thjostulf.

Hvem har givet den Befaling?

Bejntejn.

Kongen!

Ivar Kollbejnson *(over til Sigurd).*

Vil I nu? –

(viser paa sine Vaaben).

Ivar Ingemundson *(fra den anden Kant med udstrakte Hænder).*

Nej!

Sigurd.

Nej! – Saadan endte mine Drømme!

(han gaar med Bejntejn og Vagten).

Anden Akt

Sammesteds.

Første Scene

Ivar Ingemundson. *(han sidder og slaar Akkorder paa en Harpe, men holder snart op, læner sig paa den og siger)*

Hvorfor fik jeg Længsler,
som jeg ikke kan løfte?
Og hvorfor ser jeg,
naar jeg kun skal se Sorg?

Flyver mit Øje ud i det Store,
skylles Alting sammen som i Storm,
men flygter det tilbage i det Mindre,
da dunkles det af Medynk.

Thi jeg ser et Folk uden Fører,
jeg ser en Fører uden Folk.
O, hvor Folket lider!
Og Føreren, hvor han længes!

Vidste, vidste Mændene,
at han var midt imellem dem!
Men de se en Mand i Lænker
og lade ham ligge.

Skibet rives bort i Stormen,
en Daare staar tilrors, hvem kan redde?
Han, han, der længes under Dækket,
halvdød og i Lænker.

(opad)

Hør, hvor de skrige
og strække Arme mod dig!
De have Frelsen i sit Skjød,
og du siger det ikke?

Skal de da Alle omkomme,
fordi den Ene mangler?
Vil du ikke offere Daaren,
saa de Mange kunne leve?

Forklar mig: Ordet lyder:
En skal lide for Mange.
Men Mange lide for Een,
o, forklar mig!

Den Visdom, du gav mig,
vikler mig ind i Gaader,
og de Lys, du tændte,
lede til Mørke.

Men ikke mig alene,
Millioner, Millioner!
Rummet rummer ikke alle Spørgsmaal
fra Jorden og op mod Himlen.

Svaghed kaster sig paa Knæ i Klostret,
men Kræfterne ville frem,
de trænges, de længes,
de trykke hinanden ud af Landene, –

Hvorhen? For deres Øje er Nat.
«I Nazareth er Lys oppe!» raaber En,
– raaber saa hundrede Tusind,
Alle se det; til Nazareth!

Men den halve Del dør paa Vejen af Hunger,
den anden halve for Hedningernes Sværd,
Pilegrimen af Pest i Nazareth,
var du der, eller var du der ikke?

O, hvor er du?
Den hele Verden er oppe
og paa Vandring efter dig,
og leder efter dig!

Eller var du i Hungeren?
Var du i Pesten?
Var du i Hedningernes Sværd?

Salter du med Vredens Salt?
Luttrer du i Lidelsens Ild?
Har du Millioners Millioner inde i din Fremtid,
som du saaledes vil frelse?

O, mod dem ere de Tusinde, der nu lide,
blot Een,
og den Ene, jeg vilde bede for,
Ingen!

Jeg følger en liden Bæk
og kommer til et Hav,
jeg betragter en liden Draabe,
og den dunster ind i de uendelige Skyer.

Se, hvor jeg tumler viljeløs paa Tankernes Vover. Vinden væltede min
liden Baad, ved Vraget holder jeg mig.

Led mig, led mig,
jeg ser ikke Land!
Løft mig, løft mig,
jeg føler ingen Grund!

Anden Scene

Ivar Ingemundson, Thjostulf Aaleson, Koll Sæbjørnson. En Kjertesvend.

Thjostulf (*hurtig ind, en Kjertesvend er kommen fra Kongens Værelse*).

Meld mig hos Kongen! – Er der allerede Nogen?

Kjertesvenden.

Hallkell er netop kommen.

Thjostulf.

Skynd dig!

(Kjertesvenden vil gaa).

Koll Sæbjørnson (*kommer hurtig*).

Holdt, holdt! Meld ogsaa mig! (*Kjertesvenden gaar*).

(De to Lendermænd hilse hinanden i Taushed).

Koll Sæbjørnson (*fremover til Ivar Ingemundson*).

I sidder allerede over Harpen?

Ivar Ingemundson.

Ja.

Koll.

Et Digt til Morgenstjernen –?

Ivar Ingemundson.

– som gaar under; ja.

Koll.

Men i Dagen, Ivar Ingemundson! – i Dagen gaar du under.

Kjertesvenden.

Lendermanden Koll Sæbjørnson har Fortræde!

(gaar).

Thjostulf *(gjør en utaalmodig Bevægelse).*

Koll *(til Thjostulf).*

I skal faa komme først, – naar I bliver ældre end mig.

Tredie Scene

Thjostulf. Ivar Ingemundson.

Ivar.

Thjostulf, hvorfor taler I ikke mere med mig? Jeg trænger det.

Thjostulf.

Den Tause er tryg.

Ivar.

I arbejder utrætteligt, jeg har seet det. Sig mig blot *saa* meget: lykkes det?

Thjostulf.

Om en liden halv Time kan I selv se. – Har I været i hans Fængsel?

Ivar.

Ja. Han er meget forandret, haardere, koldere. Jeg siger Eder, I skal lade Ivar Kollbejnson og den halve Hird sætte fast. Ivar er hos ham hver Dag, et mørkt Fængsel er Værksted for det Onde.

Thjostulf *(efter at have betænkt sig, tager ham ved Armen).*

Ser I de Langskibe, som idag ere komne for Bryggen?

Ivar.

Det er jo Eders egne.

Thjostulf.

Man har overdraget mig et ærefuldt Ærinde til Thrøndelag.

Ivar.

Vil I da forlade ham?

Thjostulf.

Ved I, hvem som følger mig?

Ivar.

Nej.

Thjostulf *(hviskende).*

Sigurd; – hys!

Ivar.

Thjostulf, saa krænker I Loven!

Thjostulf.

Loven er ogsaa med. Thi endnu En kommer ombord.

Ivar.

Kongen? –

Thjostulf.

Kongen selv!

Ivar.

Hellige Olaf, hvordan er det gaaet til?

Thjostulf.

Jeg har gjort en Opfindelse. Jeg har ladet Kongen love Alt til Alle, men mig har han samtidig lovet endelig engang at fri sig fra sine Plagere, og for ti Herskere tage een.

Ivar.

Sigurd skal blive Medkonge!

Thjostulf *(nikker og gjør Tegn til Forsigtighed).*

Ivar.

I har vundet mange Sejre, krigsvante Høvding, men ingen smukkere, ingen større og med saa uhyre Følger!

Thjostulf.

Jeg tror det næsten selv; jeg er idetmindste glad, som da jeg var Barn. Men de To tale med Kongen alene. De kunde skræmme ham i det allersidste Øjeblik, de kunde lokke ham, saa han røbede sig. Havde jeg ham først ombord paa mit Skib!

Ivar.

Hvor jeg misunder Eder denne Evne til at sætte hver Tanke i Handling!

Thjostulf.

Islænding! Gaa med til Nidaros! Hør Sigurd tale fra Frostathing!

Ivar.

Ja, ja!

Thjostulf.

En frisk Bris staar netop ned fra Fjeldene.

Ivar.

Og Haab fra det Høje!

Kjertesvenden (*kommer*).

Kongen melder, at han er færdig, – at han venter Eder!

(*gaar*).

Thjostulf (*til Ivar*).

Saa har han holdt sig, – saa rejse vi til Sejer og Fest!

(*gaar til Kongen*).

Ivar.

Jeg henter mine Søndagsklæder.

(*Udgangsdøren*).

Fjerde Scene

Koll og Hallkell (fra Kongens Værelse).

Hallkell.

Han gik glad ind!

Koll.

Og hans Glæde vil fordoble sig, naar han derinde finder to Gaarde føjet til sit ærefulde Ærinde.

Hallkell.

I saamegen Lykke og paa Rejsen i nye Festindtryk glemmer han Sigurds Sag. Thjostulf er forfængelig og ingenlunde dyb.

Koll.

Men den anden er dyb. Hvilket uhyre Parti han alt har faaet, og hvem er dog hans Redskaber?

Hallkell.

Vi behøve ikke at tænke derover, naar vi kun faa ham selv flyttet til et sikkrere Sted. Thjostulf sendt til Thrøndelag er ikke nok. Sigurd maa ogsaa bort fra Bergen, – *langt bort!*

Koll.

Med den sidste Sag vil jeg Intet have at gjøre.

Hallkell.

Den anser jeg for vigtigere end den første. Saalænge Sigurd sidder her, er Ingen sikker. Jeg vaagner hver Morgen i en Skræk, nu vil jeg gjøre Ende derpaa.

Koll.

I har meget Mod, Hallkell.

Hallkell.

Bejntejn har paataget sig det Hele; han er alt paa Vejen.

Koll.

Nu, det kan jeg bedre lide.

Hallkell.

Hvorfor?

Koll.

Det er godt, at et Parti har slige Mænd, – saa slipper man at være dem selv.

Hallkell.

Da agter jeg dog ikke et Øjeblik at unddrage mig Ansvaret.

Koll.

Det vil jeg ligne ved, at I foruden Eders egen Kappe ogsaa bærer Bejntejns.

Hallkell.

Men naar Sigurds Forsvinden en Dag bliver bekendt, saa maa dog Bejntejn for at redde sig have Lov at opgive os?

Koll.

Hvem taler her om os? Jeg har den hele Tid fraraadet.

Hallkell.

Saa har I dog Intet derimod.

Koll.

Det er en ganske anden Sag. Spørger I, om jeg ønsker en farlig Mand afvejen, svarer jeg ja. Men spørger I, om jeg eller I skal gjøre det, saa svarer jeg nej.

Hallkell.

I begynder at gjøre mig raadvild. Jeg indser, at vi ikke kunne stole paa Eders mægtige Hjælp.

Koll.

Saa det indser I? – Naar Sagen engang bliver bekjendt, hvem skal da som en ganske upartisk Mand træde til og forsvare Eder?

Hallkell.

Det tænker I at gjøre?

Koll.

Saa hold mig udenfor. Jeg ved Intet og fraraader Alt.

Hallkell.

Nu forstaar jeg. Sigurd skal inden Aften være en død Mand.

Koll.

Bed Gud bevare Eder! Ikke saadan, det er mit Alvor! I krænker alle Love, og han er en forsvarsløs Mand.

Hallkell.

Men en farlig Mand, som hver Dag bliver farligere.

Koll.

Den Følelse, I har for Eders Fædreneland og Konge, glæder mig. Men vogt Eder, Hallkell!

Hallkell.

Hvad kan jeg tabe? Min Stilling hos Kongen kan jeg ikke tabe!

Koll.

I Kamp med Sigurd kan I tabe, og jo dybere I har viklet Eder ind, des slemmere kan han straffe.

Hallkell.

Allerede har jeg gjort formeget, til at *han* kan tilgive.

Koll.

Ja, – I har et stærkt sort Haar. Det skulde gjøre mig ondt engang at se det vippe om en Skarpretters Fingre.

Hallkell.

Vil I afskrække mig – eller tilskynde mig?

Koll.

Eders Kamp med Sigurd er en Kamp om Livet. Kunde I desuagtet skaane ham, var det stort gjort af Eder, Hallkell.

Hallkell.

Nu tror jeg nok, at jeg ikke taler mere med Eder herom.

Koll.

Nej, det er bestemt det Klogeste.

Hallkell.

Godt, – saa taler jeg med Bejntejn.

Koll (*ligegyldigt*).

Bejntejn?

Hallkell.

Bejntejn har paataget sig at føre ham ind gennem Fjordene; men paa Vejen –

Koll.

– Ja, det er en lang Vej, Farvel! (*vil gaa*).

Hallkell.

Jeg gaar med.

Koll.

I skal jo tale med Bejntejn?

Hallkell.

Han er udenfor.

Koll.

Ah, saa bliver jeg her!

Hallkell.

Ja, han kan ogsaa gjerne komme ind.

Koll.

Min Vej falder idag ikke sammen med Eders eller Bejntejns!

Hallkell.

Jeg gaar! (*gaar*).

Femte Scene

Koll. Thjostulf.

Koll (*alene*).

Jeg maa dog se, hvordan Thjostulf ter sig. Om han tager Snøret om Benene eller slider det. – Endnu gladere? – – Han har det om Benene, den brave Mand!

Thjostulf.

Ser I nogen Forandring ved mig!

Koll.

Ikke den ringeste!

Thjostulf.

I betragter mig saa deltagende.

Koll.

Saa er det vel netop, fordi jeg ingen Forandring ser.

Thjostulf.

Jeg er den samme Nar, mener I?

Koll.

Saa, er I det?

Thjostulf.

Men heller være den samme Nar end den samme Skurk.

Koll.

I har i alle Fald den samme Artighed som altid.

Thjostulf.

Der gaar en vis Artighed her til Hove, hvis Ægthed jeg havde Lyst at prøve med Æggen af et godt Slagsværd. Men det vilde være som at hugge i Uld.

Koll.

I minder mig stærkt om Gutten, der tænkte, han kunde gaa Elven i sin Faders Træsko. – – Hvad vilde I til Hove, Thjostulf?

Thjostulf.

Jeg saa, det gik *Eder* saa godt her: – Men jeg mærker nu, at jeg burde have ventet, til jeg blev gammel; thi da kan man krumme Ryggen bedre efter Smuler fra Herrens Bord.

Koll.

Hvordan var det, – I fik jo et ærefuldt Ærinde nordpaa?

Thjostulf.

Ja.

Koll.

Eders Langskibe ligge alt for Bryggen. – I tog imod det?

Thjostulf.

Det var Kongens Befaling.

Koll.

Og idag har I faaet to ret anstændige Gaarde i Rejsenisten?

Thjostulf.

I er godt underrettet.

Koll.

Nu, saa kommer I Eder jo!

Thjostulf.

Synes I?

Koll.

Saamænd! Det er ganske artige Smuler; man tager dem heller ikke op uden med krum Ryg.

Thjostulf.

Det skulde ikke være Eder, jeg havde at takke for disse Gaver?

Koll.

Det skal man i al Fald ikke mærke paa Eders Sprog idag. Imidlertid er det mig kjært, at I har taget dem. Og kunde I med disse Gaver bringes til at erindre, hvem der er Eders sande Venner, som trods Alt paaskjønne de store Tjenester, I har vist Kongen og den nærværende Statsorden, saa vilde det være mig dobbelt kjært.

Thjostulf.

Disse Gaver behøve ikke at erindre mig derom. Det har tynget paa min Sjæl i lang Tid, det har født den Beslutning, at hvad jeg da gjorde galt, det vil jeg nu gjøre godt igjen.

Koll.

Da maa jeg minde Eder om, at disse Gaver ogsaa have en anden Hensigt. Det er den, at fortælle Eder, Thjostulf Aaleson, hvem det er, som her har Magten!

Thjostulf.

Nej, da maa ogsaa jeg fortælle *Eder* Noget! Jeg har faaet Bud fra flere af Landets Stormænd, fra Vidkunn af Bjarkø, fra Gunnar af Gimse, fra alle de Bedste i Thrøndelag; de ere trætte af Eder, de ere villige til med mig at se Sigurd ophøjet til Haralds Medkonge!

Koll.

Hvad vover I?

Thjostulf.

Og jeg tog det ærefulde Ærinde, fordi det netop fører mig did, til disse Mænd, til Thrøndelag, til den store Sten paa Frostathing, hvor Sigurd kaares!

Koll.

Thjostulf!

Thjostulf.

Dernæst tog jeg de to Gaarde, fordi det var en god Hjælp: med dem kan Sigurd hverve mange Tilhængere i Thrøndelag!

Koll.

Oprører!

Thjostulf.

Dernæst tager jeg Sigurd selv med paa mit Skib!

Koll.

Men dernæst begaar I den Daarskab at fortælle Koll Sæbjørnson dette!

Thjostulf.

Men dernæst den Forsigtighed at lægge til: Kongen følger ogsaa med; – *nu* er han ombord paa mit Skib! Han beder hilse, at han ikke vil anstrænge Eder, I har tjent saa længe, I og Hallkell og andre brave Høvdinge skulle faa blive her tilbage som Vægtene for den tomme Borg! – Farvel, gamle Mand!

(gaar).

Sjette Scene

Koll (*ualmindelig nedslagen*).

Just som jeg havde ham i det trange Sund, faar han Lods ombord og staar for fulde Sejl tilhavs – med hele mit Livs Arbejde! Er her da Intet at gjøre? Hallkell, Bejntejn, nu komme I for sent, Sigurd er allerede paa Kongens Skib! Kongen, Kongen, Kongen! Offre sin gamle tro Hjælp for en Eventyrer! Som alle Svage flyr han dem, der mene ham det vel, og tyr til dem, der ombringe ham! Thi om et Aar har han ingen Skygge af Magt, den Borg af sikkre Mænd, hvori den boede, bliver væltet, og Landets Fremtid lægges atter aaben for alle Storme!

Var det ikke sikkrere, hvad vi byggede, end at det kunde væltes i et Øjeblik og ved en eneste Mand! O, jeg har ofte tænkt det, Bunden, hvorpaa vi byggede, var Lovløshedens, jo mere vi lagde i Højden, des snarere tog det Fald!

Men hvilken Tilstand er usikkrere end den gamle Selvherskermagts? Naar vare vi lovløserere end i Jorsalfarers sidste Dage eller i hans Søns første? Værn, Værn for os selv og vore Love trængte vi og det byggede vi, nu er det styrtet!

Thi Sigurd rejser de gamle Selvherskerdage. En Mand, der i femten Aar og trods saa store Lidelser ikke kan glemme, hvem han er, han maa føle et uhyre Kald, han vil kun skabe af sit eget Hoved, han vælter vore Planer, og Landet skal atter skjælv i den Enkeltes Vilje. Men efter hans Død? Staa som en bange Jomfru, der venter sin Bejler, forknyt og umyndig.

Saa var det Altsammen forgjæves! Saa lever fremtidig kun en Erindring om, at vi styrtede den unge Magnus, men ikke om, hvad vi tænkte at rejse, – ikke om, at vi for det ene Kongespir vilde hæve en uhyre Borg omfattet af Mure med hundrede Taarne! Nu falder Aftensolen, Koll, og finder ikke din Gjerning.

Syvende Scene

Hallkell. Koll.

Hallkell.

Op, samle Eders Folk, Lendermand; Sigurds Fængsel er aabent! Bejntejn søger jeg forgjæves, vistnok søger han Sigurd.

Koll.

Sigurd er paa Kongens Skib, men Kongen følger Thjostulf til Frostathing; der skal Sigurd kaares. Utaknemmelighed tog vor Magt, og Daarskab vil forlise den! Læg vore Langskibe ud, vi sejle over til min Søn og give Landet til dets Skjæbne.

Hallkell.

Det skulle vi? Heller vil jeg slaas med Thjostulf midt paa Fjorden og tage Kongen fra ham!

Koll.

Saa bliver Hallkell Jonson Norges Konge og det Sidste værre end det Første.

Hallkell.

Saalænge Kongen holdes fjern fra sit Raad, er han en fangen Mand og bliver først Konge igjen, naar han er befriet.

Koll.

Saadan Tale beviser mig først, hvor indvendig opløst den Tilstand var, – som jeg tænkte saa sikker!

Hallkell.

Men hvilken Statsorden i Verden kan blive sikker, naar dens Beskyttere i Farens Øjeblik forlade sin Vagt?

Koll.

Den, jeg har staaet Vagt for, har givet mig min Afsked. Det kan smerte; thi jeg er gammel og har været tro; men jeg vender ikke mine Vaaben mod min egen Herre og Lov, endnu mindre mod mit eget Værk.

Hallkell.

I talte anderledes, Koll, da Kong Magnus skulde styrtes!

Koll.

Ja, tænkte vi dengang at bygge Lov og Orden paa en ulovlig Grund, saa se vi nu Følgerne!

Hallkell.

I tør altsaa ikke mere blive og forsvare Eders Venner?

Koll.

Jeg er for gammel til at søge Plads i det Nye, lad dem saa bygge, der kunne, jeg søger Hvile hos min Søn. –

Hallkell.

Ja, *ham* hjalp vi til Jarl over Orknøerne, I har faaet, hvad I søgte, – og nu svigter I os!

Koll.

Eders hovmodige, uforstandige Væsen har fjernet Kongens og Folkets Tillid; nu, da det bliver tomt omkring os, angriber I Eders egne Venner!

Halkell.

Gamle Hykler, jeg har talt og handlet, hvor I selv var for fejs, og nu regner I mig dette til Last? –

Koll.

Fejs? – Nej, lad dog ikke Folk sige, at vi kun vare Venner, saalænge vi havde samme Fordel!

Halkell.

Men hvem er det, der her lader det briste?

Koll.

Alt skal jeg gjøre for mine Venner, kun ikke hjælpe dem til Angreb paa den højeste Lov!

Halkell.

Lov, I taler om Lov? Det er ikke en Time siden, I stod her og talte for Sigurds Mord imod alle Love! I sidder fast i en Væv af Modsigelser; Samvittighedens Spinderske lurder fra sin Krog, men I søger endnu at sprælle med Værdighedens Vinge!

Koll.

Den, der er farlig for Landets Hovedlov, kan vi støde ned; men Hovedloven selv kan vi ikke styrte. Er der Modsigelse heri, saa har hele mit Liv været fejl ført, og saa har jeg en angerfuld Aften.

Halkell.

Til at angre findes altid en Tid, men ikke til at handle.

(vil gaa).

Ottende Scene

De Forrige. Thjostulf, siden Ivar Ingemundson.

Thjostulf.

Er Sigurd ikke her?

Hallkell og Koll.

Er han ikke paa Eders Skib!

Thjostulf.

Nej. – Jeg tænkte, han var her og søgte Kongen; men Kongen er alt ombord.

Hallkell *(til Koll).*

Saa er Bejntejn kommen først, – og vi ere reddede! –

Ivar Ingemundson *(kommer).*

Er Sigurd ikke her!

Thjostulf.

Nej! Har heller ikke du seet ham?

Ivar.

Jo, seet ham har jeg!

Thjostulf.

Hvad mener du? Hvor?

Ivar.

Da jeg gik herfra for at hente mine Sager, kunde jeg ikke faa det over mig at gaa forbi hans Fængsel, jeg sprang ind og fortalte ham, at strax kom Kongens Mænd og førte ham til Frihed, til Eder, til Kongen, til Nidaros, til Thronen! Han faldt paa sine Knæ, bad og brast i Graad. Men jeg ilte hjem for at hente mine Sager, saa tilbage forat vente ved hans Side. Da var Døren aabnet, Kongens Mænd vare komne, fortalte Vagten, men Bejntejn var deres Anfører!

Thjostulf.

Bejntejn! – – Jeg er overlistet! ... *af Eder!*

Ivar.

Ja, det er af dem!

Thjostulf.

Hirden drager strax forbi til Indskibning, stands den her!

(Ivar gaar).

Hallkell.

Hvad skal den her?

Koll.

I vover dog ikke?

Thjostulf.

Trøstig har han fulgt sine Mordere, han troede, det gik til Frihed, til mig, til Kongen, til Nidaros, til Thronen, – og de have ført ham til Dødens Huler. O Skjændsel og Nederdrægtighed, o fordømte Lovbrydere, o Stimænd i en Konges

Raad! – Ja, i Kongens Raad med hvilken Blodskyld har I ikke betyngt det fra den første Dag; – ogsaa dette Offer vil engang som et ondt Spøgelse forfølge Kong Haralds Minde, ligesom Magnus's Lemlæstelse, ligesom Bisp Rejdars Drab, ligesom de fangne Høvdingers, der lede for Magnus! – I have givet ham Navn af Konge, men stjaalet hans Navn som Menneske for Tid og Evighed. I har nedsat ham til et Baghold for Eders Myrdelyst! Og hvem er han, som I sidst have myrdet? Kongens Broder, Magnus Barfods første Søn og den første Høvding, der nogensinde er kommen til Norge! Han var Rigets Frelse, han var Manden, vi skulde have ventet, da vi tog vor Tilflugt til Harald, han er den, der nu kunde have gjort godt, hvad vi da gjorde galt! Men I have dræbt ham, I have dræbt Landets Fremtid! – mit Arbejde har I ogsaa dræbt, jeg har gaaet i Maaneders Spænding, jeg tog ret et Tag, jeg troede, det var lykkedes, jeg holdt mit Værk op mod Fremtidens Gud, da brast det mellem mine Hænder!

Hallkell.

Ja, nu maa I vel sørge, Thjostulf; thi med Sigurd faldt Eders Oprør! Hvad nytter det nu, I har bedraget Eders gamle Venner, har lokket Kongen som Fange ombord paa Eders Skib og lokket ham ind i landsforræderiske Planer? – Nej, spar Eders vrede Mine; I er Lovbryderen! Vi ere de, som have frelst Landet! – Dets Skjæbne skal ikke kastes i en Eventyrers Lune, men hvile paa en Vagt af sikre Mænd. – I har seet, hvordan de *slaa til Jorden* Enhver, som modsætter sig!

(Man har hørt og hører Hirden drage op).

Thjostulf.

Nej, nu skal det være forbi med Eders Blodherredømme. Knækkede I mine Planer som en ond Hagelbyge, – Eders skal dog heller ikke gro i Landet!

Koll.

I staar med Trusler og taler som Overherre! Naar Raseriet dunster bort, vil I kunne overse, hvor liden Eders Magt er bleven. Kongens Raad er atter indsat, og I er den Eneste, som er kommen udenfor. – Hallkell, nu gaa vi til Kongen!

Thjostulf.

I skal aldrig mere skue hans Aasyn! Nu er Hirden kommen. (*Musiken standser*). Jeg er dens Hovedsmand, jeg er fra idag den Anden i Riget. I Kongens Navn, I ere Fanger og skulle føres til det Fængsel, hvori Sigurd sad.

Begge.

Hvad vover I?

Hallkell.

Betænker I Følgerne?

Thjostulf.

Først gør jeg min Pligt, siden betænker jeg Følgerne!

Hallkell.

Men os kan Ingen dømme uden Kongen! Vi forlange at stilles for Kongen!

Koll.

Nu er jo Enhver Konge, som blot vil være.

Thjostulf.

Saa høste I Frugterne af Eders egen Udsæd.

Niende Scene

De Forrige, Ivar Ingemundson, Ivar Kollbejnson.

Thjostulf.

Befalingsmand, disse Mænd føres til det Fængsel, hvori Sigurd sad.

Ivar Kollbejnson.

Eders Vaaben!

Koll *(giver).*

Hallkell.

Det har i fem Aar kun været draget til Kongens Beskyttelse! *(giver).*

Thjostulf *(til Koll).*

Sig dog ogsaa I en Spøg, idet I gaar fra Hove, I havde før saamange! –

Koll.

At jeg gaar, og I bliver, er Spøg nok.

(de berede sig til at gaa).

Ivar Kollbejnson *(ilsomt til Thjostulf).*

Gyrd er udenfor!

Thjostulf.

Ogsaa han, ogsaa han!

(Ivar Kollbejnson aabner Døren).

Koll og Hallkell *(som netop skulde ud).*

Gyrd!

Tiende Scene

De Forrige. Gyrd.

Gyrd.

Her er Bud fra Bejntejn!

Alle.

Fra Bejntejn!

Gyrd.

Bejntejn skulde bringe Sigurd til et sikkert Sted, han fulgte frivillig. Men da han saa, det gik ind igjennem Fjorden, blev han urolig. Snart vilde han rejse sig, to Mænd rejste sig ogsaa og holdt i hans Kappe. Da slog Sigurd en Haand i hver af dem, drog dem med sig i det iskolde Vand, løste sig der fra dem og svømmede selv videre under Vandet. Før Baaden kunde vendes og de to Mænd reddes, naaede han Foden af Fjeldet, og snart saa de ham uden Kappe og Hat klattre op over den glatte Væg.

Hallkell.

Der brast det sidste Toug!

Koll.

Og vi drive ud i Borgerkrigens Storme!

Ivar Ingemundson.

Arme Sigurd! Midt om Vinteren i Fjordens Isvand, paa de øde Fjelde uden Kappe og Hat!

Thjostulf.

Da fødes onde Tanker!

Ivar Ingemundson.

Skulle vi lade Hirde rykke ud og lede ham op?

Thjostulf.

I hver Mand som nærmer sig, ser han en Fjende og flygter, thi troløse er Ingen behandlet.

Gyrd.

Bejntejn raabte til ham, han skulde ikke dræbes, blot føres til et sikkrere Sted; men han flygtede.

Thjostulf.

Hans Flugt friede Eder fra et Mord.

Koll.

Hvilken end vor Hensigt var: nu maa fælles Fare forene os! Fra denne Stund er Borgerkrigen begyndt. Enhver Handling, hvormed vi tænkte at slukke, vil i hans fornærmede Sjæl puste Ilden op til en uhyre Lue, hvori snart hele Landet brænder.

Thjostulf.

Ja, *lever* Sigurd, saa have I ført os til Randen af en Afgrund.

Hallkell.

Det er koldt Vejr, med Vind fra Nord.

Gyrd.

I Nat bliver det haardt paa Højjældene!

Ivar Ingemundson.

Stakkels Sigurd! Desværre han overstaar det!

Koll.

Ja, han er stærkere end Andre.

Ivar Ingemundson.

Men den Taalmod, den Fred, hvormed han kom tilbage fra femten Aars Flugt, den fryser ihjel inat.

Thjostulf.

Fra imorgen søger han Varme ved Broderkrigens Baal.

Koll.

Og det, vi Alle vilde forhindre, det sker!

Ivar Ingemundson.

Kan vi dog ikke standse ham?

Ivar Kollbejnson.

Kan man ikke byde ham de Forslag, som før vare færdige?

Koll.

Ansigt til Ansigt med denne Fare siger jeg for min Del, at jeg tilbyder Alt.

(Hallkell og Gyrd trække sig sammen til en anden Side).

Ivar Ingemundson.

Nej, nu tror han Ingen længer.

Thjostulf.

Du har Ret. Saa maa Uvejret komme! Naar det sidste Skybrud med Tordenskrald er faret hen, hvilke Stammer ere da spaltede, hvilke Dæmninger sprængte, over hvis Agre og Huse gik Fjeldskreden og Flommen? –

Ivar Kollbejnson *(med Heftighed).*

I, Thjostulf, kan kue den hele Fare! Kongen er i Eders Vold, ogsaa de, der kunne beskytte ham; – blot et sagte Tryk og Alting synker; det er nu ikke mere værdt!

Hallkell, Gyrd, Koll *(frem fra hver sin Kant).*

Nej, nej!

Thjostulf.

Nej, der er dog Noget, som er værre end Borgerkrig.

Koll.

Altsaa, Thjostulf: I kæmper mod Sigurd?

Thjostulf.

Mod Sigurd? Nej!

Gyrd, Hallkell.

Forlader I Kongen!

Thjostulf.

Jeg forlader Begge. I, der kunne, skulle kjæmpe, I ere Alle fri!

Ivar Kollbejnson.

Thjostulf!

Ivar Ingemundson.

Saadan er det bedst!

Halkell.

Velan, saa drage vi Leding til os og hvile paa den, som paa et Skjold. Magten er Lovens Væрге, i Ufred er den Loven selv.

Koll.

Og som et stærkt lastet Skib offerer til Bølgerne, naar det stormer, – skulle ogsaa vi kaste Ejendom og Fordel ud til Mængden; – naar vi blot naa Havn, er der nok at vinde.

Ivar Ingemundson.

I, Thjostulf, hvad vil I?

Thjostulf.

Drage til mine Gaarde.

Ivar Kollbejnson.

Thjostulf!

Thjostulf.

Mit Haab og mit Arbejde er kastet som et Barns Leg.

Ivar Ingemundson.

Alle have vi tabt og Ingen vundet.

Koll.

I en Taage have vi kjæmpet, to Afdelinger af samme Hær, kun saaret *hverandre*.

Thjostulf.

Thi Noget skulde frem, som Ingen af os var mægtig.

Hallkell.

Lad os gaa til Kongen, bekjende ham Landets Fare, men ogsaa tilsige ham vor Bistand.

Koll, Gyrd.

Ja, til Kongen!

Thjostulf.

Jeg følger med for at tage Farvel.

Ivar Kollbejnson.

Thjostulf!

(Denne ændser det ikke, men gaar).

Ivar Ingemundson.

Men *jeg* vil gaa til Kirke og lade en Messe læse for den Sjæl, som inat skal brydes med sin Gud oppe i Højfjeldenes Kulde.

(han gaar, Ivar Kollbejnson langsomt efter).

En trang Bjerghule. Mørke.

Sigurd *(kommer krybende ind ovenfra).*

Nu kunne de ro hjem med Sigurds Kappe og Hat. Jeg skal hente begge Dele tilbage en graahvid Nat i kold Vind fra Nord. – Her er fugtigt. Saa bor her ikke Dyr. Naar jeg standser, fryser jeg. De vaade Klæder ere stivnede til Is og skjære mig. De rasle, naar jeg gaar, som fulgte mig en Benrangle nøjagtig med samme Skridt. Det er Døden selv! Den Knoklede vil eje mig, siden jeg svømmede hans brede Fjord. Men Livet har bedraget mig, nu bedrager jeg Døden. Thi hernede kan Nattens skarpe Fjeldsno ikke længer naa mig; Lemmerne kunne give hinanden Varme. Og saa vil jeg tænke over, hvorfor jeg er kommen hid.

Begyndelsen er, at jeg er en Konges Søn. Men i mit tyvende Aar blev jeg fortroldet til en sort Hund og jaget ud i al Verden. Paa mine Fædres Sæde satte sig en gal Mand, saa kom et Barn, saa kom en dum Enfoldig. Men jeg joges bestandig rundt, til jeg blev saa tam, at jeg slikkede den Haand, som jog. Da fik jeg komme hjem igjen, og den Enfoldige i mit Sæde blev spurgt, om han kjendte mig. Jo, sagde han, han er min fortroldede Broder, jeg vil tage ham op i mit Skjød. Men Skjødet var det dybe, kolde Hav, jeg skulde synke, men se, jeg sank ikke, jeg steg. Men Hundepeltsen sank, og den, der steg, var en Konge *(rejsende sig)* i Hevnens Rustning, med Fortvivlelsens Øje og et rødt flammende Sværd. Naar det engang svinges, skal det lyse over hele Norge, Taarer følge saa tæt som Regn paa Lynild, og dog kan ikke hele Slægters Graad forløse den, som nu er indeklemmt i mit Bryst.

(kaster sig ned).

(Hvilende paa en Arm halvtoprejst).

Skal jeg leve med denne Smerte? Døden er bedre Døden vilde de ogsaa give mig, men jeg fik Livet. Saa maa det være hine, der skulle dø; thi Begge kunne vi dog ikke leve!

Da jeg holdt det ud i Asiens Hede, sagde jeg til mig selv: saa maa du være Livet værdig. Holder jeg det ud i Nat, saa maa en Anden være det uværdig.

En Konge! Hvad tænkte jeg mig ikke, naar jeg tænkte mig en Konge! I hvert Land, jeg for, tog jeg en Sten til hans Krone, de store Mænd gave Visdom til hans Scepter, enhver god Lov lagde jeg om ham som et Rygte. Men da jeg kom hjem til min Throne, var en Padde krøbet op derpaa. Skal jeg nu lade den sidde og selv flygte videre?

(rejses sig mere).

Nej, ved den retfærdige Gud, hid og ikke længer! Fra her af, maa jeg jage, og de se til, om de kunne finde en Hule. Kongeborgen vil jeg opbryde, Regnskabens skarpe Vinterluft skal strømme ind til dem. Endnu Mere: jeg vil styrte disse Forsmædelsens Rester ud af de aabnede Vinduer, ligesom hin Israels Hevner. Ham selv, hans Raad, hans Tjenere, de største med de mindste, alle, som have mættet sig med Uretfærdighed. O, det, der nu er ulykkeligt, maa blive lykkeligt, det maa ikke hulke i en eneste skjult Krog, – o, jeg hører det græde lige hid, men mest fra et Kloster paa Nidarholmen. Magnus! Atten Aar gammel sad han i en øde Nat! Ham vil jeg løfte op paa Fløjel og bære ind til sine Venner. Men hver den, som forlod ham, skal vises ud, hver den, som kjæmpede mod ham, skal dø, hver den, som trodser os begge, skal ogsaa dø, ja, om de vare ti Tusinde! – hvem ser paa mig der fra Krogen? –

Kan man se sig selv? – – Feber fra det kolde Vand. Thi ser jeg mig først selv idag, hvem var jeg saa igaar?

Slægten har en Aabenbaring, den Enkelte kjender ingen anden end den, han kan finde ud af sin Skjæbne og sin Trang. Det tør jeg kalde en Aabenbaring, efter femten Aars Flugt at være ført hid.

Paa denne Nats Is skulde min Vilje slibes. Dette Tilflugtssted er med flittige Tagdryp i tusinde Aar hulet ud for denne ene Nats Bestemmelse.

Atter der! Er du en Anden end min egen Tanke, saa tal! Eller gaa et Skridt imod mig, og jeg skal sige, du er til. Du gør det!

Man siger, at kun den, der skal dø, kan se sig selv. Skal jeg da dø? Thi nu ser jeg mig selv, nu løfter jeg en Haand, nu sænker jeg den. Jeg er syg, jeg maa finde Folk og redde mig. Jeg fryser, jeg vil sætte mig; se: han i Krogen sætter sig ogsaa. O, hvor jeg skjælver, og dog brænder mit Hoved, brænder med Gnister af hundrede

tusinde smaa Lys, – o, hvis jeg dog skulde dø! Hvorfor døde jeg saa ikke i Vandet, hvorfor dræbte de mig ikke, nej, jeg skal ikke dø, men jeg skal lide. Bare det snart lysnede i Dagen, saa jeg kunde finde frem til Folk.

Tredie Akt

Kongebryggen i Bergen, Fjorden op imod den, men saameget lavere, at ingen Baad ses, naar den lægger til. Stene i lige Afstand paa den ene Side og ud imod Fjorden. Nat og ved Juletid.

Første Scene

En Vagt. En Nonne.

(Vagten sidder paa en Sten i Baggrunden, Nonnen paa den anden Side og i Forgrunden; hun beder sin Rosenkrands, foroverbøjet, standser undertiden og ser mod Fjorden.)

Vagten *(synger):*

(«Magnus bliver blindet»).

«O, lad mig endnu een Gang faa se
op mod de tindrende Stjerner!»
bad ung Magnus og sank i Knæ,
det var Ynk at se.

Alle Kvinder i Graad sig fjerner.

«O, først imorgen! først Fjeldene se
og Søen, hvor langt den blaaner,
een Gang til, og saa kan det ske!»
og han sank i Knæ; og hans Venner med ham: o, skaaner!

«O, først til Kirke, Guds hellige Blod
være det Sidste, jeg skuer!
Det skal bade i Lysets Flod,
tage mildt imod
mit Øjes bristende Luer!»

Staalet randt i, og hans Øjes Væld
sank som et Lyn i Natten.

«Magnus vor Konge, Farvel, Farvel!»
– «O, Farvel, Farvel,
I, som fulgte i Somre atten!»

Anden Scene

De Forrige. Ivar Ingemundson. (Vagten rejser sig).

Ivar (*imod ham*).

Guds Fred paa Vagten! En kold Nat.

Vagten.

Kold Nat.

Ivar.

Fuldmaane og rolig Sø.

Vagten.

Rolig Sø.

Ivar.

Stusle at staa alene.

Vagten.

Jeg er ikke alene.

Ivar.

Nej, nu ser jeg – en Kvinde.

Vagten.

Hun er gal.

Ivar.

Intet muntert Selskab i Mørke.

Vagten.

Tredie Nat, at hun kommer igjen.

Ivar.

– Maa dog tale til hende.

Vagten.

– Hun svarer ikke.

Ivar.

Hvad foretager hun sig den lange Nat?

Vagten.

Sidder, som du ser.

Ivar.

Er der Nogen, som kjender hende?

Vagten.

Hun er ikke herfra. –

Ivar.

Skulde forsøge at faa hende i Hus; hun fryser ihjel.

Vagten.

Hun vil ikke.

Ivar (*til Nonnen*).

Guds Fred!

Vagten.

Han skal prøve det, han (*opover*).

Nonnen (*ser op, sænker atter Hovedet og beder som før*).

Ivar.

I maa fryse, ærværdige Søster; – sidder saa stille –.

Nonnen (*nikker og fortsætter*).

Ivar.

Vil I ikke søge Hus?

Nonnen (*ryster Hovedet*).

Ivar.

Har I Sted, hvor I kan tage ind?

Nonnen (*nikker*).

Ivar.

Er det for at gjøre Bod, I sidder her ved Nattetid?

Nonnen (*løfter Hovedet, ser mod Søen, synker atter sammen*).

Ivar.

Jesus, det tænkte jeg: det er hende! – Thora!

Nonnen (*forskrækkes, stirrer*).

Ivar.

Kjender I mig ikke mere?

Nonnen (*ser længe paa ham, ryster Hovedet*).

Ivar.

Ivar, den, som søgte Eder i Kloster? – Den, som talte om Eders Søn?

Nonnen (*rejser sig*).

Min Søn, – hvor er han!

Vagten.

Ham svarer hun!

(frem og tilbake langs Fjorden).

Nonnen.

– O, sig det, men sagte. De ville dræbe ham!

Ivar.

Jeg kan ikke sige det.

Nonnen.

Er her *Ingen*, som kan sige det?

Ivar.

Ingen, tror jeg, – uden Gud. –

Nonnen.

Død, mener I? – Nej, han er ikke død.

Ivar.

Vilde det smerte Eder at faa *Vished*?

Nonnen.

Nej; – thi saa kunde *Ingen* mere gjøre ham ondt.

Ivar.

Saa glæd Eder: han er død.

Nonnen.

Har I seet hans *Lig*?

Ivar.

Han er død paa Fjeldet. Ingen kan finde ham før til Vaaren, naar Sneen smelter.

Nonnen.

Nej, han er ikke død paa Fjeldet.

Ivar.

Levede han, saa havde vi nu hørt fra ham. Men Thjostulf Aaleson har ladet søge i hver Hytte omkring Bjerget, hvor han kom bort; han har ogsaa spurgt i Havnene, der er ingen Sigurd kommen eller rejst. – Tro mig, jeg talte med Thjostulf igaar.

Nonnen.

Han er ikke død; han kommer endnu hver Nat i mine Drømme. Han er bleg, han lider, lider.

Ivar.

Und Eder selv Fred. Han er der, hvor man har det godt, og han venter Eder.

Nonnen.

Her, *her* venter han mig!

(Pause).

Ivar.

I er syg, Thora.

Nonnen.

Men jeg maa sidde til han kommer.

Ivar.

Hvorfra?

Nonnen.

Fra Søen stiger han op.

Ivar.

Fra Søen?

Nonnen.

Eder vil jeg sige det; men fortæl det ikke: fra Søen stiger han op, og ser sig omkring. – Fred er flygtet af hans Øje, Had forfølger ham, han vil videre, videre, – men da skal han møde mig! Jeg har ikke seet ham paa femten Aar, men jeg har ventet ham hver Time i alle dem.

Ivar.

Har I Lov fra Eders Kloster at rejse saadan rundt i Landet?

Thora.

Nej! I maa ikke sige, hvor jeg er. –

Ivar.

Efter *ham* rejser I?

Thora.

Bestandig! O, de fange ham tilsidst og stikke Øjnene ud paa ham som paa Magnus!

Ivar.

Hans Øjne ere lukkede for denne Verden. – Kom! Sigurd var mig kjær; for ham kunde jeg Intet gjøre; lad mig faa Lov at gjøre Noget for hans Mo'r.

Thora.

Saa I har min Søn kjær.

Ivar.

Ja.

Thora.

Hvordan ser han ud nu? Bleg, ikke sandt?

Ivar.

Bleg.

Thora.

Og med den høje Pande?

Ivar.

Med den høje Pande. Men hans Haar tyndes.

Thora.

Det har altid været som Silke, saadant Haar falder.

Ivar.

Kom og følg mig hjem, og jeg skal fortælle mere om ham, hvor smuk han endnu er, og hvad han sagde.

Thora.

O ja, saa vil jeg komme, – naar det bliver Morgen.

Ivar.

Men det er jo Morgen!

Thora.

Nej; jeg kan tælle det paa mine Bønner. – Tak, mange Tak!

(nej, sætter sig).

Ivar.

Ser I Vagten, hvor han fryser? – Tror I, at I taaler mere end han? – Tør I forkorte Eders korte Levetid? Tør I tage Dage fra Gud?

Thora.

Tror I, jeg gjør det?

Ivar.

Ja, det tror jeg.

Thora *(rejser sig).*

Ja saa. Ja, det tør jeg ikke. Men jeg fryser ikke stort.

Ivar.

Fordi I er saa syg, at I ikke længer kan kjende det.

Thora.

Saa? ... Men hvis min Søn kom, just som jeg var gaaet!

Ivar.

Eders Tale er ogsaa en Sygs! – Hvad vil I ham?

Thora.

Hys, er her Nogen, som kan høre os!

Ivar.

Nej!

Thora.

Jeg vil sige ham, at han for Christi dyre Blods Skyld maa slutte! –

Ivar.

Kom nu!

Thora (*indsmigrende*).

Tror I ikke, jeg kan sidde bare denne Nat ud.

Ivar.

Den kan for Eder blive Evighedens.

Thora.

Saa? O ja, saa maa jeg følge ...

Ivar.

Her er min Kappe, slaa den vel om. Hvor I fryser!

Thora.

Ja; – men jeg –

Ivar.

Støt Eder paa min Arm ...

Thora.

Tak, mange Tak! Men jeg ...

Ivar.

Nej, denne Vej!

Thora.

O nej, jeg kan ikke! (*falder paa Knæ*). Hvis han nu netop kom! ...

Ivar.

Døde stige ikke op af Havet.

Thora.

Han *er* ikke død!

Ivar.

Lever han, saa skal jeg finde ham til Eder.

Thora.

Hvad siger I?

Ivar.

Hvor han saa er i Verden, jeg skal føre Eder sammen.

Thora.

Lover I mig *det* paa Christi Kors?

Ivar.

Ja.

(Hun rejser sig ved hans Hjælp).

Thora.

Saa vil jeg følge!

Ivar.

Snart kommer Dagen, Stjernerne begynde at gaa ud.

Vagten *(mod Søen).*

Holdt, hvem der!

Thora.

Aareslag af en Baad! *(Fra Søen).* Befalingsmanden!

Ivar.

Han, som efterser Vagterne.

Thora.

Men der er Flere!

Ivar.

De, som ro ham. – Kom nu! –

(De gaa).

Tredie Scene

Vagten, Ivar Kollbejnson, fulgt af Sigurd Slembe, Erlend og to Mand til.

Ivar Kollbejnson.

Skyder I Baaden ifra?

Sigurd Slembe.

Vi behøve den ikke mere.

Ivar *(til Vagten sagte).*

Er Kongen gaaet i Byen inat?

Vagten *(sagte).*

Ja. *(ler).*

Ivar *(ler).*

Fulgte Nogen ham?

Vagten.

En Kjertesvend. *(opover).*

Ivar *(fremover til Sigurd og de Andre).*

Han sover hos sin Frille!

Erlend *(til Sigurd).*

Herre, saa maa vi vel vække ham?

Sigurd.

Hvad falder du paa?

Erlend.

Dræbe vi ham midt i en Synd, saa kommer han i Helvede.

Ivar Kollbejnson.

Naar Sigurd bliver Konge, lader han Messer læse.

Erlend.

Om det er et Dyr, saa dræber de det ikke, mens det sover.

Sigurd.

I Søvn kommer Døden lettest.

Erlend.

Lad ham blot læse et lidet *pater noster*.

Ivar.

Med tre Sværd for sine Øjne, vil han ikke huske.

Erlend (*pegende paa Sigurd*).

Broderen kan hjælpe ham. Han er lært til Præst.

Sigurd.

Hør! Nu galer Hanerne anden Gang; – det er paa Tide!

(De gaa).

Fjerde Scene

Vagten (*sætter sig, hvor Nonnen sad*).

Jeg skulde gjerne vide, om Mo'r faar sove for den Mindste inat. Blot han vender sig isøvne, han, saa vaagner hun. En Mo'r er en underlig Ting. Vidste Børnene, hvad hun gjorde for dem som smaa, saa fore de varligere som store.

Dog hvem kan tænke paa Alt? Jeg tænker nu som saa, at det ikke er værdt at tænke. Der sker, hvad der skal ske, det Meste er splittergalt, men det kan vi ikke hjælpe. Thi Synden kom ind i Verden formedelst – (*synger*):

Synden, Døden, de Søstre to,
to, to,
sade tilsammen i Morgenrøden.
Gift dig, Søster, saa faar jeg bo,
bo, bo
i dit Hus, sagde Døden.

Synden holdt Bryllup, og Døden lo,
lo, lo,
dandsede om dem paa Bryllupsdagen;
Natten kom, hun Brudgommen tog,
tog, tog
og bar bort i et Lagen.

Synden vaagned alene og græd,
græd, græd.
Døden sad over i Morgenrøden:
Den, du elsker, jeg elsker med,
med, med; han er her, sagde Døden.

En kvindelig Stemme (*noget fjernt*).

Hjælp, Hjælp! Kongen er dræbt, Kongen!

Vagten (*styrter paa Knæ*).

Hellig Olaf, hvor er du? Pater noster, noster pater, pater, pater, pater, pater, jeg kommer ikke paa – – – Tak for Mad og Drikke, som du satte frem i betimelig Tid, vi bleve Alle mætte, den Fattige ...

Stemmen (*nærmere*).

Hjælp, Hjælp! Kongen er dræbt, Kongen!

Vagten (*op*).

Hjælp, Hjælp! Kongen er dræbt, Kongen! Jeg maa sende det videre, skjøndt det brænder paa Tungen. Gud bevare Kongen, give Fred i Landet med godt Aar, med Fisk af det Vaade og Brød af det Tørre, ingen Sot for Folk og Fæ ...

En Mand fra den anden Side.

Op, op alle Kongens Mænd!

(*Lure høres*).

Vagten.

Op, op alle Kongens Mænd! – Ja, det skulde jeg nok have raabt før.

Femte Scene

Vagten. *Efterhaanden Flere.*

Hallkell Huuk *(halvt paaklædt, med Sværd).*

Hvorfra kommer Skriget?

Vagten.

Derfra! Nu kom det ogsaa derfra! – Hellig Olaf, hvem ejer den store Hund?

Hallkell.

Jeg ser ingen Hund. *(løber).*

Bejntejn *(kommer).*

Derhen?

Vagten.

Ja, Lendermanden Hallkell Huuk for derhen; men derfra kom en stor Hund, og Befalingsmanden kom fra Søen ... *(Bejntejn løber; flere halvt og helt paaklædte Mænd over Scenen).* Nu løber de Alle, som de havde Gløder i Skoene og lader mig her alene; Folk har seet Sigurd Jorsalfarer gaa her paa Borgen med et kort Sværd; nu, inat er han ude igjen om sin Søn Magnus. Mod Sligt kan Ingen staa Vagt. Gud bevare Kongen! Nej, det var igaar det, – derfor saa *(vil liste bort).*

Koll *(møder ham).*

Er du Vagt her?

Vagten.

Nej, det tror jeg, at jeg tør fritage mig for.

Koll.

Er du da afløst?

Vagten.

Ja, er jeg nu ikke afløst, saa bliver jeg det aldrig!

(løber).

Koll.

Med Kongen falder Loven, med Loven Lydighed. *(Hallkell kommer tilbage).* Hallkell, er det sandt?

Hallkell.

Jeg har selv seet ham. Fem Stik igjennem Brystet.

Koll.

Morderen?

Hallkell.

Det var mørkt, hun kjendte Ingen. – Hvem tror du?

Koll.

Den Samme som du.

Hallkell.

Har jeg da nævnt ham?

Koll.

Jeg ser det paa din Forfærdelse.

Hallkell.

Ja, Sigurd lever, det var det første Bud fra ham.

Koll.

Og Kongen var uskyldig, Hallkell!

Hallkell.

Koll, *vi* have myrdet Kongen, vi, vi!

(sætter sig og gjemmer Hovedet i sine Hænder).

Koll.

Tal ikke derom, men om, hvad her nu er at gjøre.

Hallkell.

En usynlig Haand er imod os. Enhver udskudt Pil vender tilbage i vor Lejr!

Koll.

Hvad gjøre vi?

Hallkell.

Intet nytter! Vi sidde forskandsede bag en stor Hærmagt; men Døden gaar over Muren om Natten og myrder Kongen i Søvn.

Koll.

Taber *du* Modet, Hallkell?

Hallkell.

Snart kommer han lydløst til dig, til mig, til alle Kongens Venner; thi her ere Forrædere iblandt os, og Folket har forladt vor Sag.

Koll.

Skulle vi da sætte os ned og vente Døden?

Hallkell.

For hvem skulle vi rejse os og kæmpe?

Koll.

For det, hvorfor vi altid have kæmpet.

Hallkell (*springer op*).

Er jeg blot et Sværd, som tages af den Faldnes Haand? Med ham ligger det, hvorfor *jeg* kunde kæmpe.

Koll.

Blot en Mand er falden; men en Sag staar, – og tro mig: – nu har Sigurd sat den paa de rette Fødder!

Hallkell.

Der er ikke det Væsen af Kjød og Blod, som du offerer en Times Erindring, uden hvor du kan bruge det i en Plan!

Koll.

Naar vi faa Tid dertil, skulle vi ret ofte tale om Kongen. – Hør: var Sigurd gaaen ud til aaben Kamp, ved Gud, hvad Udfaldet var bleven. Men han gik til Mord, nu har han vendt det ganske Folk ifra sig, og samlet de Store i en fælles Skræk og Forbittrelse.

(Stormklokkerne høres, snart ogsaa Trommer og Larm, men meget fjernt).

Hallkell.

Men til hvad Maal? – Vi have jo ingen Konge mere.

Koll.

Er I fra Forstanden, eller fra Sankt Olafs Lov? Hans Børn!

Hallkell.

Drenge paa fire Aar og mindre.

Koll.

Havde vi ogsaa første Gang taget et Barn, istedetfor en enfoldig Mand, saa hørte vi nu ikke Stormklokkerne! Men gjennem dem hører jeg en stærk Røst: frels Landet, raaber det; for Eder har Sigurd arbejdet i Nat! – I en Mindreaarsregjering skulle vi nu grundlægge det Stormandsvælde, der var vort Maal, og paa dette rejse Landets Fred og Fremtid.

Hallkell.

Det er Eders gamle Planer, som spøge i Kongens Dødsnat?

Koll.

Spøge? Nej, med fuldt Liv tage de hans ledige Krone og række den mod os; de hæve hans blodige Purpur gjennem Larmen som et Helgenlin, der beskytter; de vise hans faderløse Børn frem paa Thinge, og Bønderne faa Taarer og slaa paa sine Skjolde – Hallkell, kan I ikke se det? –

Hallkell.

Jeg ser, hvad I glemmer, Folkets Krigshelt, Afgud ...

Koll.

Thjostulf!

Hallkell.

Nu er han løst fra sin Ed; – did *han* gaar, følger Folket!

Koll (*forfærdet*).

Der har I Ret! Dette har Sigurd gjort med Tanke paa Thjostulf. – –

Hallkell.

Og hvis nu Thjostulf hylder Sigurd? –

Koll.

Thjostulf gaar som i en Døvelse. Maaske han slet ikke tager Parti.

Hallkell.

Folket vil trænge sig om ham og vække ham!

Koll.

Meget beror paa Øjeblikket. Det bryder frem over en sprængt Dæmning; vi kjende endnu ikke Vejene.

Halkell.

O, hvor der er lavest.

Koll.

Ofte blot en Sten ivejen, og det bøjer.

Halkell.

Lad os se; – thi der kommer et stort Tog fra Byen. *(man hører Larm nærmere)*. Det skinner paa Vaaben i Solens første Straaler. Det er Krigens nye Dag, som begynder.

Koll.

Ere de Sigurds eller vore?

Halkell.

Tilfældets. Lad os gaa af Vejen. Det ækler mig i en Folkehob.

Koll.

Aa nej; er Alting løst, saa lad os strømme med; thi møder der saa en liden Hindring, kunne vi forøge den.

(Folket kommer nærmere i stor Larm, alle tale i Munden paa hverandre, den følgende Scene gaar meget hurtigt).

Sjette Scene

De Forrige. Folk, anførte af Ivar Kollbejnson.

Nogle.

Vi ville have Fred i Landet!

Andre.

Vi ville ikke have Krig!

Nogle.

Fred og Handel!

Andre.

Væk med dem, som give Ufred og Mord!

Nogle.

Væk med Storbukkene!

Alle.

Væk med dem!

Nogle.

Der staa To!

Andre.

Have *de* dræbt Kongen?

Alle.

Kongemordere!

Ivar Kollbejnson (*forklædt*).

Nej, nej, disse vare Kongens Venner. Kjende I ikke Koll og Hallkell.

Nogle.

Er det *de* Blodhunde!

Andre.

De, som stak Øjnene ud paa Magnus!

(*flere Skjeldsord, almindelig Larm*).

En Kjæring (*med skarp Stemme*).

I, som sugede Folket ud, tvi!

Ivar Kollbejnson.

Der kommer Thjostulf Aaleson.

Syvende Scene

De Forrige. Thjostulf Aaleson (nedslagen).

Nogle.

Hurra for Thjostulf Aaleson!

Alle.

Hurra! *(Almindelig Hylding).*

Nogle.

Hjælp Folket til Fred!

Andre.

Hjælp os mod Storbukkene!

Kjæringen.

Stang Øjnene ud paa dem, de ...

Thjostulf *(uwillig).*

Lad mig være!

Nogle *(tage fat paa hende).*

Lad ham være!

Kjæringen.

Ah!

Koll (*til Thjostulf*).

Hvad tror I om dette?

Thjostulf (*svarer ikke*).

Alle.

Den I hjælper, hjælper vi!

(Alle forsikre dette gjentagende).

Ivar Kollbejnson (*betydningsfuldt til ham*).

Nu lever ingen Konge længer, som I skylder Lydighed!

Folket.

Nævn ham, du hylder!

Ivar Kollbejnson.

Nævn ogsaa dem, som staa dig ivejen!

Alle.

Nævn dem!

Koll.

Lyt ikke til dette, Thjostulf!

Ivar Kollbejnson.

De staa ivejen!

(heftigt pegende mod Hallkell og Koll).

De nævne sig selv!

Alle.

Ja, de!

(Truende Optræden).

Hallkell *(med Haand paa Sværd).*

Tilbage! Oprørets Rovdyr brøler igjennem Eders Struber, giv Eder ikke ud for at hævde Loven mod os; thi den slider I og tramper I.

Ivar Kollbejnson.

Læg Haand paa dem, ned med dem! Hevnens alle Klokker ringe!

(Stor Larm, de omringes).

Hallkell.

Thjostulf! Denne Nats Rædsler vil komme over Eders Hoved!

Koll.

Tal til dem!

Thjostulf.

Rolig, godt Folk, rolig! – Hvo er han, som har dræbt Kongen?

Koll.

Han dukker sig i Natten, hvoraf han steg!

Halkell. *(Under en bestandig truende Mumlen i Mængden).*

Ja, det er en eneste Mands Had, der inat har løst de onde Aander! Mærk, han slog Kongen som et Lyn; hør, han rører Stormklokkerne; se, han hidser Folket, han er overalt og ingensteds som Djævelen selv, men Alt, som nu rører sig, er fyldt af ham!

Koll.

Vig tilbage fra ham, Thjostulf! –

Thjostulf *(rolig).*

Hvor er han, som har dræbt Kongen? –

Alle.

Vi vide det ikke!

Halkell.

Han kommer ikke i Dagens Pragt, han blinker som en ond Tanke, han springer som en Tiger, han hugger som en Slange, og saadan kommer han og gaar han!

Flere.

Hvor er han?

Andre.

Ja, hvor er han?

Alle *(almindeligt).*

Hvor er han? Hvor er han?

Ivar Kollbejnson (*paa en stor Sten ud mod Fjorden*).

Stille! – Der er en Mand i en blaa Kappe, som raaber op til os fra en Baad.

Sigurds Stemme (*langsomt*).

Søger I ham, som har dræbt Kongen?

Alle.

Ja!

Sigurds Stemme.

Jeg har gjort det, jeg, Sigurd Magnusson.

Alle.

Saa *han* har gjort det!

Ivar Kollbejnson.

Han havde ogsaa meget at hevne!

Sigurds Stemme.

Magnus den Blinde har jeg hevnet og mig selv. Nu tage vi Thronen tilsammen!

Alle.

Tilsammen!

Koll (*til Hallkell*).

Saa faar han Folket!

Ivar Kollbejnson.

Saa er her strax Fred, godt Folk!

Alle.

Ja, Fred ville vi have!

Sigurds Stemme.

Hylde I os, saa er her Fred i Landet, og Intet er skeet uden en Mands Fald, som aldrig skulde være Konge.

Ivar Kollbejnson.

Det første sande Ord, jeg har hørt om Harald!

Mange.

Ja, ja!

Halkell *(til Koll).*

O, dette gaar ilde!

Ivar Kollbejnson.

Stille! *(lytter).*

(Pause).

Sigurds Stemme.

Er her ingen Høvdinger paa Bryggen?

Mange.

Jo, Thjostulf Aaleson er her!

Sigurds Stemme.

Han maa nu have et Ord at sige mig!

(Alle mod Thjostulf).

Thjostulf *(bestiger langsomt en Sten i Nærheden).*

Ja, jeg har et Ord at sige dig, Sigurd. Enten er du Haralds Broder, og da kan man se, at du er født dertil i en Synd. Eller ogsaa er du ikke Haralds Broder, og da er det dobbelt Niddingsværk, du har øvet.

Sigurds Stemme.

Betänk dig nu, Thjostulf Aaleson! – Betänk ogsaa mig.

Thjostulf.

Da du stødte Sværdet i din Broders Bryst, betænkte du ikke, at du stødte mig og alle brave Mænd ifra dig.

Sigurds Stemme *(meget langsomt).*

Hvad jeg har gjort, kan jeg forsvare for min Gud.

Thjostulf.

Det er vel muligt; men for mig kan du ikke forsvare det. – Og den Hjælp, som *jeg* tilsagde dig, den gik til Lovens Grændseelv; – nu raaber *du* til mig fra den anden Side!

Sigurds Stemme.

Saa faar der komme, hvad Gud vil!

Thjostulf *(mod Folket).*

Hør, han gjør det Onde i sit Sind til Guds Vilje. Saa vil han tilsidst bedrage sig selv, som han nu har bedraget os. Han er en farlig Mand med en mørk Vilje under sin blege Hud. Men vi ville samle os om Landsloven; Haralds Børn have nu sat sig paa den og strække de smaa Hænder efter Hjælp. – Men ham her i den blaa Kappe, – kast Stene i hans Baad og ryd ham ud af Landet; thi han vil bringe det mange Ulykker.

Mængden.

Ja, ja! – Tvi være dig, din Brodermorder!

(kaste). (Idet Thjostulf stiger ned, falder Hallkell til hans Bryst; Koll trykker hans Haand. Derpaa drage de Alle sine Sværd og lægge dem sammen, Sigurd Stallar og Gyrd, som ogsaa ere komne, lægge sine til).

Fjerde Akt

Mere end to Aar efter. En stor Hule i Gljusrefjorden i Tjeldesund. Sejle dække Baggrunden; de kunne tages tilside udenfra. Skibsredskaber og Skind ligge om hinanden.

Første Scene

Ivar Kollbejnson (siden Flere).

Ivar *(alene, syrer paa en laadden Hue. Raaber ud).*

Har han skudt Dyret? – – Javist skal vi have det til Middag. – Aa nej, dyre Død, om I maa! Vil I bare flaa det strax! – – He? Ryperne? – Men jeg mener, den skinbarlige Djævel er i Jer, vil I lade Ryperne ligge i Sneen og flaa Dyret! – –

(Sejlet drages tilside, Udsigt over et stort Landskab med Snefjelde til den ene Side og sort Sø til den anden; thi Alt ligger som i Maaneskin. Tre skindklædte Mænd ville ind med et skudt Dyr).

Vil I her ind med det, nu, naar Høvdingen kommer op fra Søen med den fremmede Mand! – *(de gaa)*. Drag Sejlet til, her bliver koldt! *(de gjør saa; han syrer, men mumler den hele Tid med sig selv, omtrent som han trættede med En)*. Hvem er det, I raaber til? – De ville ikke svare nu. – *Hvem* er det, som kommer? – De lader, som de ikke høre nu.

(Sejlet drages anden Gang fra; en skindklædt Mand).

Erlend.

Høvdingen raaber op, de kan ikke klattre længer, der er Issvuld.

Ivar Kollbejnson *(venter lidt).*

Hvorfor staar du der og gaber? Skal du ikke tage Touget og hidse ned?

(Erlend tager et sammenlagt Toug og gaar, Sejlet drages til).

Ivar Kollbejnson *(rejser sig, gjør ryddeligt, men trættes med sig selv).*

Anden Scene

Sigurd Slembe. Ivar Ingemundson.

Ivar Ingemundson (*betrakter først Hulen, siden længe Ivar Kollbejnson, som undviger*).

Men det er jo Ivar Kollbejnson! –

Ivar Kollbejnson.

Hm!

Ivar Ingemundson.

Nu har jeg aldrig før seet en Mand ældes saa stærkt paa to Aar! –

Ivar Kollbejnson.

Hm!

(gaar).

Sigurd.

Ivar Kollbejnson har oplevet store Skuffelser; men de største sidst.

Ivar Ingemundson.

Han maa være Eder et frysende koldt Selskab! – En hel Vinter med ham i denne Hule i Nordlandene!

Sigurd (*lægger sig*).

Nu, Livet giver ikke altid Varme. – Det var ellers bravt, I kom: her er ensomt.

Ivar Ingemundson (*sætter sig*).

Men hvad Møje jeg havde med at finde Eder! Jeg tænkte, Magnus den Blinde efter Eders sidste tabte Slag maatte være gaaet i Kloster. Da han ikke var der, søgte jeg ham hos hans gamle Fosterfader paa Bjarkø, og der var han. Jeg er den Eneste, til hvem han har sagt, hvor I var.

Sigurd.

Hvad tror Folk?

Ivar Ingemundson.

Folk tror, at I er gaaet under i de sidste Efteraarsstorme.

Sigurd.

De føle sig trygge nu.

Ivar Ingemundson.

Ja, Hæren er opløst, og Høvdingerne paa sine Gaarde.

Sigurd.

Saa skal være! – Men hvorfor troede I, at jeg levede?

Ivar Ingemundson.

Der var En, som med stor Bestemthed sagde det.

Sigurd.

– Der lever dog Ingen, som kunde bringe Tidende om mig. Thi Enhver, som af et Tilfælde kom hid, vendte ikke tilbage.

Ivar.

Hvad mener I?

Sigurd.

Det, jeg siger. – Nu ere vi over de Forholde, hvori Hensyn tør tages. – Finnerne have bragt mig Mad. Man vænner sig til Alt: for fem Aar siden drak jeg Kamelmelk hos Araberne, i Vinter Rensdyrmelk hos Finnerne!

Ivar.

Og I agter at fortsætte denne Kamp?

Sigurd.

Jeg har tænkt ud en ny Sort Skibe, som sejle fra alle andre; Finnerne have bygget dem. Paa dem tager jeg afsted imorgen eller overmorgen, – og saa finder jeg Høvdingerne enkeltvis! –

Ivar.

Men vil I da aldrig slutte?

Sigurd.

Jo, naar jeg har mit Maal.

Ivar.

I har dog nu tabt i over to Aar.

Sigurd.

Sig heller, jeg har tabt i over sytten; thi saa længe er det, siden jeg begyndte. – –
Ivar, tror I, jeg har Ret? Og tror I, jeg vilde gjøre Noget, hvis jeg kom paa mine
Fædres Throne?

Ivar.

Jeg tror, at I har større Ret end nogen Nulevende til at være Norges Konge; jeg
tror, at I som saadan vilde skabe Alt fra Nyt af.

Sigurd (*har rejst sig*).

Og endnu kan I spørge, om jeg vil slutte?

Ivar (*sidder fremdeles*).

Jeg vil fortælle Eder Noget af mit Liv, der er ringe mod Eders; men dog ikke uden
Erfaring. En Pige paa Island var mig saa kjær, at jeg aldrig kunde tænke mig
Fremtiden uden hende. Og dog havde jeg Intet sagt, selv ikke, da jeg tog afsted for
at rejse til fremmede Lande. Men da min Broder engang skulde hjem, bad jeg *ham*
sige hende, at hun maatte vente, thi jeg kunde ikke leve hende foruden.

Sigurd.

Hun var *dit* Livs Maal!

Ivar.

Hun var mit. – – Da jeg saa selv kom efter, tog jeg ind hos min Broder, og der
mødte jeg hende som hans Hustru.

Sigurd.

Hvad gjorde du saa?

Ivar.

Hvad vilde I have gjort?

Sigurd.

Det ved jeg ikke.

Ivar (*rejser sig*).

Jeg skal sige Eder det: først rejste I derifra og kom tilbage, – et Par Gange; men saa dræbte I ham! –

Sigurd.

Nej! – Maalet var mig *dog* for ringe!

Ivar.

Men sæt nu, hun for Eder betød Norges Rige?

(*Pause*).

Sigurd.

Du var dog aldrig siden lykkelig.

Ivar.

Var jeg lykkeligere, om jeg dræbte min Broder?

Sigurd.

Harald Gille var en Usling, et Kryb, som skjændede mit Sæde og stræbte mig selv efter Livet!

Ivar.

Ikke han, men hans Mænd.

Sigurd.

Landet var uden Lov, og Skylden hans?

Ivar.

Nu ja, ... vi lade dette ligge. – Husker I, Sigurd, at I har en Moder?

Sigurd.

Hvordan kommer du herpaa?

Ivar.

Ønsker I at se hende, – tale med hende?

Sigurd.

Kjender du hende? – Hvor er hun?

Ivar.

Hun var paa Bergens Brygge hin Nat ... nu, den sidste Nat, I var i Bergen. Hun var der, lige til I kom!

Sigurd.

Hellige Olaf!

(Pause).

Ivar.

Ønsker I at tale med hende?

Sigurd.

Nej! – Siden! – Nej, ikke nu. –

Ivar.

Saa er I dog ikke tilfreds med Eder selv.

Sigurd.

Ikke saadan –; men vi vilde nu ikke forstaa hinanden.

Ivar.

Det kommer nok!

Sigurd.

Et Møde vilde kun smerte – os begge.

Ivar.

Eders Moder er kommen ud over det, at Noget i Verden mere kan smerte hende.

Sigurd.

Hun lever dog?

Ivar.

Ja; jeg mente, hun ser i Eder sin Søn, alt det Andet er hende det Samme.

Sigurd.

Men ikke mig. – Man vil dog gjerne have naaet Noget, før man gjenser sin Moder.

Ivar.

Eders Moder er gammel nu.

Sigurd.

Ja, hun maa være gammel!

Ivar.

Jeg mente, ... det blev kanske for længe at vente.

Sigurd.

Har hun megen Lyst til at se mig?

Ivar.

Hun lever ikke for noget Andet. Hun har tabt sin Klosterret, fordi hun uden at aflade i to Aar har gaaet Landet rundt efter Eder!

Sigurd.

Herre Jesus!

Ivar.

Vil I tale med hende!

Sigurd.

Hvor er hun?

Ivar.

Jeg satte hende efter paa Møre.

Sigurd.

I har altsaa fulgt hende?

Ivar.

Ja.

Sigurd (*byder Haanden*).

Ivar, vil du være min Ven?

Ivar.

Det kan jeg ikke, Herre!

Sigurd.

Er det dig for tungt, Ivar?

Ivar.

Ja, Herre; thi da maatte jeg dele Eders Arbejde.

Sigurd.

Og det kan du ikke.

Ivar.

Nej, Herre, ikke som det er begyndt – og fortsat.

Sigurd.

Du skal gaa, Ivar!

Ivar.

Først ...

Sigurd.

Du skal gaa, thi du har skuffet mig.

Ivar.

Det gjør mig ondt. Men lad dog ikke Eders Moder savne Svar for min Skyld.

Sigurd.

Hun skal faa se mig, – naar jeg sidder paa Norges Kongestol.

Ivar.

Stakkel, hun vil græde mangan Taare til den Tid.

Sigurd.

Hun bærer dog ikke større Byrde, end jeg bærer.

Ivar.

Men hun elsker mere, Herre! – Hun kan ikke saa godt med at vente.

Sigurd.

O, blot fordi hun længes til saa lidt.

Ivar.

Da I kom tilbage, længtes ogsaa I til saa lidt.

Sigurd.

Men meget er forandret siden den Tid.

Ivar.

Tør jeg endnu engang sige det, Herre: Naar man frygter et Møde med sin Moder, er Forandringen ikke god.

Sigurd (*rolig*).

Frygter? I har misforstaaet mig. – Sig min Moder, jeg skal møde hende, hvor hun selv vil.

Ivar.

O, af Forfængelighed gjør han det!

Sigurd.

Bestem du Stedet; vi have jo ikke længer noget Hjem.

Ivar.

Faar hun blot tale med Eder, finder I nok Hjemmet!

Sigurd.

Ja, det maa være en Betingelse, at om mine Planer maa ikke tales; thi I ved jo, at deri gjør Ingen nogen Forandring.

Ivar.

O, Herre, hvorom skal I saa tale?

Sigurd.

Der er nok; – der er nok! Men dette maa I sige hende.

Ivar.

Jeg skal sige hende det.

Sigurd.

Saa maa I hilse hende sønlige fra mig, og forsikre hende, at jeg har det vel.

Ivar.

Det skal jeg.

Sigurd.

At jeg har Haab om et godt Udfald.

Ivar.

Jeg skal sige saa.

Sigurd.

Og da skal ogsaa hun faa det godt. –

Ivar.

– hvis hun lever, –

Sigurd.

Ja, dør min Moder forinden, saa ser hun det endnu bedre, at jeg tænkte det godt med hende. Men Vejen var lang og laa over kolde høje Steder, og der var ingen varm Stue for et Møde. – Nu, Farvel! Fordi du gik min Moders Ærinde, vil jeg dog altid have dig kjær.

Ivar.

I har glemmt at nævne Stedet, –

Sigurd.

Nu – Stedet ... Hun burde heller opsætte det!

Ivar.

Nej.

Sigurd.

Godt ... Det vil være vanskeligt at finde Sted. Herefter farer jeg fort og usikkert.

Ivar.

Der er saa mange graa Holme i Skjærgaarden; nævn I blot en, og den Gamle skal sidde der.

Sigurd.

Graa Holme, sagde du? Holmengraa!

Ivar.

Den ligger langt syd.

Sigurd.

Men netop i Farevandet, naar jeg ud paa Sommeren kommer fra Danmark.

Ivar.

Holmengraa.

Sigurd.

Ja, – der er stille i den Bugt.

Ivar.

Vi skulle møde.

Sigurd.

Følger du selv med?

Ivar.

Ja.

Sigurd.

Hvad driver dig dog til saadan Omsorg for min Moder, skjøndt du ikke vil være min Ven?

Ivar.

O, det kan jeg Altsammen ikke sige.

Sigurd.

Nu har jeg aldrig før bedet et Menneske om Fortrolighed eller Venskab, – og du nægter mig begge Dele.

Ivar.

Dette er kun et Øjeblikks Trang hos Eder; – Eders Sjæl begjærer højere Ting.

Sigurd.

Men en Ven paa Vejen, en eneste ...

Ivar.

O, saa læg den saa lavt, at jeg kan! Kom strax med til Eders Moder, send Eders Mænd hjem, slut, græd een Gang hos hende, og Gud i Himlene, hvor vi skulle blive gode Venner!

Sigurd.

Nu er du Skald, Ivar! I et Øjeblikks Følelse fortøner du et Livs Gjerning!

Ivar.

Farvel!

Sigurd *(raaber).*

Sejlet tilside? *(det bliver gjort. Ivar gaar).* Farvel! *(raaber).* Ivar Kollbejnson! *(kommer).*
Denne Mand *stødes ikke ned!* To Mænd ro ham over Fjorden, – forstaar du! –

Ivar Kollbejnson.

Hm.

(gaar).

Tredie Scene

Sigurd (*alene*).

Ogsaa han forsmaar mig! – Nej, ikke mere bede om et venligt Blik! Ikke mere tigge! Hvad gjorde, at jeg tabte i to Aar? Den Svaghed, at jeg for mildt frem for at vinde Venner. Jeg saa snart, at det ikke gik, men Magnus vilde; – nu ere vi kastede som Vrag paa Stranden, thi saadan er Livet. Lette Skuder maa føre os, snare Aarer maa falde i Vandet; thi vi ro Døden tillands! Min Ret har jeg af Gud, min Lidelse af Menneskene; nu maa jeg forsone dem!

– De Store have forraadt Landet, idet de have forraadt mig. Derfor skal Landet have deres Lig, men jeg deres Gods. Den, som har Gods, har Magt, og den, som har Magt, har Sejer, – Venner behøves ikke. – Eller beder Styrmanden om blid Sol og Vindstille? Naar den hvasse Piben i Tougværket begynder, glæder han sig!

(En lang trillende Lokken af en Kvinde høres).

O, det er Finnepigen, som samler sine Hunde! Dejligt, at hun kom! Hun er som Livet i Ungdomsdrømmenes Dæmring. Som Nordlyset er hun, usikkert stræbende over al Himmel i Halvmørke. Fuldere Lys – og det havde ingen Farver.

(Sejlet raskt op, Finnepigen midt i Aabningen).

Fjerde Scene

Sigurd Slembe. Finnepigen.

Finnepigen.

Jeg spændte mine Ski og stod ned ad Fjeldet; thi er det sandt, at Faklerne slukkes i Hulen, og du styrer videre efter din Stjerne?

Sigurd.

Ja!

Finnepigen (*frem, advarende*).

O, tro den ikke! Den førte dig fra det Land, hvor Sandet brænder under Fodsaalen, og hid, hvor Sneen lægger Tag over Telte, – se, hvor den er usikker!

Sigurd.

Ikke altid saa jeg den; derfor for jeg saa vide.

Finnepigen.

Den bedrager! Min Fader, den gamle Konge har spurgt den store Aand om dig, – og vi skjælv!

Sigurd.

Hvad saa han?

Finnepigen.

En Valplads saa han, med mange Døde.

Sigurd (*bange*).

Var jeg derimellem?

Finnepigen.

Nej.

Sigurd.

Saa trøst dig; thi min Vej gaar over Valen.

Finnepigen.

Da saa han en Ø i Havet. Der sad mange Mænd i blaa Klæder. Men op af Havet kom flere og satte sig ved deres Side.

Sigurd.

Var jeg derimellem?

Finnepigen.

Nej! Men de, der kom op af Havet, vare de Andres dræbte Slægtninge, vaade og graa, – og de bare imellem sig en bunden Mand.

Sigurd.

Hvem var han?

Finnepigen.

Han var dig!

Sigurd (*sætter sig*).

Finnepigen.

Lad mig sidde ved dit Knæ. (*paa Gulvet ved ham*). Hvad hedder din Gud?

Sigurd.

Han har intet Navn.

Finnepigen.

Hvor lever han?

Sigurd.

Overalt.

Finnepigen.

Er han da nu her?

Sigurd.

Visselig.

Finnepigen.

Saa spørg ham, om din Rejse er lykkelig.

Sigurd.

Men han svarer mig ikke.

Finnepigen.

Med Tegn mener jeg, og andre Tegn ville svare.

Sigurd.

Nej, han svarer ikke.

Finnepigen.

Men hvortil nytter han saa?

Sigurd (*peger paa sit Bryst*).

Her taler han, og *her* siger han, at jeg skal løse de Knuder, jeg selv har bundet, og søge de Maal, der ere satte.

Finnepigen.

Og disse Maal har han nævnet?

Sigurd.

De ere mig givne i min Fødsel og aabenbarede i min Skjæbne.

Finnepigen.

Og dette Maal er at dø?

Sigurd.

Hvad siger du?

Finnepigen.

Du rejser kun for at dø en streng Død, saa taler den store Aand.

(Pause).

Sigurd.

Saa sker min Guds Vilje.

Finnepigen.

Da er din Gud en grusom Gud!

Sigurd.

Stille!

Finnepigen.

Intet Under; thi ogsaa hele det Folk, der dyrker ham, er grusomt. Ligesom du bliver det aldrig mæt. Først toge de vort Land i Syd, saa toge de det i Nord, nu have de drevet os op i Sneen. Men de glemme os ikke, de komme hvert Aar og tage en Tiendedel af vor Ejendom! – Naar de have den, dræbe de hinanden i Kamp derom!

Sigurd.

Det Onde have de ikke af Gud.

Finnepigen.

Men han taler jo i Eders Bryst? Se nu til dig selv! Har du ikke fortalt mig dit Livs Skjæbne, er der ikke den samme Umættelighed deri? Hvi blev du ikke hos din Moder? – Du toges godt op af en fremmed Høvding, hvorfor forlod du ham? Tjente du ikke en Jarl med Ære, hvi rejste du? – Blev du ikke Hærfører i de fjerne Lande langt Syd, – men du vendte tilbage. Samlede du ikke Skibe og Gods paa det store Hav, hvor gjorde du af det? Nu er du slagen og forladt af det Folk, hvis Konge du er, og dog vil du derhen? Er da ikke din Gud en grusom Gud, at han driver dig med evig Uro og tilsidst støder dig ud i Døden?

– Se til *vort* Folk! Her ejer ingen Mand en Klædning af fremmed Uld, intet Smykke, spiser sine Rensdyrs Kjød og drikker deres Melk, har aldrig sovet

anderledes end paa Jorden, og maa give Tiendedelen af sin Ejendom til dit Folk, har intet Hus uden Stormenes store, og dog ere vi glade! Thi vi vide, at naar vi i Døden komme over de evige Snefjelde, lyser det paa et stort, herligt Land, hvor Solen bestandig er oppe, Bækkene have smeltet Sneen, Birkene blive tre Gange saa høje og bære Frugter, og den store Aand kommer ned til Stranden og drager alle Skovens og Havets Dyr til med sit Spil, og Mennesket gaar iblandt dem uden onde Tanker.

(rejser sig).

O Sigurd, hør mig! Jeg er en Finnepige, ringere end dig og dit Folk. Men du kom ikke som andre Fremmede for at plyndre og dræbe, mit Folk elsker dig, og jeg tør tale med dig. Du gik ind i vore Telte, sad ved vore Borde, du fortalte om fremmede Lande og lærte os nyttige Ting. Se, naar du kommer, gjø ikke vore Hunde, men slikke din Haand, og Rensdyrene snøfte til dine Klæder. – Bliv imellem os! Min Fader ejer fem tusinde Ren, jeg er hans Arving, – tag Halvdelen og driv, hvorhen du vil! Din Gud er jo overalt, saa er han ogsaa paa de evige Snebjerge.

Sigurd.

Saadan som du har en Pige lokket mig før, – og hende ligner du.

Finnepigens.

Men hvad hun bad om –?

Sigurd.

– Kunde jeg dengang ikke tage, fordi jeg søgte det Større. – Nu –

Finnepigens.

Nu –?

Sigurd.

Nu maa jeg prøve det Sidste, ikke for min Skyld alene, men for alle deres, som stole paa mig.

Finnepigen.

Tror du da, det gaar godt?

Sigurd.

Jeg ved det ikke. Men som det nu staar, vilde et Liv blandt Eder være frygteligt!

Finnepigen (*forfærdet*).

Frygteligt?

Sigurd (*rejser sig*).

Nej, saa hellere Døden; saa er det forbi!

Finnepigen (*bange*).

Ere vi dig værre end Døden?

Sigurd.

Du forstaar mig ikke!

Finnepigen.

Saa sig mig, hvad jeg ikke forstaar!

Sigurd.

Der er Noget, jeg har kjærere end alt Andet. Hvis du elskede en Mand, forlod du ikke saa Alt forat følge ham?

Finnepigen.

Jo, – hvis *han* elskede mig!

Sigurd.

Ellers ikke?

Finnepigen.

Nej! –

Sigurd.

Du vilde dog søge at vinde ham?

Finnepigen.

Nej.

Sigurd.

Men saa blev du ulykkelig.

Finnepigen.

En Stund! – Men hvis jeg kom til en anden Rydningsplads, hvor jeg kjendte mig igjen fra Barn –

Sigurd.

Kunde du saa glemme ham?

Finnepigen.

O ja, – især hvis det var Sommer.

Sigurd.

Dig kan jeg ikke forklare, hvad jeg mener.

Finnepigen.

Lad da *mig* forklare *dig* Noget?

Sigurd.

Gjerne.

Finnepigen.

Kan du føle, hvor her er smukt!

Sigurd.

O ja, undertiden. Naar jeg staar udenfor Hulen og ser den uendelige Sne; – Træerne over den ligne i Halvmørket uhyre Spøgelser, der nærme sig. – Men *du* kommer paa dine Ski stormende ned ad Fjeldet, dine Hunde omkring dig, dit Følge bagefter, og I synes Alle tre Gange saa store. Over Eders susende Tog og dette omskabte Eventyrland Nordlyset i Farver og Figurer, samlende sig, bredende sig, angst, vildt, – jo, saa gribes jeg af store Rørelser. –

Finnepigen.

Og hvad føler du saa?

Sigurd.

Længsel efter Alt, jeg i Livet ikke har naaet.

Finnepigen (*studser, fatter sig*).

O, jeg forstaar, det er, fordi du ikke har seet Sommeren her! Da vil du ikke føle Længsel efter noget Andet.

Sigurd.

I Vinteren længes altsaa ogsaa du efter noget Andet.

Finnepigen.

Ja, jeg længes jo efter Solen! Men om Sommeren gaar den aldrig under, jeg sover ude med mine Hunde, og Renerne ligger rundtom. En Stund hvile vi, en Stund drive vi, Nat er det samme som Dag og Dag som Nat, vi tænke ikke efter, det er, som det aldrig vil tage Ende, eller som Enden paa Alt er kommen.

Sigurd.

Da vilde jeg længes endnu mere!

Finnepigen.

Saa maa du ikke ret føle Glæde i Noget. – Kan du holde af en Hund?

Sigurd.

Undertiden kan jeg holde af det Mindste.

Finnepigen (*forundret*).

Men ikke altid?

Sigurd.

Som oftest har jeg ikke Tid til at tænke derpaa.

Finnepigen.

Ikke Tid, hvad vil det sige?

Sigurd.

Mit Øje ser det ikke.

Finnepigen.

Nu forstaar jeg!

(vil gaa).

Sigurd.

Vil du gaa? – O, du tror, jeg ikke kan lide dit Folk, ikke dit Land!

Finnepigen.

Mere end det! – Rejs!

Sigurd.

Hvorfor?

Finnepigen.

Intet Sted i Verden kan mere give *dig* Ro, og der er ikke det levende Væsen, du bryder dig om! Din Gud maa være en grusom Gud, Døden maa være dig kjær! Nu forstaar jeg, at du skal rejse! – Farvel!

Sigurd.

O, vent dog!

Finnepigen.

Nu vil jeg samle mine Rene, bryde op mine Telte, gaa længer sydpaa og vente Solen!

(Sejlet op, og hun gaar).

Femte Scene

Sigurd (*alene*).

Den enkelte Sneflok smelter, naar den falder i en varm Haand. – Om en Stund husker jeg hende ikke.

– Et Menneske maa ud over Fødested og Familie; de ere som Skove, der stænge for vort Syn. – Det, man saa faar at se, er ikke smukt som det, man tænkte; men man har Klarhed. – I denne tegner sig vor Bestemmelse, og vi gaa sikkert.

Men hvorfor har jeg ikke længer noget Følge? Hvorfor fandt Harald Gille Venner, – og ikke jeg? Derfor at jeg ingen Svaghed firer ned som Trappetige op til mig. Højt paa min Ret staar jeg, *Loven* giver Vej op til mig; men den har Ingen mere Styrke til at gaa, – og derfor er jeg ene.

Beklage mig? Jeg, som er kommen for at indføre *Loven*! Øxen kan ikke være Skovens Ven, Lugereren ikke Ukruddets, Skytten ikke Rovdyrets. Skam og Skjændsel, om de gave mig Kjærlighed, de Samme, som gave Harald Gille!

Sjette Scene

Sigurd (Sejlet gaar op, Hulen fyldes af skindklædte Mænd).

Sigurd.

Det er Middag?

Mændene.

Ja!

Sigurd.

Den sidste, vi spise her.

Mændene.

Vel!

Sigurd.

I blive glade, ser jeg, I længes efter Bytte? Det skal I faa. Jeg ved, der er ikke En af Eder, som følger for min Skyld.

Flere.

Jo, jo!

Sigurd.

Stille! Ingen Løgn! Jeg bryder mig ikke derom! *(til Ivar Kollbejnson).* Du Gamle trænger dig frem? Du stod ved min Side i hvert Slag, vil du sige; du redede mit Leje bagefter. Hm, du vil kun Hevn over de Store, og du tror, jeg kan bedst bringe den! *(Ivar rækker en Hue frem).* Du har syet mig denne Hue? Du har plejet mine Saar i Vinter?

O, ligesom Bonden, der i Middagshvilen sliber sin Øxe. – Stille! Ingen Løgn længer; jeg ved det. – Jeg ved ogsaa, at jeg er i Eders Haand som en Høg med Snor; I lader mig stige, fordi jeg maaske kunde gjøre en Fangst. I skulle ogsaa faa den! – Jeg har Brug for Eder, som I ere, vi passe hinanden, thi nu gaa vi ud for at hilse paa alle Drotsvigere, Lovbrydere, Drabsmænd i Landet. Jeg er Loven; thi jeg er Kongen! Nu dømmes jeg, at hver Lendermand i Landet, hver Kongens Foged, hver Storbonde, der sveg Magnus og mig, ere Dødens Mænd, men deres Ejendomme ere mine! Paa vore lette Skuder falde vi over dem, bag os en Gaard, der brænder, foran en, der venter! – Saa skal det vise sig, om ikke Flere slaa sig til vor Sag, naar de se, der er noget at vinde! – Og naar min Styrke er stor nok, lægger jeg ind til Slag, og af dette stiger jeg op paa Thronen. Da, paa et Tegn skal Ilden slukkes over alt Land og Kornet gro, og lyder I mig ikke, saa kommer Turen til Eder! – Nu hører I, hvad Baand der binder os sammen, og hvad I have at vente og frygte. Fra mig – i Afstand! Det er ikke Eders Kjærlighed, det er Eders Had, Eders Byttelyst, Hevngjerrighed, jeg vil have, for med det at tænde Ild paa. – Nej, sænk ikke Hovederne, sørg ikke over mig; thi saadan er jeg lykkeligst!

Femte Akt

Ved Holmengraa. Et højtliggende Skjær ved Havet, Stene derpaa. Det er Efteraarsaften med klart Vejr og Solskin. Langt ude ses mange Langskibe under Opsejling.

Første Scene

(Fra Havet kommer opklattrende een efter een: Gyrd, Sigurd Stallar og Thjostulf Aaleson. Lidt besværligere Hallkell med Koll (som er bleven betydelig ældre paa disse snart tre Aar). Efterhvert som de komme op, stille de sig hen og se ud tilhøjre f. T. Der er længe Taushed mellem dem).

Thjostulf *(idet han vender sig).*

Nu! hvorfor tie vi? Det kan ikke dølges, at her ligger Sigurd Slembes Stridsmagt, stor som vor egen!

Hallkell.

For tre Maaneder siden havde han to Finneskuder; idag har han en uhyre Flaade!

Gyrd.

Nu begynder jeg at blive bange. Jo oftere vi slaa ham, des vældigere kommer han igjen.

Hallkell.

Men jeg stoler paa, at hver tredie Mand i vor Hær har en dræbt Slægtning at hevne; thi saadant giver Mod.

Thjostulf.

Hos Sigurd har ingen Mand noget at tabe; men Alt at vinde, – og Rovdyrets Mod vejer Hevnens.

Gyrd.

Men hos os er to Trediedele tilbage, som kjæmpe af Fortvivlelse!

Koll.

Hvor ere saa de, der kjæmpe for Fædrelandet?

Thjostulf.

I en Borgerkrig ere de ikke mange.

(Koll sætter sig i Midten; lidt efter de Andre, med Undtagelse af Thjostulf, der betragter ufravendt Sigurds Flaade).

Hallkell.

Tabe vi dette Slag, saa ved Gud alene, hvilken vor Skjæbne bliver.

Gyrd.

Saa vide vi dog ret godt, at den bliver som de mange Høvdingers, hvis Gods han tog, hvis Gaarde han brændte, og hvis Legeme maatte skjæres ned af en Galge.

Sigurd Stallar.

Den bliver som vor Broder Bejntejns.

Hallkell.

Stakkels Bejntejn! Over ham tog han skrækkelig Hevn!

Gyrd.

Over Alle, over Alle! Grusommere Mand var aldrig i Norge, siden vort Folk vandrede ind.

Halkell.

Man taler om, at Gjengjeldelsen vil komme over ham. Jeg forstaar ikke rigtig dette Ord; thi paa eet Menneske kan dog ikke Hundredes Død gjengjeldes.

Gyrd.

Aa – jo. Hvis han dræbes saa langsomt som Hundrede tilsammen.

Koll.

Det holdt ingen Mand ud at se paa.

Gyrd.

Saa ved jeg dog En, som holdt det ud.

Sigurd Stallar.

Ogsaa jeg ved En.

Thjostulf *(som betragter Flaaden).*

Hans Skibe ere større end vore; vi borde dem ikke. Og saa staar noget Andet os nærmere end Sigurds Dødsmaade.

Koll.

Du er mismodig, Thjostulf?

Thjostulf.

Ja, jeg dølger ikke, at jeg i alle Slag, som jeg vandt over ham, havde større Fordele. Denegang er det ikke saa, – og Sigurd er bedre Anfører end jeg.

Koll.

Men *du* tæller flere Forstavne.

Thjostulf.

Nej. Se selv; Aftensolen falder lige paa, du kan tælle dem.

Koll.

Vent til Morgengry, – og du skal se Halvdelen staa ud mod det aabne Hav! –

Alle.

Hvad siger du!

Koll.

De ere Danske og ville hjem igjen.

Alle.

Blive de Danske ham utro?

(Hallkell, Gyrd, Sigurd Stallar, springe op).

Koll *(siddende).*

Jeg har havt et lidet Fartøj inde mellem dem, og imorgen med Solen hejse de Sejl;
thi de have faaet, hvad de søgte i Norge.

Thjostulf.

Saa have vi en uhyre Sejer!

Hallkell.

Indstængt fra alle Kanter –,

Sigurd Stallar og Gyrd.

– Er han vor med al sin Hær!

Thjostulf.

Saa være Hellig Olaf i al Tid lovet: fra imorgen skal Bonden sove for aabne Døre!

Hallkell.

Saa falder det dog i *vor* Lod at bringe Dommens højtidelige Stund.

Gyrd.

Ja, sker det, som jeg ønsker, da har en Kirke meget Gods ivente.

Sigurd Stallar.

Men sker det, som jeg ønsker, da skal Bispestolen i Stavanger faa to Fartøj med Brænde; thi de trænge dertil paa de Kanter.

Gyrd.

Hvad er *dit* Ønske, Bro'r!

Sigurd Stallar.

Ja, hvad er dit?

Gyrd.

Kanske vi ønske det Samme.

Halkell.

I ønske Begge, at han levende maa falde i Eders Hænder!

Koll.

Sker det, som jeg ønsker, da sætter jeg to Guldstager i den Kirke, som jeg selv har bygget.

Thjostulf.

Hvad er dit Ønske, Gamle?

Koll.

At han maa faa dø som en Helt; thi som en saadan har han levet.

Thjostulf.

Dette er ogsaa min Mening.

Halkell.

Som en Røver og Blodhund har han levet, – og som en saadan maa han dø!

Sigurd Stallar.

Dette er hele Hærens Mening!

Gyrd.

Og det gaar den ilde, som sætter sig op imod den!

Thjostulf.

Har du, Koll, oplevet, at et Menneske var saa hadet.

Koll.

Nej.

Hallkell.

Men der har heller ikke levet en mere koldblodig Morder. Et Tog som hans sidste overgaar al bekjendt Rædsel.

Gyrd.

Blot den Maade, hvorpaa vor Broder Bejntejn blev dræbt! Han huggede hans Hoved af og lod det trille ud blandt sine Mænd!

Thjostulf (*sætter sig, ogsaa de Andre*).

Ja, der maa være en Djævel sprungen i ham, som nu ret har faaet Magt. Ingen har draget mig saa heftigt til sig som Sigurd; Ingen har stødt mig saa langt bort!

Hallkell.

Mig har han aldrig draget til sig. Fra første Stund maatte jeg samle alle mine Kræfter for ligesom ikke at komme under hans Hæl. Mig var det, som Ingen kunde leve i hans Nærhed uden som Slave.

Thjostulf.

Det følte jeg ikke. – Jeg skulde een Gang have givet ham Alt, selv mit Liv. –

Koll.

Du, Gyrd, har *du* aldrig holdt af ham?

Gyrd.

Jeg husker det ikke. Thi nu ser jeg ham blot trille paa Bejntejns Hoved.

Sigurd Stallar.

Det gaar mig som Gyrd.

Thjostulf.

Stygge Gjerninger har han øvet, men han har ogsaa havt en ublid Skjæbne. Hvem ved, i Lykken var han bleven en stor Konge?

Koll.

Det tror jeg ikke. Gjør Ulykken ham ond, vilde Magten gjøre ham despotisk.

Hallkell.

Kunne vi ikke mere sidde tilsammen uden at tale om ham?

Gyrd.

Vi komme dog aldrig længere end til en stængt Dør.

Thjostulf.

Han er af de Mennesker, som hele Verden maa rejse sig op imod, omringe og slaa ihjel, – og naar det er gjort, staa vi Alle omkring og angre det.

Hallkell.

– Du Koll, du har kjendt ham fra Barn, du ved mere om ham end vi.

Koll.

Nej. Men det maa jeg nu sige: dersom han anden Gang fik begynde og jeg anden Gang raade ham, visselig, jeg skulde møde ham med andet end verdslig Kløgt.

Da han kom tilbage som Mand, frygtede vi ham. Det var det Mægtige i hans Natur, vi frygtede; – at det nemlig skulde slaa ned vore egne Planer. Hvad der skal sejre tilsidst, faar vel Ingen af os at se; for Øjeblikket har han ikke alene væltet vore Planer, men det hele Land har skjælvnet i hans Haand.

Siden har Virkningen af hans Kraft fortroldet ham. Han har hørt det Ondes Eccho i Naturen og vil ikke mere holde op at raabe. Han er bleven saadan, at enten maa vi Alle fly og han leve alene, eller de Kræfter, som her ikke kan finde Forsoning, maa sprænges og dunste tilbage i sit Ophav.

Men den Tro har jeg faaet, at det Store, som her blot stykkevis og kjæmpende blev aabenbaret, det vil hisset samle sig til herlig Mening. – Venner, jeg tror paa et Liv efter dette.

(Rejser sig, vender sig, ser Sigurd, som i det Samme løfter sit Hoved op over Stenene. Sigurd er ligbleg og forsvinder strax, Koll forfærdes, men tier).

Thjostulf *(idet han rejser sig).*

Det forekommer mig, som vare vi Landets Lagmænd og havde siddet til Doms over ham.

Halkell *(idet han rejser sig).*

Siden de Danske forlade ham, gaa vi heller ikke imorgen til Slag, men til Udførelse af Fædrelandets Dom.

Gyrd *(idet han rejser sig tilligemed Broderen).*

Og den lyder: alle hans Mænd falde, men han selv fanges levende.

Koll.

Nej. *(Med hævet Stemme)*. Kunde han høre mig, saa vilde jeg sige, at selv maa han falde med sine Mænd eller dræbe sig; thi han maa ikke komme i onde Menneskers Hænder.

Thjostulf.

Ve den Mand, som maa tage tiltakke med saadant Raad!

Sigurd Stallar.

De ere ham dog for gode.

Koll.

Var Gud saa streng som Menneskene, stod Verden snart tom.

(opover tilligemed de Andre).

Gyrd.

En Baad har lagt til ved Siden af vor. Her er Flere?

(ser sig om).

Koll.

En Fisker, som tager Agn. *(Da Gyrd bliver ved at se)*. Giv mig Haanden, Gyrd!

(Gyrd skynder sig og hjælper ham ned).

Anden Scene

En Stund tomt.

Sigurd Slembe (*kommer op bag en Sten; frem uden at sige et Ord, er i voldsom Bevægelse*).

De Danske forlade mig? Slaget tabes? Hid – og ikke længer?

Inat Flugt mod Fjeldene! Skibene i Bytte mod Frihed! – Heste flokkevis paa Fjeldene, vi kaste os op og falde som Snestormen i Dalene!

Men naar saa Vinteren kommer? – Begyndelsens Begyndelse, Røvernes Liv, – aldrig længer! – Jeg har brugt mit sidste Middel; var det gaaet godt, blev det beundret, – det gik galt og bliver forbandet. – Nu samler jeg ingen Hærmagt mere i Norge!

Forbi? Hid og ikke længer? Nej: De Danske sejle, men vi sejle med! inat, iaften løfte vi Ræerne og følge dem mod det fri Hav!

Hvorhen vende Stavnene? Mod Danmark! – – Tredie Gang samle vi ingen Hærmagt i Danmark. – Gaa ud igjen som Kjøbmand? Nej! – Tjeneste i fremmed Land? Nej! – Korstog? – Nej! – Hid og ikke længer? – Sigurd, nu er Enden!

(Pludselig). Døden! O, som en Dør sprang Tanken op, klirrende paa sine Hængsler; Lys, Luft, tag mig! (*han drager sit Sværd*). ... Nej, kjæmpende vil jeg falde, i Spidsen for det, jeg har levet, – mine Mænd skal have sin Anfører!

Men er der ikke Mulighed for en Sejer? – Er der da ingen List ... kan jeg ikke faa dem paa Grund? ... Kan jeg ikke vikle dem ind? – ... Thjostulf er for krigsvant. – Men den ligefremme Kamp, Mand mod Mand, med Fortvivlelsens fulde Kraft, – de kjæmpe med Hadets, og Overmagten er saa uhyre! – O, kunde de høre mig, kunde jeg finde et højt Sted og raabe ned til dem, hvor soleklar min Ret er, hvor uhyre det er, som jeg har udstaaet, og hvad det er for en Synd, de begaa! I myrder jo ikke mig alene, men tusinde, tusinde Tanker for mit Fædrenelands Vel, jeg har jo Intet faaet gjort, ikke saaet et eneste lille Korn, ikke lagt en Sten paa en anden, som kan vidne, jeg har været til. O, jeg har Kræfter til andet end Krig, det var Længsel efter at virke, som drev mig hjem, det var Utaalmodigheden, som gjorde mig ond! Tro mig dog, prøv mig, giv mig blot den halve Del, Harald Gille lovede mig, giv mig endnu

Mindre, giv mig ganske Lidt, blot jeg kan leve og forsøge ... Jesus, min Gud, det var jo det Mindre, du altid bød mig, og som jeg altid forsmaaede?

Hvor er jeg? Ved min egen Grav staar jeg og hører det ringe med den store Klokke, – jeg skjælver som Taarnet under dens Slag; thi hvor ere nu de Maal, jeg saa? Graven aabner sin Mund og svarer! Men bag mig ligger mit Liv som en udtørret Flod, mine atten Aar have tabt sig i en Ørken! Vinket, Vinket fra min Fødsel? Hid har jeg fulgt det i høj Flugt med alle min Sjæls Evner, og her rammes jeg af Dødens Pil, synker og ser det, at jeg skal knuses mod disse Stene! Har jeg da seet fejl? O, Livets Strømning og Vind stod did, hvor der var frugtbart og varmt, men jeg arbejdede op, hvor der altid blev koldere, og nu klemmes mit Skib af drivende Isbjerger; næste Sekund skal det synke! *Lad det synke*, saa er det forbi! (*paa Knæ*). Men i din Favn, Barmhjertige, saa faar jeg Fred!

Hvad er dog hændt mig for Under. I samme Stund, jeg bad, fik jeg det! Er dette det Rige, du vil give mig? – Fred, fuld Fred? – (*rejser sig*). *Da* vil jeg imorgen gaa til min sidste Kamp som til Kirke; Fred for mine Længsler vil jeg erobre!

(*holder Hovedet bagover med begge Hænder for sine Øjne. Da han endelig tager dem langsomt bort, ser han sig omkring*).

Hvilken Forsoning der gaar imod mig af denne Efteraarsaften! Sol og Vand og Strand og Sol gaa sammen som alle Tanker i Gud, – har jeg dog aldrig før seet det saa smukt! – Dette dejlige Land skulde jeg ikke faa styre. Hvor meget Ondt jeg har gjort det! – Hvordan er det dog gaaet til; thi ude saa jeg dine Bjerger i enhver Sky, jeg længtes hjem som et Barn til Julen, men jeg kom ikke før hjem, – og jeg gav dig Saar i Saar.

Langmodigt ser du paa mig, og giver mig din dejligste Efteraarskveld til Afsked. Jeg maa gaa op paa Stenen og tage et langt Farvel. (*stiger op*).

Saadan stod jeg for atten Aar tilbage. Jeg saa udover det blaa Hav under stigende Sol, den friske Morgenluftning tog jeg for Vift fra en rask Fremtid, bag de lette Skyslør skimtede jeg fremmede Lande, i Morgensolens Glød saa jeg Ære og Guld, og Korsfarernes hvide Sejl skulde bære mig derhen!

Farvel, mine Ungdoms Drømme, Farvel, mit Land, mit dejlige Land! O, til hvilken Smerte du har født mig! Men nu er det snart forbi. (*gaar ned*).

Men dersom disse Skibe ikveld sejlede op med alle mine Ungdoms Drømme i Gave? – – Var jeg nu istand til at tage imod een, – eller kan et Træ to Gange i

samme Aar bære Frugt?

Jeg gjør Afkald for en Bedre. Men vær god mod mig og lad mig dø i det Øjeblik, jeg føler det; thi jeg havde dog kanske ikke i Livet Styrke til at blive tro.

Det Ord: du skal dø imorgen, – hvilken sikker Skriftefader; det er første Gang, jeg taler Sandhed med mig selv.

Tredie Scene

Sigurd Slembe, Ivar Ingemundson med Nonnen (Sigurds Moder).

Ivar *(over en Sten i Baggrunden).*

Jo, her er han!

(giver Haanden ned til Nonnen).

Nonnen *(uden at ses).*

Sigurd! *(kommer op).* Ja, der er han!

Sigurd.

Mo'r!

Nonnen.

Mit igjenfundne Barn!

(de ligge længe ved hinandens Bryst).

Min Søn, min Søn, nu slipper jeg dig ikke mere!

Sigurd.

O, min Mo'r!

Nonnen.

Du bliver borte fra dette Slag, ikke sandt? Vi To skulle tilsammen erobre et andet Rige, som er meget bedre.

Sigurd.

Jeg forstaar dig, Mo'r!

(han fører hende til Sæde og kaster sig selv paa Knæ).

Nonnen.

Ja, ikke sandt? Du er ikke saa slem, som de Alle sige, jeg vidste jo nok, bare jeg fik tale med dig ... og nu, du er træt og har forlist dine Haab i Verden, nu kommer du vel tilbage til mig, nu har du vel Tid! Af hele dit Rige unde de dig nok en liden Gaard, og der skulle vi saa leve, ikke langt fra en Kirke; thi naar det ringer til Ottesang, ere vi der alt hos Hellig Olaf og følge med ham ind til den Større. Der tvætte vi dine Saar i Vievand og Anger; saamange gode Tanker, du aldrig kan huske, du har havt, de komme der imod dig i hvid Klædning, der er en Gjenkjendelse uden Ende og en Forundring; thi det Store er blevet smaat, men det Smaa stort, og Opdagelser og Spørgsmaal og evig Glæde! ... Ikke sandt, min Søn, du vil gaa did med mig og leve der med mig, du bliver borte fra dette Slag og følger strax?

Sigurd.

Mo'r, nu har jeg ikke grædt, siden jeg laa i det hellige Lands afsvedne Græs.

Nonnen.

Du følger mig!

Sigurd.

Engang før har jeg kastet al Verden og ilet did, du vil. Men jeg har lært, at did kommer jeg ikke *forbi* mine Pligter, men gennem dem.

Nonnen.

Hvilke Pligter har du nu?

Sigurd.

Pligter mod den blinde Konge, jeg tog ud af hans Kloster, Pligter mod de Mænd, jeg førte hid.

Nonnen.

Og dem løser du – hvorledes?

Sigurd.

Ved at kjæmpe og falde i deres Spidse.

Nonnen *(springer op, Sigurd rejser sig).*

Skal jeg efter et helt Livs Sorg ogsaa se dig dø?

Sigurd.

Saa vil Livets og Dødens Herre.

Nonnen.

O, hvad et Menneske undertiden maa lide for et Øjeblikks Synd.

(Hun falder til hans Bryst; da synker hun med opstrakte Arme).

O, min Søn, skaan mig!

Sigurd.

Min Mo'r, frist mig ikke!

Nonnen.

Har du tænkt dig det Allersidste? Har du tænkt dig at fanges, lemlæstes ...?

Sigurd.

Jeg har nogle Psalmer fra min Barndom, dem skal jeg saa synge.

Nonnen.

Men jeg ... din Mo'r ... Skaan mig!

Sigurd.

Gjør mig ikke denne Stund sværere end Dødens.

Nonnen.

Hvorfor dø nu, – vi have fundet hinanden.

Sigurd.

Vi To have ikke Mere at leve for.

Nonnen.

Gaar du strax ifra mig?

Sigurd.

Til imorgen, Solen kommer, sidde vi sammen. Lad mig løfte dig og sætte dig paa Stenen.

(Han gjør det og kaster sig ned for hende).

Det var dejligt, du kom. Alt, jeg har levet, er udslettet, jeg er atter Barn hos dig. Nu flygte vi tilsammen til vort Arveland, jeg skal blot hen og tage Afsked, saa er jeg færdig, og da tænker jeg, at ogsaa du er det.

Ivar Ingemundson *(kaster sig paa Knæ hos dem).*

Herre, lad mig saa blive Eders Ven!

Sigurd (*giver ham Haanden*).

Ivar, – du gaar ikke fra hende imorgen?

Ivar Ingemundson.

Ikke før hun er forløst.

Sigurd.

Saa syng mig Korsfarersangen! Jeg gaar glad hen efter den!

Ivar Ingemundson (*rejser sig, synger*):

Dejlig er Jorden, dejlig er Guds Himmel,
dejlig Sjælenes Pilgrimsgang.
Gjennem de fagre Riger paa Jorden
gaa vi til Paradis med Sang.

(Moderen holder begge Hænder om Sigurds Hoved, og deres Øjne hvile i hinanden; siden lægger han Hovedet op mod hendes Bryst).

Bjørnstjerne Bjørnsons *Sigurd Slembe* er lastet ned gratis fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no